

Τ.Ε.Ι ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Ι Δ Ρ Υ Σ Η , Λ Ε Ι Τ Ο Υ Ρ Γ Ι Α
Κ Α Ι Δ Ι Ο Ι Κ Η Σ Η Α. Ε.

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:
ΚΟΥΣΟΥΛΑΣ Α.

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ:
ΧΑΣΑΜΠΑΛΗ ΘΩΜΑΙΣ

Μ Ε Σ Ο Λ Ο Γ Γ Ι 1 9 9 7

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
Οι κυριότεροι λόγοι σύστασης της Α.Ε	4
Χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν τη μορφή της Α.Ε.	5
Πλεονεκτήματα της Α.Ε.	7
ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ Α.Ε.	
Οι ιδρυτές της Α.Ε.	11
Διαδικασία ιδρύσεως Α.Ε.	11
Ακυρότητα Α.Ε.	22
Επωνυμία, σκοπός διάρκεια της Α.Ε.	25
Εδρα της Α.Ε.	30
Τα βιβλία της Α.Ε.	35
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ Α.Ε.	
Τα όργανα διοικήσεως της Α.Ε.	45
Διοίκηση της Α.Ε. Διοικητικό συμβούλιο.....	49
Λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου	63
Ευθύνη μελών διοικητικού συμβουλίου έναντι τρίτων και δημοσίου	68
Απαγορεύσεις στα μέλη διοικητικού συμβουλίου Α.Ε.	76
Θέματα σχετικά με τις αμοιβές των μελών διοικητικού συμβουλίου	78
Διευθύνοντες και εντεταλμένοι σύμβουλοι	90
Υποδείγματα πρακτικών συνεδριάσεων διοικητικού συμβουλίου Α.Ε.	100
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	105

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εξέλιξη του οικονομικού βίου, η οποία επέφερε τη διεύρυνση των συναλλαγών και την ανάπτυξη των αγορών, καθώς επίσης και η τεχνολογική πρόοδος εδημιούργησαν τη μεγάλη σύγχρονη επιχείρηση η οποία, για τη χρηματοδότηση της παραγωγικής της διαδικασίας, έχει ανάγκη να συγκεντρωθούν κεφάλαια σημαντικού ύψους.

Η συγκέντρωση όμως μέσων παραγωγής και η διάθεση κεφαλαίων σε μια συγκεκριμένη οικονομική δραστηριότητα, όχι μόνο, πέρα από ένα σημείο, είναι δύσκολο να πραγματοποιηθεί από λίγα πρόσωπα, όπως συνήθως οι εταίροι μιας προσωπικής εταιρίας, αλλά αυξάνει υπέρμετρα τις συνέπειες ως προς το χρηματοδότη, σε περίπτωση κακής εκβάσεως των εργασιών, εφόσον οι ευθύνες του επεκτείνονται στο σύνολο της περιουσίας του ως φορέα του κεφαλαίου.

Η Ανώνυμη Εταιρία (Α.Ε.) αναπτύχθηκε ως μορφή συγκροτήσεως της επιχειρηματικής δραστηριότητας, η οποία επιτρέπει να αρθούν οι παράγοντες εκείνοι που αποτελούν αντικίνητρα στη συγκρότηση ατομικών επιχειρήσεων ή προσωπικών εταιριών.

Την ανάπτυξη, λοιπόν, της ανώνυμης εταιρείας υπαγόρευσαν βασικά:

α) Η ανάγκη συγκεντρώσεως κεφαλαίων σημαντικού ύψους,

β) Η ανάγκη διασποράς και περιορισμού του κινδύνου που προέρχεται από τη συγκέντρωση αυτή των κεφαλαίων,

γ) Η ανάγκη να μεταβιβάζεται με ευχέρεια η ιδιότητα του κεφαλαιούχου - εταίρου (μετόχου) ώστε αυτός να μπορεί να αποδεσμεύει εύκολα τα κεφάλαιά του από μια συγκεκριμένη οικονομική δραστηριότητα.

Ετσι αναπτύχθηκε ο θεσμός της ανώνυμης εταιρείας της οποίας το εταιρικό κεφάλαιο διαιρείται σε ισόποσα τμήματα που αντιπροσωπεύονται από έγγραφους τίτλους (μετοχές) οι οποίοι μπορούν να μεταβιβασθούν, ενώ κάθε εταίρος ευθύνεται μέχρι του ποσού της εισφοράς του.

Τα κύρια χαρακτηριστικά, λοιπόν, των επιχειρήσεων που έχουν μορφή ανώνυμης εταιρείας είναι:

1) Η καθαρή περιουσία (ίδιο κεφάλαιο) της επιχείρησης διαχωρίζεται σε μετοχικό κεφάλαιο και σε μη μετοχικό κεφάλαιο (αποθεματικά, διαφορές υπέρ το άρτιο, ποσά προοριζόμενα για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, κέρδη εις νέο κ.λ.π.).

2) Φορείς του κεφαλαίου των ανώνυμων εταιρειών είναι οι κάτοχοι των τίτλων μετοχών (μέτοχοι) οι οποίοι διατηρούν ενοχικό και όχι εμπράγματο δικαίωμα επί της περιουσίας της ανώνυμης εταιρείας. Οι μέτοχοι δεν έχουν τα δικαιώματα εταίρου προσωπικής εταιρίας και πολλές φορές δεν έχουν τη συνείδηση επιχειρηματία αλλά μάλλον του κεφαλαιούχου - επενδυτή.

3) Η ιδιότητα του μετόχου μεταβιβάζεται με τη μεταβίβαση του τίτλου της μετοχής.

4) Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις κάθε μετόχου εξαρτώνται από το ύψος της κεφαλαιακής του συμμετοχής, γι' αυτό η ανώνυμη εταιρεία χαρακτηρίζεται ως κεφαλαιουχική ή κεφαλαιακή εταιρία και όχι ως προσωπική.

5) Η ανώνυμη εταιρεία αποτελεί νομικό πρόσωπο του οποίου τα δικαιώματα και υποχρεώσεις απορρέουν από το νόμο και το καταστατικό.

6) Κατά ρητή διάταξη του νόμου έχει την εμπορική ιδιότητα έστω και αν το αντικείμενο των εργασιών της δεν είναι εμπορικές πράξεις.

7) Η οικονομική ευθύνη των μετόχων έναντι των τρίτων περιορίζεται μέχρι το ποσό συμμετοχής τους στη διαμόρφωση του κεφαλαίου της ανώνυμης εταιρείας.

Η ανώνυμη εταιρεία είναι η εταιρική μορφή που επικρατεί κατά την ανάληψη σημαντικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Με υποτυπώδη μορφή εμφανίζεται στις εμπορικές πόλεις της Ευρώπης από το ΙΕ' αιώνα, παίρνει όμως την ανάπτυξή της κατά τον ΙΗ' αιώνα ιδίως στην Αγγλία και Ολλανδία, όταν με τις ανακαλύψεις νέων χωρών άρχισε να αναπτύσσεται έντονη επιχειρηματική δραστηριότητα για την εκμετάλλευσή των. Η βιομηχανική επανάσταση, η δημιουργία επιχειρήσεων εντάσεως παγίου κεφαλαίου υπήρξαν παράγοντες που συνετέλεσαν στη διάδοσή της.

Στην Ελλάδα ο θεσμός της ανώνυμης εταιρείας εισήχθη από την Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου, και οι πρώτες ανώνυμες εταιρείες της χώρας μας υπήρξαν τραπεζικές και ασφαλιστικές επιχειρήσεις, όπως η Εθνική Χρηματιστική Τράπεζα (1828), η Εμπορική Τράπεζα Πειραιώς και Παλαιών Πατρών (1840), η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (1841) κ.α.

Το νομικό πλαίσιο όμως που διέπει τις ανώνυμες εταιρείες στη χώρα μας άργησε να διαμορφωθεί. Για σειρά ετών ο θεσμός της ανώνυμης εταιρείας ερρυθμιζόταν εντελώς ανεπαρκώς από ολιγάριθμα άρθρα του εμπορικού κώδικα και μόνο το 1918 ψηφίσθηκε ο νόμος 1348 με τον οποίο επιχειρήθηκε η επιβολή διοικητικής εποπτείας στις ανώνυμες εταιρείες, καθορίσθηκαν κάποιες υποχρεώσεις σχετικά με τη σύνταξη του ισολογισμού και επιβλήθηκαν ορισμένες ποινικές διατάξεις. Ο νόμος αυτός υπήρξε ατελής και γι' αυτό σύντομα αντικαταστάθηκε από τον νεότερο νόμο 2190/1920 ο οποίος αποτελεί, ακόμη και σήμερα, έ-

πειτα από συμπληρώσεις και τροποποιήσεις, τον βασικό πυρήνα της περί ανώνυμης εταιρείας νομοθεσίας μας, κωδικοποιημένος με το Β.Δ. 174/1963. Τελευταίες ριζικές τροποποιήσεις και συμπληρώσεις που έγιναν με τα Π.Δ. 409/1986 και 498/1987 με τα οποία προσαρμόσθηκε η περί ανώνυμη εταιρεία νομοθεσία μας προς τις οδηγίες των Ε.Ο.Κ. 1η, 2η, 3η, 4η, 6η και 7η. Υπάρχει διοικητική κωδικοποίηση που καταρτίσθηκε με τη φροντίδα του Υπουργείου Εμπορίου (Φεβρουάριος 1988).

Πλεονεκτήματα της ανώνυμης εταιρείας.

Όπως τονίσθηκε και παραπάνω, η ανώνυμη εταιρεία είναι επιχείρηση του μεγάλου κεφαλαίου. Ηδη, αυτό είναι ένα αξιόλογο πλεονέκτημα, που της δίνει σπουδαία υπεροχή απέναντι στις άλλες μορφές επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Αλλα σοβαρά πλεονεκτήματα της ανώνυμης εταιρείας είναι:

α) Η α υ ξ η μ έ ν η ε μ π ι σ τ ο σ ύ ν η που εμπνέει στον κύκλο των συναλλασσομένων μ' αυτήν (τράπεζες, προμηθευτές, πελάτες κ.ο.κ.). Την ίδια εμπιστοσύνη εμπνέει και μεταξύ των μετόχων.

β) Τ ο ε υ κ ο λ ο μ ε τ α β ί β α σ τ ο τ ω ν μ ε τ ο χ ώ ν (μετοχικών τίτλων), που παρέχει δυνατότητα ταχείας και άτυπης αλλαγής φορέα (κυρίου της επιχείρησης). Η ιδιότητα αυτή των εταιρικών μεριδίων παρέχει, ακόμα δυνατότητες άμεσης εξυγιάνσεως και αναπτύξεως της ανώνυμης εταιρείας. Μία ανώνυμη εταιρεία, δηλαδή, που βρίσκεται σε οικονομική δυσχέρεια μπορεί να δανειοδοτηθεί με ενέχυρο τις

μετοχές της ή να δεχθεί νέο αίμα (νέους μετόχους) που θα την αναζωογονήσει.

γ) Το περιορισμένο της ευθύνης. Η ευθύνη των μετόχων της ανώνυμης εταιρείας απέναντι στους δανειστές της περιορίζεται στο ύψος της συμμετοχής τους σ' αυτήν. Δεν υπάρχει η απεριόριστη και αλληλέγγυη ευθύνη, που συνίσταται στους ομόρρυθμους εταίρους των προσωπικών εταιρειών και στους ατομικούς επιχειρηματίες. Έτσι, εκείνος που θέλει να αναπτύξει επιχειρηματική δραστηριότητα, χωρίς να θέσει σε κίνδυνο το σύνολο της περιουσίας του, θα προτιμήσει την ανώνυμη εταιρεία.

δ) Φορολογικά πλεονέκτημα. Παρ' ότι τα τελευταία χρόνια αυξήθηκε σημαντικά η φορολογική επιβάρυνση των κερδών (διανεμομένων και μη) της ανώνυμης εταιρείας, αυτή εξακολουθεί να είναι αισθητά ελαφρότερη από την αντίστοιχη φορολογία των κερδών άλλων μορφών επιχειρήσεων. Το κύριο, όμως, φορολογικό πλεονέκτημα είναι ότι η μεταβίβαση των ανώνυμων μετοχών εν ζωή ή αιτία θανάτου απαλλάσσεται από κάθε φόρο μεταβίβασης ή κληρονομιάς, αφού η αλλαγή κυριότητας αυτών δεν περιέρχεται σε γνώση της φορολογικής αρχής. Αυτό οδηγεί πολλούς επιχειρηματίες στην απόφαση να μετατρέψουν την επιχείρησή τους σε ανώνυμη εταιρεία, γιατί με τον τρόπο αυτό μπορούν να κρατούν όλες τις μετοχές ή έστω μόνο την πλειοψηφία αυτών στα χέρια τους (και άρα να διατηρούν τον έλεγχο της εταιρείας όσο χρόνο βρίσκονται στη ζωή), ενώ έχουν κανονίσει την μετά θάνατο μεταβίβαση αυτών των μετοχών στους κληρονόμους ταχύτατα, εμπιστευτικά, αθόρυβα και ανέξοδα. Υπάρχουν, βέβαια, και άλλα φορολογικά πλεονεκτήματα, όπως η απαλλαγή του εισφερομένου κεφαλαίου κατά τη σύσταση της ανώνυμης εταιρείας, των

καταστατικών, της μεταβιβάσεως μετοχών, της διανομής κερδών κ.λ.π. από τα τέλη χαρτοσήμου ή άλλη εισφορά υπέρ Δημοσίου ή τρίτων (άρθρο 11 παρ.4 Α.Ν. 148/67). Αφορολόγητη είναι και η υπεραξία των εισφερομένων ειδών για το σχηματισμό του μετοχικού κεφαλαίου, εφόσον η ανώνυμη εταιρεία προέρχεται από μετατροπή ή συγχώνευση, που γίνεται κατά τις διατάξεις του Ν.Δ. 1297/72 .

ε) Ε χ έ γ γ υ α μ ε γ α λ ύ τ ε ρ η ς τ ά ξ ε ω ς κ α ι ε ι λ ι κ ρ ί ν ε ι α ς. Η ανώνυμη εταιρεία υποχρεούται από το νόμο να τηρεί τα περισσότερα και σοβαρότερα βιβλία από κάθε άλλη μορφή επιχειρήσεως. Επίσης, υπόκειται στον έλεγχο του κράτους, που ασκείται από την οικεία νομαρχία και το υπουργείο Εμπορίου (έλεγχος γενικών συνελεύσεων μετόχων, ισολογισμών κ.λ.π.) και ακόμα υποχρεούται σε τυπικές δημοσιότητες (δημοσίευση στον τύπο του ισολογισμού, στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως του ισολογισμού, της συνθέσεως και κάθε αλλαγής του διοικητικού συμβουλίου, της έδρας και των αυξήσεων του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας κ.ο.κ.). Με όλα αυτά αναγκάζεται, κατά κάποιο τρόπο, να έχει μεγαλύτερη τάξη στο λογιστήριό της και να είναι σε θέση να παρέχει σοβαρότερα και πιο αξιόπιστα στοιχεία. Από την κατάσταση αυτή ωφελούνται τόσο οι μέτοχοι, όσο και οι δανειστές της εταιρείας, αλλά και οι δημόσιες αρχές.

στ) Ε ξ α σ φ ά λ ι σ η κ α λ ώ ν σ χ έ σ ε ω ν μ ε τ α ξ ύ τ ω ν μ ε τ ό χ ω ν. Το κυριότερο, ίσως, πλεονέκτημα που προσφέρει η ανώνυμη εταιρεία στους μετόχους της είναι οι καλές και σίγουρες σχέσεις ανάμεσα στους μετόχους. Στην προσωπική εταιρεία επιτρέπεται η εκ μέρους ενός εταίρου καταγγελία αυτής οποτεδήποτε (άρθρο. 767 Α.Κ.). Συνεπώς

αυτός που έχει την πλειοψηφία δε μπορεί να αισθάνεται ασφαλής, αφού και ο έχων συμμετοχή στην εταιρεία μόλις 1% μπορεί να ζητήσει τη λύση της και να καταστρέψει ολόκληρη την επιχείρηση. Η κατάσταση αυτή αποτελεί σοβαρότατο ανασταλτικό παράγοντα για κάθε επιχειρηματία και σε συνδυασμό, μάλιστα, με το απεριόριστο της επιχειρηματικής ευθύνης καταλήγει σε τεράστιο μειονέκτημα. Αντίθετα, στην ανώνυμη εταιρεία δεν επιτρέπεται η καταγγελία αυτής και η λύση επέρχεται μόνο με απόφαση της πλειοψηφίας. Έτσι η πλειοψηφία των μετόχων αποκλείεται να αιφνιδιασθεί ή να εκβιασθεί από τη μειοψηφία. Τα παραπάνω ισχύουν σε κάθε περίπτωση και φυσικά όταν οι μέτοχοι είναι συγγενείς μεταξύ τους. Αυτό το τελευταίο οδηγεί πολλούς αυτοδημιούργητους και γενικά μικρομεσαίους επιχειρηματίες, που επιθυμούν να εξασφαλίσουν ομαλή συνέχιση της επιχειρήσεώς τους από τους κληρονόμους αυτών, στην απόφαση να μετατρέψουν την ατομική τους επιχείρησή τους ή την προσωπική εταιρεία τους σε ανώνυμη εταιρεία. Την τάση αυτή, όπως γενικότερα τη δημιουργία μεγάλων οικονομικών μονάδων ενισχύει και το κράτος, παρέχοντας φορολογικές απαλλαγές και άλλα κίνητρα.

ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ.

Οι ιδρυτές της ανώνυμης εταιρείας. - Για την ίδρυση ανώνυμης εταιρείας στη χώρα μας πρέπει να συμπράξουν δύο τουλάχιστον μέρη ή κλιτά την έκφραση του νόμου το κεφάλαιο αυτής πρέπει να αναληφθεί από δύο τουλάχιστον ιδρυτές (άρθρο 8 παρ. 1 Κ.Ν. 2190/20). Η αναλογία συμμετοχής των ιδρυτών δεν ορίζεται, συνεπώς, μπορεί, σε μετοχικό κεφάλαιο 100.000 μετοχών, ο ένας ιδρυτής να αναλάβει τις 99.999 μετοχές και ο άλλος μία μόνο μετοχή.

Τα ιδρυτικά μέλη της ανώνυμης εταιρείας μπορεί να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα. τα φυσικά πρόσωπα πρέπει να έχουν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο (18ο) έτος της ηλικίας τους, δηλαδή, να έχουν δικαιοπρακτική ικανότητα (σύμφωνα με το άρθρο 127 του Αστικού Κώδικα, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 3 του Ν. 1329/83).

Συμμετοχή ανηλίκου στην ίδρυση ανώνυμης εταιρείας επιτρέπεται μόνο κατόπιν δικαστικής άδειας.

Διαδικασία ιδρύσεως ανώνυμης εταιρείας. - Η διαδικασία για την ίδρυση μιας ανώνυμης εταιρείας είναι (περιληπτικά) η ακόλουθη:

Κατ' αρχήν συντάσσεται το καταστατικό της ανώνυμης εταιρείας με βάση το υπόδειγμα που καταχωρείται στην παράγραφο 8 του παρόντος. Από το 1986 το καταστατικό πρέπει να συντάσσεται υποχρεωτικά στη δημοτική γλώσσα. Εάν το ιδρυτικό συμβόλαιο γίνεται σε περιοχή εκτός περιφέρειας τ έως Διοικήσεως Πρωτεύουσας, η παράσταση δικηγόρου είναι πάντοτε υποχρεωτική. Εάν το συμβόλαιο γίνεται εντός περιφέρειας τ. Διοικ. Πρωτεύουσας και το κεφάλαιο

της ανώνυμης εταιρείας είναι ακριβώς πέντε εκατομμύρια (5.000.000), όσο δηλαδή το προβλεπόμενο κατώτατο όριο (άρθρο 8 παρ. 2 Κ.Ν. 2190/20), δεν απαιτείται σύμπραξη δικηγόρου. Αν υπερβαίνει το ποσό των 5.000.000 δρχ. η σύμπραξη δικηγόρου στο ιδρυτικό της ανώνυμης εταιρείας συμβόλαιο είναι και πάλι υποχρεωτική.

Το ιδρυτικό συμβόλαιο υπογράφεται από τα ιδρυτικά μέλη της ανώνυμης εταιρείας και τον συμπράττοντα δικηγόρο και συντάσσεται πάντοτε ενώπιον συμβολαιογράφου.

Δύο αντίγραφα του συμβολαίου υποβάλλονται στην εποπτεύουσα αρχή (αρμόδια νομαρχία) προς έγκριση. Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 4 του Κ.Ν. 2190/20, την άδεια συστάσεως ανώνυμης εταιρείας χορηγεί ο Υπουργός Εμπορίου. Αλλά μετά το Ν.Δ. 532/70 περί διοικητικής αποκεντρώσεως, το δικαίωμα αυτό εκχωρήθηκε στους νομάρχες, εκτός από τις τραπεζικές και ασφαλιστικές ανώνυμες εταιρείες, τις εταιρείες επενδύσεων, χαρτοφυλακίου και αμοιβαίων κεφαλαίων (Ν.Δ. 608/70) και τις ανώνυμες εταιρείες που έχουν τις μετοχές τους εισηγμένες στο χρηματιστήριο Αθηνών. Η άδεια συστάσεως για όλες αυτές χορηγείται από τον Υπουργό Εμπορίου.

Φόρος συγκεντρώσεως κεφαλαίου 1%. Μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την υπογραφή του συμβολαίου, οι ιδρυτές της ανώνυμης εταιρείας καταβάλλουν στο δημόσιο ταμείο το φόρο συγκεντρώσεως κεφαλαίου 1% επί του μετοχικού κεφαλαίου. Το διπλότυπο καταβολής προσκομίζεται στην αρμόδια υπηρεσία της νομαρχίας, όπου έχει υποβληθεί το καταστατικό για έγκριση.

Μετά την έγκριση του καταστατικού και τη χορήγηση της σχετικής άδειας λειτουργίας της ανώνυμης

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις "Πάμισος" 1990, 97-392.

εταιρείας, η αρμόδια υπηρεσία της νομαρχίας εγγράφει τη νεοϊδρυθείσα εταιρεία στο ειδικό μητρώο, το οποίο τηρεί για τις ανώνυμες εταιρείες (όπως προβλέπεται από το άρθρο 7β του Κ.Ν. 2190/20).

Στη συνέχεια, η ίδια υπηρεσία της Νομαρχίας αποστέλλει για δημοσίευση στη Εφημερίδα της Κυβερνήσεως σχετική ανακοίνωση περί της συστάσεως της ανώνυμης εταιρείας και καταχώρησεως της συστατικής πράξεως στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών.

Με τις δύο αυτές πράξεις (καταχώρηση στο μητρώο και δημοσίευση στο Φ.Ε.Κ.) ολοκληρώνεται η διαδικασία συστάσεως της ανώνυμης εταιρείας - ωστόσο, η απόκτηση της νομικής προσωπικότητας της εταιρείας γίνεται με την καταχώρηση στο οικείο μητρώο εταιρειών της αποφάσεως του νομάρχη με την οποία παρέχεται η άδεια συστάσεως και η έγκριση του καταστατικού (άρθρο 7β παρ. 10 Κ.Ν. 2190/20).

Παράσταση και αμοιβή δικηγόρου. - Όπως σημειώθηκε και παραπάνω, σύμπραξη δικηγόρου στη σύνταξη του συμβολαίου συστάσεως ανώνυμης εταιρείας απαιτείται πάντοτε, όταν το συμβόλαιο συντάσσεται εκτός περιφερείας τέως Διοικήσεως Πρωτεύουσας, καθώς και όταν τούτο συντάσσεται μεν εντός περιφερείας τ. Διοικήσεως Πρωτεύουσας, αλλά το κεφάλαιο της εταιρείας είναι άνω των 5.000.000 δρχ. Αν το κεφάλαιο είναι ακριβώς πέντε εκατομμύρια δραχμές, η σύμπραξη του δικηγόρου δεν είναι υποχρεωτική.

Η αμοιβή του δικηγόρου είναι το 1% για τα πρώτα πέντε εκατομμύρια του μετοχικού κεφαλαίου και 0,5% για το πέραν του ορίου αυτού ποσό απεριόριστως.

Τα της αμοιβής των δικηγόρων ορίζει το άρθρο 42 του Ν.Δ. 3026/54 «περί του κώδικος των δικηγόρων», που έχει ως εξής:

«1. Προς σύνταξιν εγγράφου ενώπιον συμβολαιογράφου περί συνυποσχετικού συμβιβασμού, διανομής, καταργήσεως δίκης, πώλησεως επιχειρήσεως ή κινητών, απογραφής, δωρεάς εν ζωή ή αιτία θανάτου, ενεχυριάσεως, ως και επί συμβολαιογραφικών εγγράφων εν γένει αντικείμενον εχόντων την σύστασιν, μετάθεσιν, αλλοίωσιν ή κατάργησιν πραγματικών δικαιωμάτων επί ακινήτων και ποίων (εξαίρεσει εξαλείψεων υποθηκών και προσομοιώσεων) εφόσων άπασαι αι ανωτέρω συμβάσεις έχουσι αντικείμενον αξίας τουλάχιστον 300.000 δραχμών έτι δε και επί καταστατικών εταιρειών συντασσομένων δια συμβολαίου, εφόσων το κεφάλαιο της εταιρείας είναι άνω του ποσού των 300.000 δραχμών, απαιτείται η παράστασις δικηγόρου δι' έκαστον των συμβαλλομένων μερών. Εν τοιούτω συμβολαίω δέον να γίνεται ειδική μνεία της παραστάσεως των δικηγόρων και να συνάπτεται εις αυτό σχέδιον περί της συμβάσεως υπογεγραμμένον υπό τούτων, ων αι υπογραφαι προκειμένου περί δικηγόρων Αθηνών, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης πρέπει να ώσι θεωρημέναι υπό του οικείου δικηγορικού συλλόγου.

2. Εις περιπτώσεις καθ' ας τα συμβαλλόμενα μέρη είναι πλείονα, αρκεί η παράστασις τουλάχιστον δύο δικηγόρων. Επί δε των εταιρικών δύναται να παρίσταται και εις μόνον δικηγόρος.

3. Προς σύνταξιν εγγράφων περί άλλων αμφιμερών δικαιοπραξιών δύνανται οι συμβολαιογράφοι εάν κρίνωσι ταύτας πολυπλόκους ή σοβαράς, να ζητώσι και περί αυτών την παράστασιν δικηγόρου.

4. Δι' αποφάσεως του επί της Δικαιοσύνης Υπουργού, Δημοσιευομένης εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και εκδιδομένης μετά σύμφωνον γνώμην του οικείου δικηγορικού συλλόγου, επιτρέπεται ν' αυξομειούται το άνω ελάχιστον όριον του ποσού της συμβάσεως, δι' ην είναι υποχρεωτική η παράστασις δικηγόρου ιδιαιτέρως δια την περιφέρειαν εκάστου συλλόγου».

Με το άρθρο 1 του Ν. 950/79, που παρατίθεται στη συνέχεια, το ανωτέρω όριο των 300.000 δρχ. αυξήθηκε σε 750.000 δρχ.

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Ήάμισος' 1990, 97-392.

« Νόμος υπ' αριθ. 950 της 20/33 Ιουλ. 1979
(ΦΕΚ Α'/165)

Περί ρυθμίσεως θεμάτων τινών των Δικηγόρων

Α ρ θ ρ ο - 1. Το υπό της παρ. 1 του άρθρου 24 του Ν.Δ. 3026/1954 καθοριζόμενον ποσόν των δρχ. 300.000, ως ελάχιστον όριον αξίας του αντικειμένου της συμβάσεως πέραν του οποίου είναι υποχρεωτική η σύμπραξις Δικηγόρου κατά την ενώπιον Συμβολαιογράφου σύνταξιν του οικείου συμβολαιογραφικού εγγράφου, ορίζεται εις δρχ. 750.000, επιφυλασσομένης της ισχύος των υπ' αριθ. 125403/1954 και 63347/1975 αποφάσεων του Υπουργού Δικαιοσύνης.

2. Προκειμένου περί συμβολαιογραφικών εγγράφων αφορώντων εις δικαιοπραξίας περί ακινήτων, δια τον υπολογισμόν του κατά την προηγούμενην παράγραφον ποσού των δρχ. 750.000 ως και δια τον καθαρισμόν της αμοιβής των δικηγόρων και των δικαιωμάτων των συμβολαιογράφων και των αμίσθων υποθηκοφυλάκων, λαμβάνεται υπ' όψιν πάντοτε ο υπό του αρμοδίου, εκ της τοποθεσίας του ακινήτου, οικονομικού εφόρου γενόμενος, κατ' άρθρ. 8 του Α.Ν. 1521/1950 κυρωθέντος υπό του Νόμ. 1587/1950 και συμπληρωθέντος υπό του Ν.Δ. 329/1974, προσωρινός προσδιορισμός της αγοραίας αξίας του ακινήτου. Προκειμένου περί υποβολής της δηλώσεως φόρου μεταβιβάσεως ακινήτου εις αναρμόδιον οικονομικόν έφορον, ούτος διαβιβάζει ταύτην εις τον κατά τόπον αρμόδιον, ο οποίος, αφού προβή εις τον κατά τα ανωτέρω προσωρινόν προσδιορισμόν της αγοραίας αξίας του ακινήτου, πληροφορεί εγγράφως περί τούτου τον οικονομικόν έφορον εις τον οποίον αρχικώς κατετέθη η δήλωσις».

Με την υπ' αριθμ. 125403/54 απόφαση του Υπ. Δικαιοσύνης, το άνω όριο των 300.000 δρχ. αυξήθηκε σε 5.000.000 δρχ. για την περιφέρεια του δικηγορικού συλλόγου Αθηνών (κύρωση με το Ν. 3149/55, άρθρο 2).

Για την περιφέρεια του δικηγορικού συλλόγου Πειραιά το ελάχιστο όριο του ποσού της συμβάσεως

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Πάμισος' 1990, 97-392.

πέραν του οποίου είναι υποχρεωτική η παράσταση δικηγόρου αυξήθηκε σε 5.000.000 δρχ. με την απόφαση 63347/75 Υπ. Δικαιοσύνης (ΦΕΚ 723/Β'/75).

Εγκριση καταστατικού και χορήγηση άδειας συστάσεως Α.Ε. - Κατά το άρθρο 4 του Κ.Ν. 2190/20, ο Υπουργός Εμπορίου εγκρίνει με απόφασή του το καταστατικό της ιδρυθείσας ανώνυμης εταιρείας και χορηγεί άδεια λειτουργίας αυτής. Με την εφαρμογή της αποκεντρώσεως, το δικαίωμα αυτό έχει παραχωρηθεί στους νομάρχες του κράτους.

Μετά την υπογραφή του ιδρυτικού συμβολαίου, δυο κυρωμένα αντίγραφα αυτού υποβάλλονται, με την φροντίδα του ίδιου του συμβολαιογράφου ή ενός ιδρυτή της ανώνυμης εταιρείας, στην αρμόδια νομαρχία για την έκδοση της εγκριτικής αποφάσεως. Το σχετικό έγγραφο είναι απλό και ολιγόλογο, ως εξής:

NOMAPXIA .....

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΕΝΤΑΥΘΑ

Κύριοι,

*Θέμα : Υποβολή για έγκριση
ιδρυτικού Α.Ε.*

Σας υποβάλλομε δύο κυρωμένα αντίγραφα του υπ' αριθ. .... συμβολαίου του συμβολαιογράφου ..... περί συστάσεως ανώνυμης εταιρείας για έλεγχο και έκδοση της κατά νόμον εγκριτικής αποφάσεως.

Μετά τιμής

Συνημμένα:

(1) Δύο αντίγραφα του συμβολαίου

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Πάμισος' 1990, 97-392.

(2) Παράβολο δημοσίου ταμείου και τριπλότυπο
Τ.Α.Π.Ε.Τ.

Η νομαρχία ελέγχει ολόκληρο το ιδρυτικό συμβό-
λαιο και ιδίως το κατά πόσον οι διατάξεις του κατα-
στατικού είναι σύμφωνες με το νόμο. Αν διαπιστώσει
ελλείψεις ή αντίθετους με το νόμο όρους του κατα-
στατικού, το επιστρέφει για διόρθωση. Η διόρθωση
γίνεται από το συμβολαιογράφο πάνω στο συμβόλαιο
(εφόσον οι διορθώσεις είναι ολιγόλογες) ή με συ-
μπληρωματική συμβολαιογραφική πράξη (εφόσον οι
διορθώσεις είναι πολλές ή μεγάλες). Και στις δύο
περιπτώσεις, απαιτείται να υπογράψουν αυτές οι ι-
δρυτές της εταιρείας. Συνήθως, στο τέλος του ιδρυ-
τικού συμβολαίου, ορίζεται ένα πρόσωπο (ιδρυτής ή
τρίτος) που θα υπογράψει κατ' εξουσιοδότηση των ι-
δρυτών, τις διορθώσεις της νομαρχίας, ώστε να μην
είναι αναγκασμένοι να προσέρχονται όλοι οι ιδρυτές
στο συμβολαιογράφο για δεύτερη φορά.

Στη συνέχεια εκδίδεται η απόφαση του νομάρχη
με την οποία εγκρίνεται η σύσταση της εταιρείας και
το καταστατικό αυτής. Η απόφαση αυτή καταχωρείται
στο τηρούμενο στην αρμόδια υπηρεσία της νομαρχίας
μητρώο ανωνύμων εταιρειών. Ανακοίνωση περί της συ-
στάσεως της ανώνυμης εταιρείας αποστέλλεται για δη-
μοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η εγκριτική απόφαση του νομάρχη, στην οποία α-
ναφέρεται και ο αριθμός που έλαβε η ανώνυμη εται-
ρεία καταχωρηθείσα στο μητρώο ανωνύμων εταιρειών,
κοινοποιείται και στους ιδρυτές της εταιρείας. Με
το έγγραφο αυτό η νεοϊδρυθείσα ανώνυμη εταιρεία
μπορεί να εγγραφεί στην αρμόδια ποικονομική εφορία,
να λάβει αριθμό φορολογικού μητρώου και να θεωρήσει
τα βιβλία και τα λοιπά στοιχεία της.

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) -
ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, λογιστική
και φορολογική), εκδόσεις 'Πάμισος' 1990, 97-392.

Δημοσιότητα Α.Ε. Υπόδειγμα ανακοινώσεως. - Σύμφωνα με το άρθρο 7β του Κ.Ν. 290/20, που προστέθηκε στο νόμο με το άρθρο 7 του Π.Δ. 409/86, η δημοσιότητα πραγματοποιείται: α) Με την καταχώρηση της αποφάσεως του νομάρχη περί παροχής αδείας συστάσεως της ανώνυμης εταιρείας και εγκρίσεως του καταστατικού αυτής στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών, που τηρείται στην Υπηρεσία Εμπορίου της νομαρχίας της έδρας της εταιρείας. β) Με τη δημοσίευση σχετικής ανακοινώσεως με τα στοιχεία της ιδρυθείσας ανώνυμης εταιρείας στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Τεύχος Α.Ε. και Ε.Π.Ε.). Η δημοσίευση αυτή γίνεται με επιμέλεια της Υπηρεσίας Εμπορίου της νομαρχίας, αλλά με δαπάνες της ενδιαφερόμενης εταιρείας (παράβολο δημοσίου ταμείου 50.000 δρχ. και σχετικό τέλος υπέρ του Τ.Α.Π.Ε.Τ.).

Υ Π Ο Δ Ε Ι Γ Μ Α Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Ε Ω Σ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Συστάσεως της Α.Ε. υπό την επωνυμία
 ..... *με βάση τις*
διατάξεις του Κ.Ν. 2190/20 (ή του Ν.Δ. 1297/72) και
καταχωρήσεως της αποφάσεως του Νομάρχη
 ..... *περί συστάσεως της ε-*
ταιρείας και εγκρίσεως του καταστατικού της στο Μη-
τρώο Ανωνύμων Εταιρειών της Νομαρχίας.

Την ..... *καταχωρήθηκε στο Μητρώο*
Ανωνύμων Εταιρειών της Υπηρεσίας μας και πήρες α-
ριθμό ..... *η ανώνυμη εταιρεία με την ε-*
πωνυμία ..... *η υπ' α-*
ριθ. .... απόφαση του Νομάρχη
 ..... *περί συστάσεως της άνω εται-*

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Ήμίσιος' 1990, 97-392.

ρείας και εγκρίσεως του καταστατικού της, που καταρτίσθηκε με την υπ' αριθ..... πράξη του συμβολαιογράφου ..... και τη διορθωτική πράξη ..... του ίδιου.

Περίληψη καταστατικού της εταιρείας:

1. Επωνυμία και διακριτικός τίτλος.....
2. Εδρα .....
3. Σκοπός .....
4. Διάρκεια .....
5. Ποσό και τρόπος καταβολής μετοχικού κεφαλαίου ..
6. Μετοχές (αριθμός , είδος, ονομαστική αξία εκάστης) .
7. Ημερομηνία λήξεως εταιρικής χρήσεως .....
8. Αριθμός μελών Δ. Συμβουλίου και θητεία αυτού ...
9. Πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο και θητεία αυτού:
(Ονοματεπώνυμο, διεύθυνση, αριθ. ταυτότητας, ιδιότητα)
α).....
β).....
γ).....
Η θητεία του πρώτου Δ.Σ. είναι .....
10. Ελεγκτές πρώτης εταιρικής χρήσεως:
(Ονοματεπώνυμο, διεύθυνση, αριθ. ταυτότητας)
Τακτικοί:
α) .....
β) .....
Αναπληρωματικοί:
α) .....
β) .....

Εντολή Νομάρχη

Ο Διευθυντής.

Απόκτηση της νομικής προσωπικότητας της Α.Ε. -
Σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 10 του άρθρου 7β του Κ.Ν. 2190/20, η ανώνυμη εταιρεία αποκτά νομική προσωπικότητα με την καταχώρηση στο οικείο μητρώο ανωνύμων εταιρειών (που τηρείται στη νομαρχία) της διοικητικής αποφάσεως (του αρμόδιου νομάρχη) για τη σύσταση της εταιρείας και την έγκριση του καταστατικού της.

Τούτο σημαίνει, ότι οι ενδιαφερόμενοι, ευθύς μετά την παραπάνω καταχώρηση στο Μ.Α.Ε., μπορούν να πάρουν με αίτησή τους σχετική βεβαίωση από τη νομαρχία και να αρχίσουν τις συναλλαγές και τις δόσοληψίες της εταιρείας. Έτσι, μπορούν με αυτήν την βεβαίωση και χωρίς να ανμένουν τη δημοσίευση της αποφάσεως συστάσεως της ανώνυμης εταιρείας στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως να προσέλθουν στην αρμόδια οικονομική εφορία για να θεωρήσουν τα βιβλία και στοιχεία που προβλέπονται από τον Κ.Φ.Σ. Στην πράξη, αντί για ιδιαίτερη βεβαίωση της νομαρχίας, χρησιμοποιείται το αντίγραφο της ανακοινώσεως της νομαρχίας προς το Εθνικό Τυπογραφείο για τη δημοσίευση στο Φ.Ε.Κ. της αποφάσεως συστάσεως της ανώνυμης εταιρείας, το οποίο οπωσδήποτε κοινοποιείται στους ιδρυτές της εταιρείας.

Πράξεις κατά το ιδρυτικό στάδιο. Πρόσωπα που έχουν ενεργήσει στο όνομα της υπό ίδρυση εταιρείας ευθύνονται για τις πράξεις αυτές απεριόριστα και σε ολόκληρο. Ευθύνεται, όμως, μόνη η εταιρεία για τις πράξεις που έγιναν ρητά στο όνομά της κατά το ιδρυτικό στάδιο εάν, μέσα σε τρεις μήνες από την απόκτηση της νομικής προσωπικότητας, ανέλαβε τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτές τις πράξεις (άρθρο 7δ Κ.Ν. 2190/20).

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Πάμισος' 1990, 97-392.

Όλες οι πράξεις που έγιναν πριν από την απόκτηση της νομικής προσωπικότητας της ανώνυμης εταιρείας είναι άκυρες και δεν υποχρεώνουν την υπό σύσταση εταιρεία, έστω και αν διενεργήθηκαν στο όνομά της, εκτός εάν μετά τη σύσταση της εταιρείας αναγνωρισθούν οι πράξεις αυτές από το καταστατικό που εγκρίθηκε ή από το διοικητικό συμβούλιο ή τη γενική συνέλευση.

Άκυρη είναι η σύμβαση αγοράς ακινήτου από την υπό ίδρυση ανώνυμη εταιρεία (πριν αυτή αποκτήσει νομική προσωπικότητα).

Εξοδα συστάσεως Α.Ε. - Ανακεφαλαιώνοντας, τρόπον τινά, τα αναπτυχθέντα παραπάνω, σημειώνουμε ότι τα απαιτούμενα για τη σύσταση μιας ανώνυμης εταιρείας έξοδα είναι σήμερα (1990) τα εξής περίπου:

α) Σ τ ο σ υ μ β ο λ α ι ο γ ρ ά φ ο. Για ένα απλό συμβόλαιο η αμοιβή του συμβολαιογράφου ανέρχεται σε πάγιο ποσό 45.000 δρχ. και 300 δρχ. για κάθε φύλλο του συμβολαίου ή 350 δρχ των αντιγράφων. Επίσης, πάγιο ποσό για μεγαρόσημο 500 δρχ. Από τις 45.000 δρχ που εισπράττει ως πάγιο ο συμβολαιογράφος, ποσό 22.500 δρχ. αποτελούν αμοιβή του και ποσό 22.500 δρχ. εισφορά υπέρ Ταμείου Συντάξεως Νομικών. Έτσι για ένα απλό και σύντομο συμβόλαιο συστάσεως ανώνυμης εταιρείας 20 περίπου φύλλων και 3 αντίγραφα, το σύνολο της δαπάνης υπολογίζεται περίπου σε 70.000 δρχ.

β) Σ τ ο Ε θ ν ι κ ό Τ υ π ο γ ρ α φ ε ί ο. Για τη δημοσίευση της ανακοινώσεως με τα στοιχεία της συσταθείσας ανώνυμης εταιρείας απαιτείται παράβολο δημοσίου ταμείου 50.000 δρχ. πλέον χαρτοσήμου 3,60%, δηλαδή, σύνολο 51.800 δρχ. Επίσης, στο Εθνι-

κό Τυπογραφείο καταβάλλεται εισφορά υπέρ Τ.Α.Π.Ε.Τ. 5% επί του παραβόλου.

γ) Α μ ο ι β ή δ ι κ η γ ό ρ ο υ. Η αμοιβή του δικηγόρου, όταν συμπράττει στη σύνταξη του συμβολαίου συστάσεως της ανώνυμης εταιρείας, ανέρχεται σε ποσοστό 1% για τα πρώτα πέντε εκατομμύρια του μετοχικού κεφαλαίου και 0,5% για το υπέρ του ορίου αυτού ποσό του κεφαλαίου απεριόριστως.

δ) Ε π ί σ υ σ τ ά σ ε ω ς Α . Ε . μ ε ε ι σ φ ο ρ έ ς σ ε ε ί δ ο ς απαιτείται να προηγηθεί εξακρίβωση (εκτίμηση) της αξίας αυτών από επιτροπή που καταρτίζεται βάσει του άρθρου 9 του Κ.Ν. 2190/20. Η συγκρότηση αυτής της επιτροπής γίνεται κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερομένων που συνοδεύεται και με παράβολο δημοσίου ταμείου 35.000 δρχ.

Ακυρότητα ανώνυμης εταιρείας

Στο άρθρο 4α του Κ.Ν. 2190/20 (το οποίο προστέθηκε στο νόμο με το άρθρο 6 του Π.Δ. 409/86) απαριθμούνται περιοριστικά οι λόγοι που επιφέρουν την ακυρότητα της εταιρείας, καθώς και τη διαδικασία κηρύξεως της ακυρότητας μιας ανώνυμης εταιρείας.

Ετσι η ανώνυμη εταιρεία κηρύσσεται άκυρη με δικαστική απόφαση μόνο αν:

α) Δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1 περιπτώσεις α και δ, 4 παρ. 1 και 8 παρ. 2. Δηλαδή, εάν το καταστατικό δεν περιλαμβάνει διατάξεις για την επωνυμία, το σκοπό, για το ύψος και τον τρόπο καταβολής του μετοχικού κεφαλαίου. Εξυπακούεται ότι οι διατάξεις του καταστατικού της εταιρείας, που θα αναφέρονται στα θέματα αυτά πρέπει να είναι σύννομες. Ετσι το κεφάλαιο πρέπει να είναι τουλάχιστον 5.000.000 δρχ. και να ορίζεται ο τρόπος

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Πάμισος' 1990, 97-392.

καταβολής του σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Κ.Ν. 2190/20.

β) Ο σκοπός της εταιρείας είναι παράνομος ή αντίκειται στη δημόσια τάξη.

γ) Ο αριθμός των ιδρυτών είναι κατώτερος των δύο.

δ) Όλοι οι ιδρυτές, όταν υπογράφηκε η εταιρική σύμβαση, δεν είχαν την ικανότητα για δικαιοπραξία.

ε) Εμμεσα προκύπτει από τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του Κ.Ν. 2190/20, ότι είναι άκυρη η ανώνυμη εταιρεία της οποίας το συστατικό έγγραφο δεν είναι δημόσιο (συμβολαιογραφικό).

Η ακύρωση της εταιρείας επέρχεται με την έκδοση τελεσίδικης δικαστικής αποφάσεως, αλλά ανατρέχει στο χρόνο της πρωτόδικης αποφάσεως. Η τελεσίδικη απόφαση καταχωρείται στο μητρώο ανωνύμων εταιρειών της οικείας νομαρχίας, με την φροντίδα της οποίας θα δημοσιευτεί και σχετική ανακοίνωση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Το κείμενο του άρθρου 4α του Κ.Ν. 2190/20, που ορίζει τα της κυριότητας της εταιρείας, έχει ως εξής:

«**ΑΡΘΡΟΝ 4α**

ΑΚΥΡΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

1. Η εταιρεία κηρύσσεται άκυρη με δικαστική απόφαση μόνον αν:

α) δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1 περιπτώσεις α και δ, 4 παρ. 1 και 8 παρ. 2,

β) ο σκοπός της είναι παράνομος ή αντίκειται στη δημόσια τάξη,

γ) ο αριθμός των ιδρυτών είναι κατώτερος από δύο, και

δ) όλοι οι ιδρυτές, όταν υπογράφηκε η εταιρική σύμβαση, δεν είχαν την ικανότητα για δικαιοπραξία.

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Πάμισος' 1990, 97-392.

2. Η αγωγή ασκείται από κάθε πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον και απευθύνεται κατά της εταιρείας. Το δικαστήριο που απαγγέλει την ακυρότητα διορίζει με την ίδια απόφαση και τους εκκαθαριστές.

3. Η δικαστική απόφαση που κηρύσσει την ακυρότητα της εταιρείας αντιτάσσεται προς τους τρίτους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7β. Τριτανακοπή μπορεί να ασκηθεί μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από την υποβολή της απόφασης στη δημοσιότητα που προβλέπει η περίπτωση β της παρ. 1 του άρθρου 7β.

4. Η ακυρότητα αυτή καθαυτή δεν επηρεάζει την εγκυρότητα των υποχρεώσεων ή των απαιτήσεων της εταιρείας, χωρίς να βλάπτονται τα αποτελέσματα της κατάστασης εκκαθάρισής της.

5. Οι μέτοχοι της άκυρης εταιρείας υποχρεούνται να καταβάλλουν το κεφάλαιο που ανέλαβαν και δεν έχουν ακόμη καταβάλλει, στην έκταση που αυτό είναι αναγκαίο για την εκπλήρωση του σκοπού της εκκαθάρισης»

Α κ ύ ρ ω σ η κ α τ α σ τ α τ ι κ ο ύ Α . Ε .
 . λόγω ουσιώδους πλάνης. Η σύμβαση συστάσεως ανώνυμης εταιρείας στην οποία συμπεριλαμβάνεται και το καταστατικό της, όπως κάθε διακαιοπραξία και ελλείψει αντίθετης διατάξεως στον Κ.Ν. 2190/20, υπόκειται σε ακύρωση για λόγους που αναφέρονται στον Αστικό Κώδικα, συνεπώς και όταν υπάρχει διάσταση μεταξύ δηλώσεως και βουλήσεως του δηλούντος συνεπεία ουσιώδους πλάνης. Δηλαδή, εάν ένας από τους ιδρυτές της εταιρείας πλανήθηκε ουσιωδώς διατηρεί το δικαίωμα να προσφύγει στα πολιτικά δικαστήρια και να ζητήσει την ακύρωση της εταιρείας κι αν ακόμα έχει εγκριθεί από τη διοίκηση το καταστατικό αυτής (Εφ. Πειρ. 1072/86 στο Δελτίο Συνδ. Α.Ε. & Ε.Π.Ε. 1988, σελ 412) .

Επωνυμία, σκοπός, διάρκεια της Α.Ε.

Η επωνυμία της Α.Ε. - Το άρθρο 5 του Κ.Ν. 2190/20 ορίζει ότι η ανώνυμη εταιρεία παίρνει την επωνυμία της από το είδος της επιχειρήσεως που ασκεί. Στην επωνυμία μπορεί, επί πλέον να περιέχεται και το ονοματεπώνυμο κάποιου από τους ιδρυτές ή άλλου φυσικού προσώπου ή και η επωνυμία κάποιας εμπορικής επιχειρήσεως. Οποσδήποτε, όμως, στην επωνυμία πρέπει να περιέχονται οι λέξεις «Ανώνυμη Εταιρεία».

Σύμφωνα με τα παραπάνω, ανώνυμη εταιρεία, της οποίας ιδρυτές είναι οι Γ. Παππάς και Κ. Σάββας και έχει ως αντικείμενο την κατασκευή και εμπορία επίπλων, θα σχηματίσει τον τίτλο της ως εξής:

«Γ. ΠΑΠΠΑΣ ΚΑΙ Κ. ΣΑΒΒΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΠΙΠΛΩΝ». Μπορεί να χρησιμοποιηθεί το ένα μόνο από τα ονόματα των ιδρυτών και το άλλο να παραλειφθεί. Μπορεί να μη χρησιμοποιηθεί κανένα από τα ονόματα των ιδρυτών, αλλά τότε πρέπει οποσδήποτε να χρησιμοποιηθεί μία λέξη που να διακρίνει τη συγκεκριμένη εταιρεία επίπλων από άλλες όμοιες. Έτσι, η επωνυμία μπορεί να διαμορφωθεί ως εξής: «ΠΙΝΔΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΠΙΠΛΩΝ».

Αν η εταιρεία δεν είναι βιομηχανική, αλλά βιοτεχνική (δηλαδή μικρού μεγέθους) επιτρέπεται να διατυπωθεί ανάλογα η επωνυμία, ήτοι: «ΠΙΝΔΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΠΙΠΛΩΝ».

Στην περίπτωση που η επιχείρηση ασχολείται μόνο με βιομηχανία ή μόνο με εμπόριο, παραλείπεται από την επωνυμία αντίστοιχα η λέξη «Εμπορική» ή «Βιομηχανική». Δεν απαγορεύεται, όμως, να τεθούν

στην επωνυμία και οι δύο λέξεις, έστω κι αν στην αρχή της ζωής της η εταιρεία αυτή ασχολείται μόνο με τον ένα κλάδο (βιομηχανία ή εμπόριο), αρκεί να περιλαμβάνονται αμφότεροι στο σκοπό της εταιρείας.

Α κ υ ρ η κηρύσσεται με δικαστική απόφαση η εταιρεία, εάν το καταστατικό της δεν περιέχει διάταξη για την εμπορική επωνυμία.

Ε π ω ν υ μ ί α τ ρ α π ε ζ ι κ ή ς Α . Ε .
Ειδικά για τραπεζική ανώνυμη εταιρεία, ο νόμος (άρθρο 10 παρ. 2 Ν. 5076/31) προβλέπει ότι η επωνυμία αυτής πρέπει να εγκριθεί από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας.

Μ ε τ α β ο λ ή τ η ς ε π ω ν υ μ ί α ς της ανώνυμης εταιρείας επιτρέπεται, αλλά απαιτείται απόφαση της γενικής συνελεύσεως, που λαμβάνεται με συνήθη απαρτία και πλειοψηφία (άρθρα 31 παρ. 1 και 29 παρ. 3 Κ.Ν. 2190/20), εγκριτική απόφαση του νομάρχη θγιατί η μεταβολή της επωνυμίας είναι τροποποίηση του καταστατικού) και δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Τ.Α.Ε. και Ε.Π.Ε.).

Ε γ γ ρ α φ ή Α . Ε . σ τ ο Ε π ι μ ε λ η τ ή ρ ι ο. Για να εγγραφεί μια ανώνυμη εταιρεία σε ένα επιμελητήριο κάποιας πόλεως πρέπει να έχει σ' αυτήν την έδρα της ή υποκατάστημα.

Ε ν τ υ π α τ η ς Α . Ε . Σε όλα τα έντυπα της ανώνυμης εταιρείας πρέπει να αναγράφονται η επωνυμία, η έδρα και ο αριθμός μητρώου της οικείας νομαρχίας. Αν η εταιρεία βρίσκεται σε εκκαθάριση, κάτω από την επωνυμία πρέπει να αναγράφονται οι λέξεις «υπό εκκαθάριση». Αυτό επιτάσσει το άρθρο 7γ του Κ.Ν. 2190/20.

Η μ ε τ α β ο λ ή τ η ς ε π ω ν υ μ ί α ς Α . Ε . συνιστά τροποποίηση του καταστατικού και

συνεπώς γίνεται κατόπιν αποφάσεως της γενικής συνελεύσεως των μετόχων, η οποία λαμβάνεται με τη συνήθη απαρτία και πλειοψηφία. Η μεταβολή της επωνυμίας της εταιρείας δεν απαριθμείται μεταξύ εκείνων των αποφάσεων για τις οποίες απαιτείται αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία (άρθρα 29 παρ. 3 και 31 παρ. 2 Κ.Ν. 2190/20).

Π ο ρ ί σ μ α τ α ν ο μ ο λ ο γ ί α ς .

Απαγορεύεται η χρησιμοποίηση στην επωνυμία Α.Ε. των λέξεων «Εθνική» ή «Εθνικός» (Ν.Σ. Κρ. 202/72).

Η ο μ ο ι ό τ η τ α σ τ ι ς ε π ω ν υ μ ί ε ς (όχι πλήρης ταύτιση) δύο αν. εταιρειών και η σύμπτωση των μετόχων τους και των μελών των διοικήσεών τους δεν συνεπάγεται ταύτισή τους, αφού πρόκειται για διαφορετικά νομικά πρόσωπα (απόφαση Εφετείου Αθηνών 7552/83 στο Δελτίο Συνδέσμου Α.Ε. και Ε.Π.Ε. σελ. 10).

Επιτρέπεται η α κ ρ ι β ή ς απόδοση της ελληνικής επωνυμίας σε ξένη γλώσσα (μία ή περισσότερες) και η παράλληλη χρησιμοποίηση αμφοτέρων. Ο όρος αυτός, συνήθως, περιλαμβάνεται στο σχετικό με την επωνυμία άρθρο του καταστατικού.

Δ ι α κ ρ ι τ ι κ ό ς τ ί τ λ ο ς . Πολλές φορές η ανώνυμη εταιρεία χρησιμοποιεί κάποια λέξη, που μπορεί να περιλαμβάνεται και στην επωνυμία της, ως διακριτικός τίτλος. Η χρησιμοποίηση της συγκεκριμένης λέξεως ως διακριτικού τίτλου είναι επιτρεπτή, αλλά πρέπει να περιλαμβάνεται στο σχετικό με την επωνυμία άρθρο του καταστατικού. Ο διακριτικός τίτλος μπορεί να αποτελείται από δύο λέξεις.

Η διατύπωση της επωνυμίας εταιρικής με ξενόγλωσσους χαρακτήρες, όπως είναι διατυπωμένη στο συστατικό έγγραφο, δεν αποτελεί παράβαση του Κ.Φ.Σ., τα χαρακτηριστικά όμως προσδιορισμού του είδους των εμπορευμάτων που γράφονται στα στοιχεία πρέπει να γράφονται στα ελληνικά (Εγκ. Ε. 1039/12.4.1987, Υπ. Οικ.).

Σκοπός της Α.Ε. - Ο νόμος 2190/20 έμμεσα μόνο αναφέρεται στο σκοπό της ανώνυμης εταιρείας. Στο άρθρο 2, στο οποίο ορίζει ότι το καταστατικό πρέπει να περιλαμβάνει και διάταξη περί του σκοπού της εταιρείας και στο άρθρο 5 παρ. 1, όπου απαιτείται συσχετισμός επωνυμίας και σκοπού (είδους της επιχείρησης).

Η θεωρία και η νομολογία έχουν κάνει δεκτό ότι ο σκοπός της ανώνυμης εταιρείας μπορεί να είναι ευρύς και να περιλαμβάνει περισσότερα από ένα αντικείμενα, αλλά δεν μπορεί να είναι τελείως γενικός και αόριστος (Ν.Σ. Κρ. Τμ. Β□ 800/740).

Το καταστατικό της ανώνυμης εταιρείας επιτρέπεται να ορίζει ότι τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και οι διευθυντές αυτής μπορούν να ασκούν δραστηριότητες όμοιες με τους σκοπούς της εταιρείας (Ν.Σ.Κ. 1110/70 Τμ. Β□).

Στην πράξη απαντώνται συχνά ανώνυμες εταιρείες με ποικίλα και ακόμα αντιφατικά αντικείμενα δραστηριότητας. Η εποπτεύουσα αρχή εγκρίνει το καταστατικό εταιρείας με τέτοια ευρύτητα δραστηριοτήτων, αρκεί να αναφέρονται όλες στο άρθρο αυτού που αφορά το σκοπό.

Η μεταβολή του αντικειμένου, δηλαδή του σκοπού της ανώνυμης εταιρείας συνιστά τροποποίηση του καταστατικού της και η σχετική απόφαση απαρτίζεται και οπλειοψηφία που προβλέπουν τα άρθρα 29 παρ. 3 και 31 παρ. 2 του κ.Ν. 2190/20.

Εμπορική ιδιότητα εταιρείας και μετόχων. - Η ανώνυμη εταιρεία είναι εμπορική και αν ακόμα ο σκοπός αυτής δεν είναι εμπορική επιχείρηση (άρθρο 1 Κ.Ν. 2190/20). Συνεπώς, η Α.Ε. και η Ε.Π.Ε. είναι «έμποροι» από το νόμο, κατά το αντικειμενικό (τυπικό) κριτήριο.

Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, από μόνη την ιδιότητά τους αυτή, δεν καθίστανται έμποροι (γιατί ενεργούν ως εκπρόσωποι και για λογαριασμό της εταιρείας), εκτός αν διενεργήσουν εμπορικές πράξεις για δικό τους λογαριασμό.

Επίσης, και ο μέτοχος της ανώνυμης εταιρείας, από μόνη την ιδιότητά του αυτή, δεν είναι έμπορος, εκτός αν κατέχει το σύνολο ή το μεγαλύτερο μέρος των μετοχών της.

Διάρκεια της Α.Ε. - Είναι επιταγή του νόμου (άρθρο 2 Κ.Ν. 2190/20) να ορίζεται στο καταστατικό της ανώνυμης εταιρείας η διάρκεια αυτής. Ο νόμος δεν ορίζει κατώτατο ή ανώτατο όριο διάρκειας της ζωής της ανώνυμης εταιρείας, αλλά στην πράξη συνηθίζεται να τίθεται μία σχετικώς μακρά χρονική περίοδος (20-50 ετών). Ανώνυμη εταιρεία με αόριστη διάρκεια δεν γίνεται δεκτή στα «καθ' ημάς».

Π α ρ ά τ α σ η τ η ς δ ι ά ρ κ ε ι α ς της ανώνυμης εταιρείας μπορεί να αποφασίσει μόνο η γενική συνέλευση των μετόχων με εξαιρετική απαρτία

και πλειοψηφία (άρθρο 29 παρ. 3 Κ.Ν. 2190/20) και η απόφαση αυτή είναι, φυσικά, τροποποίηση του καταστατικού και χρειάζεται έγκριση του οικείου νομάρχη και δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση της γενικής συνελεύσεως για παράταση της διάρκειας της ανώνυμης εταιρείας, πρέπει να παρθεί πριν τη λήξη της διάρκειας αυτής.

Αν αυτό δεν γίνει και παρέλθει η ημερομηνία λήξεως της διάρκειας της ανώνυμης εταιρείας, τότε αυτή εισέρχεται στο στάδιο της εκκαθαρίσεως (άρθρο 47α παρ. 3 Κ.Ν. 2190/20), από το οποίο μπορεί να εξέλθει πλέον μόνο με τη διαδικασία της αναβιώσεως (άρθρο 47α παρ. 4 Κ.Ν. 2190/20).

Η συντόμευση του χρόνου διάρκειας της ανώνυμης εταιρείας δεν αναφέρεται μεταξύ των θεμάτων για τα οποία ο νόμος (άρθρο 29 παρ. 3) απαιτεί αυξημένη πλειοψηφία. Εν τούτοις, η διοίκηση θεωρεί ότι και η συντόμευση είναι πράξη ισοδύναμη με την παράταση της ζωής της εταιρείας και για τούτο απαιτείται κατά τη λήψη της σχετικής αποφάσεως αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία στη γενική συνέλευση.

Έδρα της ανώνυμης εταιρείας

Εννοια της έδρας. - Κατά το άρθρο 6 του Κ.Ν. 2190/20, ως έδρα της ανώνυμης εταιρείας πρέπει να ορίζεται ένας δήμος ή μία κοινότητα της Ελληνικής Επικρατείας.

Πρώτη επισήμανση είναι ότι στις μεγάλες πόλεις (Αθήνα, Θεσσαλονίκη κ.λ.π.), που περιλαμβάνουν πολλούς δήμους και κοινότητες, ως έδρα της εταιρείας πρέπει να ορίζεται ακριβώς ο δήμος ή η κοινότητα στην οποία έχει την εγκατάστασή της αυτή. Δηλαδή,

μία ανώνυμη εταιρεία που έχει τα γραφεία και τις εγκαταστάσεις της στην οδό Πατριάρχου Ιωακείμ στη Νέα Σμύρνη (Αθηνών) θα δηλώσει ως έδρα το Δήμο Ν. Σμύρνης κι όχι την πόλη Αθηνών.

Ο έμπορος, για τις υποθέσεις του, που αναφέρονται στην άσκηση του εμπορίου, θεωρείται ότι έχει κατοικία τον τόπο όπου ασκεί το εμπόριό του (άρθρο 51 παρ. 3 Αστικού Κώδικα). Αυτό ισχύει και για την ανώνυμη εταιρεία, που κατά το άρθρο 1 του Κ.Ν. 2190/20 «πάσα ανώνυμος εταιρεία είναι εμπορική, και εάν ο σκοπός αυτής δεν είναι εμπορική επιχείρησις». Αυτό σημαίνει ότι μία ανώνυμη εταιρεία μπορεί να εναχθεί δικαστικώς τόσο στον τόπο που έχει την έδρα της, όσο και στον τόπο που διενεργεί τις υποθέσεις της (χωρίς, μάλιστα, στη δεύτερη περίπτωση, να είναι αναγκαίο η εταιρεία να διατηρεί υποκατάστημα στον τόπο που διενεργήθηκαν οι συγκεκριμένες πράξεις της).

Η έδρα της ανώνυμης εταιρείας είναι ουσιαστικό στοιχείο αυτής, επειδή:

α) Από την έδρα της προσδιορίζεται η εθνικότητά της και η ικανότητά της ρυθμίζεται από το δίκαιο της έδρας (άρθρο 10 Α.Κ.).

β) Από την έδρα, επίσης, προσδιορίζεται η δικαιοδικία της (άρθρο 25 παρ. 2 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

γ) Η έδρα της ανώνυμης εταιρείας είναι ο τόπος της υποχρεωτικής συγκλήσεως της γενικής συνελεύσεως των μετόχων (άρθρο 25 Κ.Ν. 2190/20).

δ) Η έδρα είναι, ομοίως, ο τόπος της συγκλήσεως των συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου. Μόνο κατ' εξαίρεση μπορεί να συνεδριάζει σε άλλο τόπο το διοικ. συμβούλιο (άρθρο 20 Κ.Ν. 2190/20).

Υποκαταστήματα Α.Ε. Τα υποκαταστήματα της ανώνυμης εταιρείας δεν είναι αυθύπαρκτα νομικά πρόσωπα. Η ανώνυμη εταιρεία, που έχει υποκαταστήματα, για τις συναλλαγές τούτων, ενάγει και ενάγεται είτε στην έδρα της είτε στον τόπο που διεξήχθησαν οι συναλλαγές. Το υποκατάστημα, όμως, δεν μπορεί ούτε να ενάγει ούτε να ενάγεται (Α.Π. 81/61).

Μεταφορά έδρας Α.Ε. - Επιτρέπεται η μεταφορά της έδρας της ανώνυμης εταιρείας σε άλλο δήμο ή κοινότητα της Ελληνικής Επικρατείας, αλλά απαιτείται απόφαση της γενικής συνελεύσεως των μετόχων, που λαμβάνεται με τη συνήθη απαρτία και πλειοψηφία (άρθρο 31 Κ.Ν. 2190/20) και τροποποίηση του καταστατικού. Για τη μεταφορά της έδρας, όμως, εκτός Ελλάδος απαιτείται απόφαση της γενικής συνελεύσεως με ενισχυμένη απαρτία και πλειοψηφία, επειδή επέρχεται μεταβολή της εθνικότητας (άρθρο 29 παρ. 3 Κ.Ν. 2190/20). Η μεταφορά (αλλαγή) της έδρας της εταιρείας συνιστά τροποποίηση του καταστατικού αυτής.

Μεταβολή της καταστατικής έδρας Α.Ε. σε άλλο κράτος - μέλος της Ε.Ο.Κ. δεν είναι δυνατή με την παρούσα κατάσταση του κοινοτικού δικαίου. Ούτε τα άρθρα 52 και 58 της Συνθήκης ούτε η Οδηγία 73/148/Ε.Ο.Κ. του Συμβουλίου παρέχουν τέτοιο δικαίωμα (σχετική απόφαση ΔΕΚ της 27/9/88 στο Δελτίο Συνδ. Α.Ε. & Ε.Π.Ε. 1988, σελ. 444).

Σε περίπτωση της μεταφοράς της έδρας από ένα δήμο σε άλλο δήμο ή κοινότητα - έστω κι αν ευρίσκονται κι οι δυο στην ίδια πόλη, π.χ. περιοχή Αθήνας

- θα πρέπει να εξετάζεται κατά πόσον η εταιρεία αλλάζει οικονομική εφορία και νομαρχία. Οπότε πρέπει να γίνει μεταφορά του οικείου φακέλου της εταιρείας από την αρμόδια νομαρχία της έδρας της εταιρείας σε εκείνη της νέας έδρας. Το ίδιο και για τη νέα οικονομική εφορία στην οποία θα υπάγεται η εταιρεία μετά την μεταφορά της έδρας αυτής.

Εγκατάσταση αλλοδαπών εταιρειών στην Ελλάδα. - Με τον Α.Ν. 89/67 ορίσθηκε ότι α λ λ ο δ α π έ ς ε μ π ο ρ ο β ι ο μ η χ α ν ι κ έ ς ε τ α ι ρ ε ί ε ς, που λειτουργούν νόμιμα στην έδρα τους και ασχολούνται αποκλειστικά με εμπορικές εργασίες εκτός Ελλάδας, μπορούν να εγκαθίστανται στην Ελλάδα, κατόπιν ειδικής άδειας του Υπουργού Συντονισμού (τώρα Εθνικής Οικονομίας). Επίσης, κατά το άρθρο 1 του Α.Ν. 378/68, α λ λ ο δ α π έ ς ν α υ τ ι λ ι α κ έ ς επιχειρήσεις, παντός τύπου και μορφής, μπορούν να εγκαθίστανται στην Ελλάδα σύμφωνα με τις διατάξεις του Α.Ν. 89/67. Τέλος, ο Ν. 791/78 όρισε ότι ν α υ τ ι λ ι α κ έ ς ε τ α ι ρ ε ί ε ς, που συστήθηκαν κατά τους νόμους αλλοδαπής πολιτείας, εφόσον είναι ή ήσαν πλοιοκτήτριες ή διαχειρίστριες πλοίων υπό ελληνική σημαία ή είναι εγκατεστημένες ή ήθελαν εγκατασταθεί στην Ελλάδα με τις διατάξεις του άρθρου 25 του Ν. 27/75 ή τους Α.Ν. 89/67 και 378/68, διέπονται ως προς τη σύσταση και την ικανότητα του δικαίου από το δίκαιο της χώρας που έχουν την έδρα τους (βάσει καταστατικού), αδιαφόρως του τόπου από τον οποίο διευθύνονται οι υποθέσεις τους. Όλες οι άλλες αλλοδαπές εταιρείες, καθώς και εκείνες που έχουν ή διαχειρίζονται σ κ ά φ η α ν α ψ υ χ ή ς, εφόσον έχουν έδρα στην αλλοδαπή, αλλά ε-

γκατάσταση στην ημεδαπή, όπου και η διοίκησή τους, κρίθηκε ότι είναι ελληνικής ιθαγένειας (Α.Π. 461/78).

Π ο ρ ί σ μ α τ α ν ο μ ο λ ο γ ί α ς :

Μόνη η εγκατάσταση στην Ελλάδα των ναυτιλιακών εταιρειών, βάσει των Α.Ν. 89/67, 378/68 και Ν. 791/78, δεν αποτελεί μεταφορά της έδρας τους. Συνεπώς, για την κήρυξή τους σε πτώχευση, πρέπει να εξετάζεται κάθε φορά αν η αλλοδαπή εταιρεία απόκτησε έδρα στην Ελλάδα (Α.Π. 461/78 Ολομ., Α.Π. 1070/76, Εφ. Αθ. 683/83 Δελτίο Συνδέσμου Α.Ε. και Ε.Π.Ε. Ιανουάριος 1984, σελ. 5).

Ε π ί δ ο σ η δ ι κ ο γ ρ ά φ ω ν σ τ η ν Α . Ε

Η επίδοση δικογραφήματων, που αφορούν την ανώνυμη εταιρεία, νομίμως γίνεται στο γραφείο του διευθύνοντος συμβούλου (στην έδρα, προφανώς, της εταιρείας), γιατί αυτός είναι ο νόμιμος εκπρόσωπος του νομικού προσώπου. Σε περίπτωση απουσίας του, τα άνω δικογραφήματα νομοτύπως επιδίδονται στους ευρισκόμενους στα γραφεία του διευθύνοντος συμβούλου συνεταίρους του ή υπαλλήλους του θαπόφαση 929/84 Εφετείου Αθηνών στο Δελτίο Συνδέσμου Α.Ε. και Ε.Π.Ε. Σεπτέμβριος 1985, σελ. 10).

Τα βιβλία της ανώνυμης εταιρείας

Βιβλία του Κ.Φ.Σ. - Οι ημεδαπές και αλλοδαπές ανώνυμες εταιρείες υποχρεούνται να τηρούν βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κ.Φ.Σ., ανεξάρτητα από το ύψος των ετησίων ακαθαρίστων εσόδων τους (άρθρο 3 παρ. 2 Κ.Φ.Σ.).

Γεωργίου Ν. Καφούση, Η λογιστική των εμπορικών εταιρειών (Προσαρμοσμένη στις οδηγίες της Ε.Ο.Κ. και στο Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο), εκδόσεις 'Αντωνίου Ν. Σακκούλα' 1989, 3-438.

Τα βιβλία της τρίτης κατηγορίας ορίζει του άρθρο 7 του Κ.Φ.Σ., αλλά όχι λεπτομερώς. Στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού αναφέρεται ότι: «Ο επιτηδευματίας της τρίτης κατηγορίας, για την άσκηση του επαγγέλματός του, τηρεί λογιστικά βιβλία κατά τη διπλογραφική μέθοδο και με οποιοδήποτε λογιστικό σύστημα, σύμφωνα με τις παραδεκτές αρχές της λογιστικής».

Αυτό σημαίνει ότι η επιλογή του εφαρμοστέου σε κάθε επιχείρηση (ανώνυμη εταιρεία κ.λ.π.) συστήματος εγγραφών ανήκει στον επιτηδευματία, ο οποίος εκτιμά ποιο από αυτά εξυπηρετεί καλύτερα τις ανάγκες της επιχειρήσεώς του. Οποιοδήποτε, όμως, σύστημα εγγραφών κι αν χρησιμοποιήσει, τα βιβλία πρέπει να τηρηθούν κατά τις παραδεγμένες αρχές της λογιστικής, ώστε από αυτά να προκύπτει η πραγματική εικόνα της περιουσίας και των οικονομικών αποτελεσμάτων της επιχειρήσεώς του και να παρέχεται η δυνατότητα ευκόλου ελέγχου των δεδομένων των βιβλίων τούτων. Από τους λογαριασμούς που τηρούνται στο γενικό καθολικό και στα αναλυτικά καθολικά πρέπει να προκύπτουν όλα τα στοιχεία για τα έσοδα, τα έξοδα, το κόστος και τα παραγόμενα προϊόντα και υποπροϊόντα .

Από το συνδυασμό των διαφόρων διατάξεων του Κ.Φ.Σ., μπορούμε να προσδιορίσουμε τον ελάχιστο αριθμό υποχρεωτικών βιβλίων που πρέπει να τηρεί μια ανώνυμη εταιρεία, ανεξάρτητα από το αντικείμενο των εργασιών της, το μέγεθός της και το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει. Τα βιβλία αυτά είναι:

1) Β ι β λ ί ο α π ο γ ρ α φ ώ ν κ α ι ι σ ο λ ο γ ι σ μ ώ ν. Στο βιβλίο αυτό κατ' αρχήν καταχωρείται η απογραφή ενάρξεως και κατόπιν, στο τέλος κάθε εταιρικής χρήσεως, καταχωρείται η απογραφή και

ο ισολογισμός τέλους χρήσεως. Ο ισολογισμός συνοδεύεται από ανάλυση των αποτελεσμάτων χρήσεως και πίνακα διανομής κερδών. Τα πρόσωπα που έχουν οριστεί για να υπογράψουν τον ισολογισμό (ένας σύμβουλος, ο γενικός διευθυντής και ο διευθυντής λογιστηρίου) υπογράφουν και το βιβλίο απογραφών - ισολογισμών.

2) Σ υ γ κ ε ν τ ρ ω τ ι κ ό η μ ε ρ ο λ ό γ ι ο, στο οποίο καταχωρούνται, στο τέλος κάθε μήνα, συγκεντρωτικά, όλες οι λογιστικές εγγραφές, όπως προέρχονται από τα αναλυτικά ημερολόγια θταμείου, αγορών, πωλήσεων, διαφόρων πράξεων κ.λ.π.).

3) Γ ε ν ι κ ό κ α θ ο λ ι κ ό, στους λογαριασμούς του οποίου μεταφέρονται όλες οι εγγραφές από το συγκεντρωτικό ημερολόγιο.

4) Α ν α λ υ τ ι κ á κ α θ ο λ ι κ á, που τηρούνται σε βιβλία ή καρτέλες. Κάθε πρωτοβάθμιος λογαριασμός αναλύεται σε δευτεροβάθμιους λογαριασμούς.

5) Β ι β λ ί ο γ ρ α μ μ α τ ί ω ν ε ι σ π ρ α κ τ έ ω ν και β ι β λ ί ο γ ρ α μ μ α τ ί ω ν π λ η ρ ω τ έ ω ν, στα οποία καταχωρούνται ένα προς ένα τα γραμμάτια εισπρακτέα (αυτά που παίρνει από πελάτες αντί για μετρητά) και τα γραμμάτια πληρωτέα (αυτά που δίνει στους προμηθευτές κ.λ.π. συναλλασσομένους αντί για μετρητά) αντίστοιχα. τα βιβλία αυτά έχουν ειδική γραμμογράφηση (ονοματεπώνυμο εκδότη, ποσό, χρονολογία λήξεως, χρονολογία πληρωμής, κ.λ.π.) και αντικαθιστούν τα αντίστοιχα αναλυτικά καθολικά των πρωτοβαθμίων λογαριασμών ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ και ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΠΛΗΡΩΤΕΑ.

6) Α ν α λ υ τ ι κ á η μ ε ρ ο λ ό γ ι α. Όταν οι λογιστικές εγγραφές μιας επιχειρήσεως είναι

λίγες, αυτή μπορεί να αρκασθεί σε ένα ημερολόγιο. Όταν, όμως, το πλήθος αυτών είναι μεγάλο αναγκάζεται εκ των πραγμάτων να χρησιμοποιήσει αναλυτικά ημερολόγια, σε καθένα από τα οποία καταχωρεί μια ομάδα ομοειδών πράξεων. Έτσι, στο αναλυτικό ημερολόγιο τα μείου, καταχωρεί τις πράξεις, που γίνονται μετρητοίς και στο αναλυτικό ημερολόγιο διαφόρων πράξεων, όλες τις άλλες πράξεις, που γίνονται συμψηφιστικώς. Ιδιαίτερα αναλυτικά ημερολόγια μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τις αγορές, για τις πωλήσεις και διάφορες άλλες κατηγορίες οικονομικών πράξεων της επιχείρησης, που παρουσιάζουν μεγάλη συχνότητα. Τέλος, ιδιαίτερο αναλυτικό ημερολόγιο χρησιμοποιείται για τις πράξεις του ισολογισμού, στο οποίο γίνονται οι εγγραφές κλείματος κάθε χρήσεως στο τέλος αυτής. Έτσι απελευθερώνονται τα λοιπά βιβλία για την χωρίς καθυστερήσεις καταχώρηση σ' αυτά των εγγραφών της επόμενης χρήσεως. Τα δεδομένα των αναλυτικών ημερολογίων μεταφέρονται κάθε μήνα στο συγκεντρωτικό ημερολόγιο.

7) Βιβλίο πρακτικών συνεδριάσεων των γενικών συνελεύσεων των μετόχων.

8) Βιβλίο πρακτικών συνεδριάσεων διοικητικού συμβουλίου.

Βιβλία πρακτικών γενικών συνελεύσεων και διοικητικού συμβουλίου τηρούν μόνο οι ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες. Οι αλλοδαπές ανώνυμες εταιρείες δεν έχουν υποχρέωση τηρήσεως τέτοιων βιβλίων, γιατί οι συνελεύσεις των μετόχων και οι συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου γίνονται στην έδρα τους, που

βρίσκεται στην αλλοδαπή. Αν, όμως, το διοικητικό τους συμβούλιο συνεδριάζει στην Ελλάδα, τότε πρέπει να τηρούν το αντίστοιχο βιβλίο πρακτικών.

9) Β ι β λ ί ο μ ε τ ό χ ω ν. Το βιβλίο αυτό έχει ειδική γραμμογράφηση, ώστε να μπορούν να καταχωρηθούν τα στοιχεία εκάστου μετόχου (ονοματεπώνυμο, επάγγελμα, διεύθυνση κ.λ.π.), καθώς και ο αριθμός των μετοχών και των τίτλων που αυτός κατέχει.

Όπως προκύπτει σαφώς από τις διατάξεις του άρθρου 8β του Κ.Ν. 2190/20, η ανώνυμη εταιρεία υποχρεούται να τηρεί ειδικό Βιβλίο Μετόχων, στο οποίο καταχωρεί τα ονόματα κ.λ.π. στοιχεία των μετόχων της, που είναι κύριοι ονομαστικών μετοχών. Οι μέτοχοι εκείνοι, που είναι κύριοι ανώνυμων μετοχών, δεν καταχωρούνται στο Βιβλίο μετόχων, γιατί κάτι τέτοιο θα ήταν ανέφικτο, αφού η εταιρεία δεν μπορεί να γνωρίζει τους κύριους των ανωνύμων μετοχών. Γι' αυτό και η διάταξη του άρθρου του 8β του Κ.Ν. 2190/20 αναφέρεται περιοριστικώς μόνο στους κυρίους ονομαστικών μετοχών.

10) Β ι β λ ί ο μ ε τ ο χ ώ ν. Και το βιβλίο αυτό, επίσης, έχει ειδική γραμμογράφηση και σ' αυτό καταχωρούνται οι τίτλοι τόσο των ονομαστικών όσο και των ανωνύμων μετοχών (κάθε τίτλος μπορεί να αντιπροσωπεύει πολλές μετοχές) κατά αριθμητική σειρά και κατά σειρά εκδόσεως. Στο βιβλίο μετοχών καταχωρούνται όχι μόνον οι οριστικοί τίτλοι, αλλά και οι προσωρινοί τίτλοι.

Τα παραπάνω δύο βιβλία μετόχων και μετοχών πωλούνται σε ορισμένα βιβλιοπωλεία τυπωμένα και γραμμογραφημένα κατάλληλα και χρησιμοποιούνται υποχρεωτικά για την καταχώρηση των ονομαστικών μετοχών.

Τα λογιστικά βιβλία που σημειώνονται παραπάνω είναι τα γνωστά κατάστιχα των κλασικών λογιστικών συστημάτων. Τα σύγχρονα λογιστικά συστήματα σε κινητά φύλλα και τα μηχανογραφικά τέτοια χρησιμοποιούν διαφοροποιημένα βιβλία και στοιχεία. Επίσης, η συνεχώς εξαπλούμενη χρήση των υπολογιστών έχει επιφέρει πραγματική επανάσταση στον τρόπο τηρήσεως της λογιστικής. Οποιοδήποτε λογιστικό, όμως, σύστημα κι αν εφαρμόζεται, τα βασικά στοιχεία των παραπάνω σημειουμένων βιβλίων πρέπει να μπορούν να προκήψουν, όπως προβλέπει και η σχετική εγκύκλιος του Υπουργείου Οικονομικών (εγκ. 40/77).

Β ι β λ ί α ε μ π ο ρ ι κ ο ύ ν ό μ ο υ. Διατάξεις περί βιβλίων περιέχει και ο εμπορικός νόμος (άρθρα 8 - 17), αλλά πρέπει να θεωρούνται ξεπερασμένες και πάντως όχι εφαρμόσιμες για τις φορολογικές αρχές.

Ο Κ.Φ.Σ. (άρθρο 14 παρ. 1) θεωρεί ότι τα αναφερόμενα από τον Ε.Ν. δύο βιβλία ημερολογίου και απογραφών επέχουν θέση των αντίστοιχων βιβλίων που ορίζονται από τον Κώδικα. Συμπερασματικά, εφόσον οι περί βιβλίων διατάξεις του Κ.Φ.Σ. είναι πολύ νεότερες και ασυγκρίτως πληρέστερες εκείνων του εμπορικού νόμου, κατισχύουν αυτών του Ε.Ν. και οι δεύτερες εξακολουθούν να εφαρμόζονται μόνον όσον αφορά την αποδεικτική ισχύ τους απέναντι των συναλλασσομένων.

Θεώρηση βιβλίων ανώνυμης εταιρείας. - Κάθε επιτηδευματίας, συνεπώς και η ανώνυμη εταιρεία, υποχρεούται να προσκομίσει στην αρμόδια οικονομική εφορία της έδρας της επιχειρήσεως, πριν από κάθε χρησιμοποίηση, για θεώρηση και χαρτοσήμανση όλα τα

βιβλία που ορίζει ο Κ.Φ.Σ., εκτός από τα αναλυτικά καθολικά. Από όλα τα αναλυτικά καθολικά μόνο το βιβλίο της αποθήκης υπόκειται σε θεώρηση και χαρτοσήμανση. Τα στοιχεία υπόκεινται σε θεώρηση ατελώς και μόνο στις περιπτώσεις που απαιτεί τούτο ρητώς ο Κ.Φ.Σ. Τα βιβλία και στοιχεία του υποκαταστήματος θεωρούνται από την οικονομική εφορία της έδρας της εταιρείας ή από την οικονομική εφορία στην οποία υπάγεται το υποκατάστημα (άρθρο 16 παρ. 1 Κ.Φ.Σ.).

Για τη θεώρηση των βιβλίων της ανώνυμης εταιρείας η οικονομική εφορία απαιτεί την προσκόμιση των εξής:

α) Ένα φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, στο οποίο έχει δημοσιευθεί η ανακοίνωση με την απόφαση της νομαρχίας περί συστάσεως της ανώνυμης εταιρείας και τα λοιπά στοιχεία της καταχωρήσεώς της στο μητρώο ανωνύμων εταιρειών. Εάν δεν έχει κυκλοφορήσει ακόμη το σχετικό Φ.Ε.Κ., η εφορία αρκείται στο έγγραφο της ανωτέρω ανακοινώσεως της νομαρχίας, το οποίο έχει κοινοποιηθεί και στην νεοϊδρυθείσα εταιρεία.

β) Ένα αντίγραφο του συμβολαίου συστάσεως της ανώνυμης εταιρείας (μερικές φορές ζητούν δύο αντίγραφα).

γ) Ένα αντίγραφο του μισθωτηρίου συμβολαίου με το οποίο η ανώνυμη εταιρεία έχει μισθώσει τα γραφεία της έδρας της. Αν το κτίριο, στο οποίο θα στεγασθούν τα γραφεία της έδρας της. Αν το κτίριο, στο οποίο θα στεγασθούν τα γραφεία της, είναι ιδιόκτητο, ο εκπρόσωπος της εταιρείας υποβάλλει σχετική υπεύθυνη δήλωση του Ν.Δ. 105/69.

δ) Πιστοποιητικά φορολογικής ενημερότητας των εταίρων της μετατρεπόμενης ή συγχωνευόμενης προσω-

πικής εταιρείας ή ατομικής επιχειρήσεως, εφόσον η ανώνυμη εταιρεία προέρχεται από μετατροπή ή συγχώνευση.

ε) Υπεύθυνη δήλωση του Ν.Δ. 105/69, ότι θα προσκομίσει αντίγραφο του Φ.Ε.Κ., στο οποίο θα δημοσιευθεί το καταστατικό της ανώνυμης εταιρείας.

Φάκελλο στο αντίστοιχο Δημόσιο Ταμείο πρέπει να ανοιχθεί αμέσως με την κτάθεση ενός φύλλου Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, στο οποίο δημοσιεύθηκε η έγκριση συστάσεως της ανώνυμης εταιρείας και του καταστατικού της. Τούτο είναι απαραίτητο για να μπορεί να χορηγήσει το Δημόσιο Ταμείο στην ανώνυμη εταιρεία πιστοποιητικό φορολογικής ενημερότητας.

Προσωρινά βιβλία Α.Ε. - Επειδή τα βιβλία, που δεν έχουν θεωρηθεί πριν από την έναρξη χρησιμοποιήσεώς τους, θεωρούνται ως μη τηρηθέντα για το μέχρι της θεωρήσεώς τους χρονικό διάστημα, δημιουργείται πρόβλημα καταχωρήσεως των πράξεων που διενεργεί η εταιρεία πριν τη χρονολογία θεωρήσεως αυτών (άρθρο 16 παρ. 2. Κ.Φ.Σ.). Για την αντιμετώπιση του προβλήματος ο νόμος προέβλεψε ότι:

«Εξοδα πρώτης εγκαταστάσεως, αγοραί και λοιπαί συναλλαγαι, γενόμεναι μέχρι της συστάσεως του νομικού προσώπου... καταχωρούνται εις προσωρινά βιβλία θεωρημένα, προ πάσης χρησιμοποίησεως, επ' ονόματι του προσκομισαντος ιδρυτού υπό του οικονομικού εφόρου της κατοικίας του ή της διαμονής του, μετ' ειδικής μνείας της συσταθησομένης επιχειρήσεως. Αι καταχωρηθείσαι εις τα προσωρινά βιβλία εγγραφαί μεταφέρονται συγκεντρωτικώς, άμα τη συστάσει του νομικού προσώπου... εις τα θεωρημένα οριστικά βιβλία, προ πάσης άλλης καταχωρήσεως, εξαίρέσει των εγγραφών ενάρξεως» (άρθρο 16 παρ. 3 Κ.Φ.Σ.).

Γεωργίου Ν. Καφούση, Η λογιστική των εμπορικών εταιρειών (Προσαρμοσμένη στις οδηγίες της Ε.Ο.Κ. και στο Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο), εκδόσεις 'Αντωνίου Ν. Σακκούλα' 1989, 3-438.

Στην πράξη αυτό έγινε δεκτό, όπως ένας από τους ιδρυτές της ανώνυμης εταιρείας προσκομίζει στην οικονομική του εφορία του τόπου της κατοικίας ή διαμονής του ένα λογιστικό βιβλίο (ημερολόγιο εξόδων πρώτης εγκατάστασης) το οποίο και θεωρεί υποβάλλοντας ταυτόχρονα μια σχετική υπεύθυνη δήλωση περί της προθέσεώς του να ιδρύσει ανώνυμη εταιρεία κ.λ.π. Φυσικά δεν αποκλείεται το δικαίωμα του ιδρυτού να θεωρήσει πλήρη σειρά προσωρινών βιβλίων, αλλά αυτό θα γίνει μόνο αν ο όγκος και η φύση των προς της συστάσεως της ανώνυμης εταιρείας πράξεων καθιστούν κάτι τέτοιο αναγκαίο.

Σχετική με το θέμα της καταχωρήσεως των πράξεων της ανώνυμης εταιρείας, από της ιδρύσεώς της μέχρι της δημοσιεύσεως του καταστατικού της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, είναι και η παρακάτω καταχωρούμενη εγκύκλιος του Υπουργείου Οικονομικών (Ε. 16455/πολ. 264/6.8.69).

«1. Κατά τα ισχύοντα εν τω Εμπορικό Δίκαιω η ανώνυμος εταιρεία θεωρείται συσταθείσα από του χρόνου της δημοσιεύσεως του καταστατικού και της σχετικής υπουργικής αποφάσεως εις το Δελτίον ανώνυμων εταιρειών και εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, ότε αύτη αποκτά την νομικήν προσωπικότητα. Ωσαύτως η εταιρεία περιορισμένης ευθύνης συσταθείσα από της δημοσιεύσεως περιλήψεως του καταστατικού αυτής εις το αυτό Δελτίον.

2. Εξ άλλου κατά τας διατάξεις της παραγρ. 3 του άρθρου 31 του Ν.Δ. 3323/1995 τα κέρδη των επιχειρήσεων των λειτουργιών υπό μορφήν εταιρείας περιορισμένης ευθύνης θεωρούνται κτηθέντα υπό ενός εκάστου των εταίρων και αναλόγως προς το ποσοστόν συμμετοχής του εις την εταιρείαν. Ωσαύτως κατά τας διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του Ν. 3843/1958 εις τον φόρον εισοδήματος υπόκεινται και αι ημεδαπαί ανώνυμοι εταιρίαι.

Γεωργίου Ν. Καφούση, Η λογιστική των εμπορικών εταιρειών (Προσαρμοσμένη στις οδηγίες της Ε.Ο.Κ. και στο Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο), εκδόσεις 'Αντωνίου Ν. Σακκούλα' 1989, 3-438.

3. Κατά τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 10 του Κώδικος Φορολογικών Στοιχείων, έξοδα πρώτης εγκαταστάσεως και αγοράί γενόμεναι μέχρι της συστάσεως του νομικού προσώπου αναγνωρίζονται, εφ' όσον έχουν καταχωρηθή εις προσωρινά βιβλία, θεωρημένα προς πάσης χρησιμοποίησώς των επ' ονόματι του προσκομίσαντος ιδρυτού υπό της φορολογικής αρχής της κατοικίας του, μετ' ειδικής μνείας της συσταθησομένης επιχειρήσεως.

4. Κατά τας διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 54 του Κώδικος Φορολογικών Στοιχείων ο επιτηδευματίας, όστις πρόκειται να τηρήση υποχρεωτικώς βιβλία δευτέρας κατηγορίας υποχρεούται όπως συντάξη απογραφήν ενάρξεως της πρώτης μετά βιβλίου απογραφών διαχειριστικής του περιόδου.

Εκ του συνδυσμού των ανωτέρω διατάξεων προκλήπουσι τα κάτωθι:

α) Η ανώνυμος εταιρεία, η το πρώτον συνιστωμένη ή προερχομένη εκ μετατροπής ή συγχωνεύσεως ετέρων επιχειρήσεων, φορολογείται διά τα καθαρά κέρδη, τα οποία κτάται από της συστάσεώς της και εντεύθεν.

β) Τα μέλη της εταιρείας περιωρισμένης ευθύνης, της συσταθείσης κατά ένα εκ των ως είρηται τρόπων, φορολογούνται διά τα κέρδη τα οποία κτάται αύτη από της συστάσεώς της και εντεύθεν.

γ) Η ανώνυμος εταιρεία ή η περιωρισμένης ευθύνης, η το πρώτον συνιστωμένη, υποχρεούται όπως καταχωρήση τα έξοδα πρώτης εγκαταστάσεως και τας αγοράς τας γενησομένας μέχρι τη συστάσεώς της εις προσωρινά βιβλία κατά τα εν παραγράφω 2 του άρθρου 10 του Κώδικος Φορολογικών Στοιχείων οριζόμενα. τούτου δοθέντος παρέχεται η ευχέρεια, οσάκις, η ανώνυμος εταιρεία ή εταιρεία περιωρισμένης ευθύνης, προέρχεται εκ μετατροπής ή συγχωνεύσεως ετέρων επιχειρήσεων όπως καταχωρήση τα έξοδα πρώτης εγκαταστάσεως και τας αγοράς τας γενομένας μέχρι της συστάσεώς της εις διακεκριμένους λογαριασμούς των ήδη τηρουμένων υπό της μετατρεπομένης ή μιας εκ των συγχωνευομένων επιχειρήσεων.

Αι εγγραφαί αύται εις αμφοτέρας τας ως άνω περιπτώσεις θα μεταφερθώσι τελικώς εις τα βιβλία της συνιστωμένης ανωνύμου εταιρείας ή εταιρείας περιωρισμένης ευθύνης κατά τα εν

παραγράφω 2 του άρθρου 10 του Κώδικος Φορολογικών Στοιχείων οριζόμενα.

δ) Τα βιβλία εις τα οποία έχουν καταχωρηθή αι πράξεις εξόδων πρώτης εγκαταστάσεως και αγορών μέχρι συστάσεως του νομικού προσώπου θα φυλάσσονται μετά των βιβλίων της συστάσεως εταιρείας και θα τίθενται εις την διάθεσιν του φορολογικού ελέγχου κατά τα εν άρθρω 60 του Κώδικος Φορολογικών Στοιχείων οριζόμενα.

ε) Η ανώνυμος εταιρεία ή εταιρεία περιορισμένης ευθύνης άμα τη συστάσει της δέον όπως συντάξη απογραφήν ενάρξεως κατά τα εν παραγράφω 6 του άρθρου 54 του Κώδικος Φορολογικών Στοιχείων οριζόμενα».

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ Α.Ε.

Τα όργανα διοικήσεως της ανώνυμης εταιρείας.

Στην παρούσα παράγραφο εξετάζονται με συντομία τα όργανα διοικήσεως της ανώνυμης εταιρείας - αυτά που είναι υποχρεωτικά από το νόμο και εκείνα που η πράξη διαμόρφωσε προς συμπλήρωση των πρώτων.

Το ανώτατο όργανο διοικήσεως μιας επιχειρήσεως - αυτό που παίρνει τις βασικές και καθοριστικές αποφάσεις - στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις συμπίπτει κατά κανόνα με το πρόσωπο του επιχειρηματία. Ενώ στις μεγάλες επιχειρήσεις το ανώτατο όργανο διοικήσεως είναι τελείως ανεξάρτητο από τον ιδρυτή ή επιχειρηματία. Αλλά και στις μικρομεσαίες, αν αυτές έχουν περιβληθεί τον τύπο της Ε.Π.Ε. ή της ανώνυμης εταιρείας, το ανώτατο όργανο διοικήσεως αποστασιοποιείται από τα φυσικά πρόσωπα των ιδρυτών και επιχειρηματιών και είναι αντίστοιχα η συνέλευση των εταίρων και η γενική συνέλευση των μετόχων.

1. Γ ε ν ι κ ή σ υ ν έ λ ε υ σ η .

Στην ανώνυμη εταιρεία, λοιπόν, πρώτο και κυρίαρχο όργανο διοικήσεως αυτής είναι η γενική συνέλευση των μετόχων. Κυριότερες αρμοδιότητες αυτής: Εκλέγει τα όργανα διοικήσεως και εποπτείας (δηλαδή, διοικητικό συμβούλιο και ελεγκτές) της εταιρείας. Εγκρίνει τον ετήσιο ισολογισμό και τα πεπραγμένα διοικήσεως, απαλλάσσει τα όργανα διοικήσεως και εποπτείας από κάθε ευθύνη σχετικά με την άσκηση των καθηκόντων τους. Παίρνει αποφάσεις για όλα τα βασι-

κά θέματα, που αφορούν τη ζωή και τη λειτουργία της εταιρείας (αύξηση ή μείωση μετοχικού κεφαλαίου, αλλαγή σκοπού ή εθνικότητας, παράταση ζωής ή διάλυση κ.ο.κ.). Διορίζει εκκαθαριστές σε περίπτωση διαλύσεως της εταιρείας.

Οι γενικές συνελεύσεις διακρίνονται σε τακτικές, έκτακτες και καταστατικές.

Η τακτική γενική συνέλευση συνέρχεται μία φορά κάθε εταιρική χρήση και μέσα σε (6) έξι το πολύ μήνες από τη λήξη της χρήσεως αυτής.

Τα θέματα της τακτικής συνελεύσεως είναι:

α) Η εκλογή του διοικητικού συμβουλίου και των ελεγκτών, όταν λήξει η θητεία τους.

β) Η έγκριση του Ισολογισμού, η διάθεση των ετησίων κερδών και η απαλλαγή των μελών του διοικητικού συμβουλίου και ελεγκτών από κάθε ευθύνη.

Η γενική συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει νόμιμα στα θέματα της ημερησίας διατάξεως, όταν παρευρίσκονται ή αντιπροσωπεύονται σ' αυτή μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1 / 5 τουλάχιστον του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.

Αν δεν υπάρξει η νόμιμη απαρτία, η γενική συνέλευση συνέρχεται και πάλι μέσα σε είκοσι ημέρες από τη χρονολογία της συνεδριάσεως που ματαιώθηκε, βρίσκεται δε σε απαρτία και συνεδριάζει νόμιμα στα θέματα της ημερησίας διατάξεως, οποιοδήποτε και αν είναι το τμήμα του καταβλημένου κεφαλαίου που εκπροσωπείται στη συνέλευση.

Για ειδικά όμως θέματα, που αφορούν τη μεταβολή της εθνικότητας της εταιρείας, την μεταβολή του Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Πάμισος' 1990, 97-392.

αντικειμένου της εταιρείας, την αύξηση των υποχρεώσεων των μετόχων, την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, την μείωση του μετοχικού κεφαλαίου, την έκδοση ομολογιακού δανείου, την μεταβολή του τρόπου διαθέσεως των κερδών, τη συγχώνευση, την παράταση, και την διάλυση της εταιρείας, πρέπει να παρευρίσκονται μέτοχοι που να εκπροσωπούν τα $2 / 3$ του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, οπότε η γενική συνέλευση γίνεται **καταστατική**.

Αν δεν υπάρξει νόμιμη απαρτία για τα παραπάνω θέματα, η καταστατική γενική συνέλευση συνέρχεται πάλι σε είκοσι ημέρες, οπότε αρκεί να παρευρίσκονται μέτοχοι που εκπροσωπούν το $1/2$ του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Αν και πάλι δεν υπάρξει νόμιμη απαρτία, η συνέλευση συνέρχεται εκ νέου οπότε αρκεί να παρευρίσκονται μέτοχοι που εκπροσωπούν το $1/3$ του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.

Η έκτακτη γενική συνέλευση δεν έχει ειδική αρμοδιότητα. Υπάρχει όμως μία περίπτωση για σύγκλιση έκτακτης συνέλευσης, όταν το ενεργητικό μειωθεί στο μισό του καταβλημένου εταιρικού κεφαλαίου, για να αποφασίσει τη διάλυση ή συνέχιση της ανώνυμης εταιρείας.

Η καταστατική γενική συνέλευση ασχολείται με τα ειδικά θέματα, τα οποία αναφέραμε πιο πάνω και διαφέρει από τη τακτική και την έκτακτη, όχι μόνο γιατί τα θέματα είναι ορισμένα και αφορούν ιδιαίτερα στις θεμελιώδεις μεταβολές του καταστατικού, αλλά και γιατί οι προϋποθέσεις για συγκρότηση και απαρτία και για τη λήψη αποφάσεων ορίζονται αυστηρότερες από το νόμο.

Κατά τα λοιπά η καταστατική γενική συνέλευση υπόκειται στις διατυπώσεις των άλλων συνελεύσεων.

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Πάμισος' 1990, 97-392.

2. Διοικητικό Συμβούλιο.

Η γενική συνέλευση των μετόχων εκλέγει το διοικητικό συμβούλιο, στο οποίο και αναθέτει την εν γένει διοίκηση των εταιρικών υποθέσεων, εκτός ορισμένων καθοριστικών αποφάσεων, που κατά το νόμο, ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητά της. Πτσι, στην πράξη, το διοικητικό συμβούλιο της ανώνυμης εταιρείας αποτελεί το ανώτατο όργανο διοικήσεως αυτής. Κυριότερες αρμοδιότητές του: Εκπροσωπεί την εταιρεία δικαστικώς και εξωδίκως, διοικεί την εταιρεία διεκπεραιώνοντας όλες τις καθημερινές (τρέχουσες) εργασίες της, μέσα στα πλαίσια που διαγράφουν το καταστατικό της εταιρείας και ενδεχομένως σχετικές αποφάσεις της γενικής συνελεύσεως των μετόχων. Το διοικητικό συμβούλιο, κατ' αρχήν, ενεργεί συλλογικώς, αλλά του παρέχεται από το νόμο το δικαίωμα να μεταβιβάζει μέρος ή το σύνολο των αρμοδιοτήτων του σε ένα ή περισσότερα μέλη του ή και σε τρίτα πρόσωπα.

3. Διευθύνων ή Εντεταλμένος Σύμβουλος.

Συνήθως, το διοικητικό συμβούλιο ορίζει ένα ή περισσότερα από τα μέλη του και τα εξουσιοδοτεί να ενεργούν για λογαριασμό του, ώστε να γίνεται πιο ευέλικτη η άσκηση της διοικήσεως. Τα μέλη αυτά λέγονται διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι. Αρμοδιότητες έχουν όσες τους μεταβιβάζει το διοικητικό συμβούλιο.

4. Γ ε ν ι κ ό ς δ ι ε υ θ υ ν τ ή ς .

Διορίζεται από το διοικητικό συμβούλιο. Ώλλοτε υπάρχει παράλληλα με το διευθύνοντα σύμβουλο και άλλοτε είναι το ίδιο πρόσωπο. Στο γενικό διευθυντή ανατίθεται, κυρίως, διοικητικά καθήκοντα, ενώ ο διευθύνων σύμβουλος μπορεί μα έχει το σύνολο των αρμοδιοτήτων του διοικητικού συμβουλίου.

5. Δ ι ε υ θ υ ν τ έ ς , τ μ η μ α τ ά ρ χ ε ς κ. λ. π.

Ανάλογα με το οργανόγραμμα που διαθέτει κάθε εταιρεία, το διοικητικό συμβούλιο ή ο γενικός διευθυντής διορίζει τους προϊσταμένους των διαφόρων διευθύνσεων, τμημάτων και άλλων υπηρεσιών αυτής. Αν υπάρχει σχετικός κανονισμός, οι διατάξεις του προβλέπουν λεπτομερώς τον τρόπο πληρώσεως των θέσεων αυτών, τα καθήκοντα κάθε προϊσταμένου και τον τρόπο λειτουργίας των διαφόρων υπηρεσιών.

Στις παραγράφους που ακολουθούν εξετάζονται εμπεριστατωμένα οι λειτουργίες των παραπάνω οργάνων, όπως τις έχει ορίσει ο νόμος και διαμορφώσει η δικαστηριακή και διοικητική νομολογία.

Διοίκηση της Α.Ε. Το διοικητικό συμβούλιο.

Συλλογική ενέργεια Δ. Συμβουλίου. - Η ανώνυμη εταιρεία είναι νομικό πρόσωπο και ως εκ τούτου πρέπει να ορίζονται τα φυσικά πρόσωπα που θα ασκούν τη

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Ήάμισος' 1990, 97-392.

διοίκηση αυτής. Ο Κ.Ν. 2190/20 (άρθρα 18 επόμενα) προέβλεψε και ρύθμισε με αρκετές λεπτομέρειες τον τρόπο εκπροσωπήσεως και διοικήσεως της ανώνυμης εταιρείας.

Απ' όλη την οικονομία του άρθρου 18 του Κ.Ν. 2190/20 προκύπτει ότι, κατ' αρχήν, το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας ενεργεί συλλογικά. Το καταστατικό, όμως, μπορεί να ορίσει ότι ένα ή περισσότερα μέλη του δ. συμβουλίου ή άλλα πρόσωπα δικαιούνται να εκπροσωπούν την εταιρεία γενικώς ή σε ορισμένου είδους πράξεις. Τούτο, βεβαίως, γίνεται κατόπιν σχετικής αποφάσεως του διοικητικού συμβουλίου με την οποία ορίζονται τα πρόσωπα που θα ενεργούν για λογαριασμό του κατά τα άνω. Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένες περιπτώσεις, κατά τις οποίες το δ. συμβούλιο υποχρεωτικά, από το νόμο, οφείλει να ενεργεί συλλογικά, όπως: Η συγκρότηση αυτού σε σώμα (εκλογή προέδρου, αντιπροέδρου, διευθύνοντος συμβούλου). Η σύγκληση της γενικής συνελεύσεως των μετόχων (τακτικής ή έκτακτης) και η σύνταξη της ημερήσιας διατάξεως αυτής. Η λήψη αποφάσεως για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 13 του Κ.Ν. 2190/20. Η πιστοποίηση καταβολής του αρχικού κεφαλαίου ή αυξήσεων αυτού (άρθρο 11 Κ.Ν. 2190/20). Η εκλογή προσωρινών συμβούλων, που γίνεται από το διοικητικό συμβούλιο για συμπλήρωση κενών που δημιουργήθηκαν λόγω θανάτου, παραιτήσεως κ.λ.π. μελών του μέχρι της συνεδρίας της γενικής συνελεύσεως (άρθρο 34 παρ. 2 περ. γ Κ.Ν. 2190/20). Η σύνταξη της ετήσιας εκθέσεως διαχειρίσεως για τα πεπραγμένα της κλεισθείσας χρήσεως (άρθρο 43α παρ. 3 του Κ.Ν. 2190/20). Η σύνταξη του πίνακα των μετόχων που έχουν δικαίωμα ψήφου στη γενική συνέλευση (άρθρο 27 παρ. 2 Κ.Ν. 2190/20). Η απάντηση σε πλη-

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Ήμισος' 1990, 97-392.

ροφορίες που ζητούν οι μέτοχοι της μειοψηφίας (άρθρο 39 παρ. 4 και 5 Κ.Ν. 2190/20). Η κατάρτιση του σχεδίου συμβάσεως συγχωνεύσεως ανώνυμης εταιρείας με άλλη επιχείρηση (άρθρο 69 παρ. 1 Κ.Ν. 2190/20).

Η διάθεση των μετοχών που δεν έχουν αναληφθεί - σε περίπτωση αυξήσεως του μετοχικού κεφαλαίου (άρθρο 13 παρ.5 Κ.Ν. 2190/20).

Η εκπροσώπηση της Α. Ε. ενώπιον των δικαστηρίων, από ένα φυσικό πρόσωπο (είτε είναι μέλος του Δ.Σ. είτε όχι) μπορεί να γίνει με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας, κατόπιν σχετικής προβλέψεως του καταστατικού. Η σχετική απόφαση του διοικητικού συμβουλίου δεν απαιτείται να περιβληθεί τον τύπον συμβολαιογραφικού εγγράφου.

Εγκύρως διενεργεί οποιαδήποτε πράξη το Δ.Σ. της αν. εταιρείας, εφόσον αυτή βρίσκεται μέσα στα όρια τα προσδιοριζόμενα από τον εταιρικό σκοπό, ανεξαρτήτως αν από αυτήν ωφελείται ή όχι η εταιρεία. Ο ισχυριζόμενος ακυρότητα κάποιας πράξης του Δ.Σ. με την αιτιολογία ότι αυτή εκφεύγει του εταιρικού σκοπού, φέρει το βάρος της αποδείξεως του ισχυρισμού του.

Διορισμός μελών του Δ.Σ. από τη μειοψηφία. - Στο καταστατικό, επίσης, μπορεί να περιληφθεί διάταξη που να ορίζει ότι ορισμένος μέτοχος ή μέτοχοι έχουν το δικαίωμα να διορίσουν μέλη του διοικητικού συμβουλίου μέχρι το ένα τρίτο του προβλεπόμενου αριθμού αυτού (άρθρο 18 παρ. 3,4,5 Κ.Ν. 2190/20). Η διάταξη αυτή αποβλέπει στην εξασφάλιση των συμφερόντων της μειοψηφίας, αφού της παρέχει τη δυνατότητα να ασκεί συνεχή παρακολούθηση και έλεγχο των πράξε-
Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις "Πάμισος" 1990, 97-392.

ων της διοικήσεως της εταιρείας (του διοικητικού συμβουλίου, δηλαδή) με τη διαρκή παρουσία των εμπιστών της μελών.

Η γενική συνέλευση δεν μπορεί να καταργήσει το προβλεπόμενο από το καταστατικό δικαίωμα του ή των μετόχων, για διορισμό μελών του διοικητικού συμβουλίου, χωρίς τη συγκατάθεση του δικαιούχου.

Ποιοι δικαιούνται να διορισθούν μέλη του Δ.Σ.

- Μέλη του διοικητικού συμβουλίου της ανώνυμης εταιρείας μπορούν να διορισθούν φυσικά πρόσωπα, αμφοτέρων των φύλων, που έχουν δικαιοπρακτική ικανότητα (που έχουν συμπληρώσει, δηλαδή, το 18ο έτος της ηλικίας και δεν τελούν υπό απαγόρευση κλπ). Οι γραμματικές γνώσεις των μελών του Δ.Σ. δεν ενδιαφέρουν.

Α λ λ ο δ α π ο ί, καθώς και πρόσωπα που δεν είναι μέτοχοι της εταιρείας επιτρέπεται να διορισθούν μέλη του Δ.Σ. αυτής.

Επίσης, στο Δ.Σ. επιτρέπεται να μετέχουν και νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, τα οποία εκπροσωπούνται με τους νόμιμους εκπροσώπους αυτών.

Για το ποια πρόσωπα απαγορεύονται να διορισθούν μέλη Δ.Σ. ανώνυμης εταιρείας (ασυμβίβαστο) θα δούμε παρακάτω σε άλλη παράγραφο.

Διάρκεια θητείας μελών Δ.Σ. - Η θητεία των μελών του διοικητικού συμβουλίου δεν επιτρέπεται να είναι ποτέ μεγαλύτερη από έξη (6) έτη (άρθρο 19 παρ. 1 Κ.Ν. 2190/20). Υπάρχει αμφισβήτηση σχετικά με το αν τα έτη νοούνται διαχειριστικά ή ημερολογιακά - η παραπάνω διάταξη δεν διευκρινίζει το θέμα. Κατά την ορθότερη άποψη, το πρώτο διοικητικό Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Πάμισος' 1990, 97-392.

συμβούλιο, που ορίζεται στο καταστατικό, μπορεί να έχει θητεία, διάρκειας μέχρι δύο ημερολογιακών ετών και έξη μηνών. Αυτό, γιατί ο νόμος επιτρέπει, όπως η πρώτη διαχειριστική χρήση της ανώνυμης εταιρείας έχει διάρκεια μέχρι 24 μηνών, οπότε η πρώτη τακτική συνέλευση των μετόχων μπορεί να συγκληθεί μέχρι έξη μήνες μετά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου. Έτσι, μπορεί να έχουμε, συνολικά, διάρκειας θητείας του πρώτου διοικητικού συμβουλίου τριάντα μηνών. Αλλά και η θητεία του διοικητικού συμβουλίου για τα επόμενα χρόνια πρέπει να υπολογίζεται από την ημέρα εκλογής του (ημερομηνία συγκλήσεως της γενικής συνέλευσης των μετόχων) μέχρι μία από τις επόμενες γενικές συνελεύσεις και όχι κατά ημερολογιακά έτη. Συνολικά, πάντως, η θητεία του διοικητικού συμβουλίου δεν πρέπει να υπερβαίνει τα έξη (6) ημερολογιακά έτη, οπότε δεν υπάρχει κίνδυνος να βρεθεί τούτο εκπρόθεσμο, δηλαδή, να θεωρηθεί ότι έληξε η θητεία του και άρα η δικαιοδοσία του, όποια ερμηνεία κι αν δοθεί στη σχετική διάταξη.

Όταν λήξει η θητεία του διοικητικού συμβουλίου και δεν έχει εκλεγεί νέο, παρατείνεται αυτή σιωπηρώς μέχρι της εκλογής νέου διοικητικού συμβουλίου. Τούτο γιατί τεκμαίρεται ότι η βούληση του οργάνου, που εκλέγει το διοικητικό συμβούλιο, είναι να παραμείνει αυτό στη διοίκηση της εταιρείας μέχρι της εκλογής νέου, αφού αλλιώς θα έμενε η εταιρεία ακέφαλη προς βλάβη των συμφερόντων της (απόφαση Εφετείου Αθηνών 6638/78. Επίσης απόφαση 1798/80 Πολυμ. Πρωτ. Αθηνών, ΛΟΓΙΣΤΗΣ 1982, σελ. 1065).

Δημοσιότητα αποφάσεως διορισμού μελών Δ. Συμβουλίου. - Το άρθρο 7α του Κ.Ν. 2190/20, που προστέθηκε στο νόμο με το άρθρο 7 του Π.Δ. 409/86, α-Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Ήλιος' 1990, 97-392.

παριθμεί τις πράξεις που υπόκεινται σε δημοσιότητα και μεταξύ αυτών περιλαμβάνει: το διορισμό και την για οποιαδήποτε λόγο παύση των προσώπων που ασκούν διαχείριση της εταιρείας ή έχουν την εξουσία να εκπροσωπούν αυτήν. Συνεπώς, η εκλογή των μελών του διοικητικού από τη γενική συνέλευση, αλλά και των προσωρινών συμβούλων, που γίνεται από το Δ.Σ. σε αντικατάσταση παραιτηθέντων, θανόντων κλπ. μελών αυτού, υπόκειται στη διαδικασία της δημοσιότητας. Επίσης, κάθε μεταβολή στη σύνθεση του Δ.Σ., όπως είναι η παύση, η αντικατάσταση, η παραίτηση κ.λ.π., μελών του διοικητικού συμβουλίου πρέπει να υποβάλλεται στη διαδικασία της δημοσιότητας. Ειδικά για το πρώτο διοικητικό συμβούλιο της ανώνυμης εταιρείας, αυτό δηλαδή που ορίζεται στο καταστατικό, γίνονται δύο δημοσιεύσεις: μία με την ανακοίνωση της απόφασεως του αρμόδιου νομάρχη περί χορηγήσεως αδείας συστάσεως της εταιρείας και μία με την ανακοίνωση της συγκροτήσεως του πρώτου Δ.Σ. σε σώμα.

Η δημοσιότητα περιλαμβάνει: α) Την καταχώρηση της απόφασεως (γενικής συνελεύσεως ή διοικητικού συμβουλίου) στο μητρώο ανώνυμης εταιρείας της οικείας νομαρχίας. β) Τη δημοσίευση σχετικής ανακοινώσεως στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, που γίνεται με την επιμέλεια της αρμόδιας υπηρεσίας της νομαρχίας, αλλά με δαπάνη της ενδιαφερόμενης εταιρείας.

Από τα αναπτυχθέντα παραπάνω προκύπτουν τα ακόλουθα. Μετά από κάθε απόφαση της γενικής συνελεύσεως (τακτικής ή έκτακτης) ή του διοικητικού συμβουλίου περί εκλογής νέων μελών του Δ.Σ. της εταιρείας, υποβάλλονται στην εποπτεύουσα αρχή (νομαρχία) τα σχετικά πρακτικά και παράβολο δημοσίου ταμείου (σήμερα, 1989, δρχ. 12.000) με σχετικό αποδεικτικό εισφοράς Τ.Α.Π.Ε.Τ.

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Πάμισος' 1990, 97-392.

Στο διαβιβαστικό έγγραφο πρέπει να αναφέρονται πλήρη στοιχεία (ονοματεπώνυμο, επάγγελμα, διεύθυνση κατοικίας, αριθμός και εκδούσα αρχή ταυτότητας) όλων των μελών του νέου διοικητικού συμβουλίου. Η αρμόδια υπηρεσία της νομαρχίας θα συντάξει και θα αποστείλει στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως για δημοσίευση τη σχετική ανακοίνωση.

Τα σχετικά με τα αναπτυσσόμενα στην παράγραφο αυτή του παρόντος άρθρα του Κ.Ν. 2190/20 έχουν ως εξής:

«Άρθρον 18

ΕΚΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗ Α.Ε. - ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΜΕΛΩΝ Δ.Σ.

1. Η ανώνυμος εταιρεία εκπροσωπείται επί του δικαστηρίου και εξωδίκως υπό του Διοικητικού αυτής Συμβουλίου, ενεργούντος συλλογικώς.

2. Το καταστατικόν δύναται να ορίσει, ότι και εν ή πλείονα μέλη του Συμβουλίου ή άλλα πρόσωπα δικαιούνται να εκπροσωπήσι την εταιρείαν εν γένει ή εις ωρισμένου μόνον είδους πράξεις.

3. Το καταστατικόν δύναται να ορίση ότι ωρισμένος μέτοχος ή μέτοχοι δύνανται να διορίσωσι μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ουχί όμως πέραν του ενός τρίτου του προβλεπομένου συνολικού αριθμού αυτών, ορίζον άμα και τας προϋποθέσεις ασκήσεως του δικαιώματος ιδία εξ επόψεως ποσοστού συμμετοχής εις το εταιρικόν κεφάλαιον και δεσμεύσεως των μετοχών.

Η άσκησης του δικαιώματος τούτου πρέπει να πραγματοποιείται προ της εκλογής του Διοικητικού Συμβουλίου υπό της Γενικής Συνελεύσεως, περιοριζόμενης εν τη περιπτώσει ταύτη εις την εκλογήν των υπολοίπων συμβούλων. Οι ασκήσαντες το ανωτέρω δικαίωμα γνωστοποιούν τον διορισμόν των συμβούλων των εις την εταιρείαν τρεις πλήρεις ημέρας προ της συνεδριάσεως της γενικής συνελεύσεως και δεν συμμετέχουν εις την εκλογήν του υπολοίπου Συμβουλίου.

4. Οι ούτως οριζόμενοι σύμβουλοι δύναται ν' ανακληθώσιν οποτεδήποτε από τους έχοντας το δικαίωμα του διορισμού των Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Πάμισος' 1990, 97-392.

και να αντικαθίστανται δι' άλλων. Λόγω σπουδαίου λόγου εγκειμένου εις το πρόσωπον του διορισθέντος, δύναται ο Πρόεδρος Πρωτοδικών της περιφέρειας εις την οποία εδρεύει η Εταιρεία, τη αιτήσει μετόχων εκπροσωπούντων το 1/10 του καταβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου κατά την επ' αναφορά διαδικασίαν να ανακαλέση τούτον.

5. Εν περιπτώσει μεταβολής του αριθμού των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου διατηρείται υποχρεωτικώς η υφισταμένη εν τω καταστατικώ αναλογία ιδιαιτέρας εν αυτώ εκπροσωπήσεως.

6. Εάν δεν ευρεθή εις το κατάστημα της εταιρείας πρόσωπόν τι εκ των αναγραφομένων εν τω άρθρω 145 της Πολιτικής Δικονομίας, παν έγγραφον προς αυτήν επιδίδεται νομίμως, εάν τοιχοκολληθή εις το μνημονευθέν κατάστημα κατά τας διατάξεις του άρθρου 143 της Πολιτικής Δικονομίας».

«Άρθρον 19

ΘΗΤΕΙΑ ΜΕΛΩΝ Δ.Σ.

1. Η θητεία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου ουδέποτε δύναται να υπερβαίνει τα εξ έτη.

2. Οι σύμβουλοι είναι πάντοτε επανεκλέξιμοι».

Διορισμός μελών Διοικητικού Συμβουλίου Α.Ε. Παύση και ανάκληση αυτών.

Διορισμός μελών Δ. Συμβουλίου. - Η γενική συνέλευση των μετόχων είναι το αρμόδιο όργανο που εκλέγει τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου (άρθρο 34 παρ. 1 Κ.Ν. 2190/20). Η εκλογή γίνεται, συνήθως, κατά τη σύγκληση της τακτικής γενικής συνελεύσεως των μετόχων και η θητεία των εκλεγομένων μελών του διοικητικού συμβουλίου δε μπορεί να υπερβαίνει τα έξη (6) έτη (άρθρο 19 παρ.1 Κ.Ν. 2190/20). Εν τούτοις, το πρώτο διοικητικό συμβούλιο ορίζεται στο

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Ήμίσιος' 1990, 97-392.

ουστατικό συμβόλαιο της ανώνυμης εταιρείας (δηλαδή, σε ένα από τα τελευταία άρθρα του καταστατικού αυτής) και η θητεία του διαρκεί συνήθως μέχρι την ημερομηνία συγκλήσεως της πρώτης τακτικής γενικής συνελεύσεως των μετόχων (οπότε εκλέγεται νέο διοικητικό συμβούλιο απ' αυτήν). Τα μέλη του απερχόμενου διοικητικού συμβουλίου είναι πάντοτε επανεκλέξιμα (άρθρο 19 παρ. 2 Κ.Ν. 2190/20).

Παρά τη γενική αρχή ότι τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου εκλέγονται από τη γενική συνέλευση, υπάρχουν και μερικές εξαιρέσεις που ρυθμίζουν αλλιώς την εκλογή.

α) Πρώτη περίπτωση ο διορισμός των μελών του πρώτου διοικητικού συμβουλίου της ανώνυμης εταιρείας, όπως αναφέρεται παραπάνω.

β) Δεύτερη περίπτωση η προβλεπόμενη από τις παραγράφους 3 - 5 του άρθρου 18 του Κ.Ν. 2190/20, που δίνουν το δικαίωμα στη μειοψηφία των μετόχων να ορίσει ορισμένο αριθμό συμβούλων στο καταστατικό της εταιρείας.

γ) Τρίτη περίπτωση η εκλογή νέου μέλους ή νέων μελών του διοικητικού συμβουλίου από το ίδιο το διοικητικό συμβούλιο σε αντικατάσταση παραιτηθέντων, θανόντων ή κηρυχθέντων έκπτωτων συμβούλων. Αυτό, όμως, μπορεί να γίνει μόνο αν οι απομένοντες «εν ενεργεία» σύμβουλοι είναι τουλάχιστον τρεις. Αλλιώς, αν οι απομένοντες σύμβουλοι είναι λιγότεροι από τρεις, δηλαδή, τον ή τους αντικαταστάτες ορίζει το δικαστήριο. Γι' αυτό, φρόνιμο είναι να ορίζεται το καταστατικό ότι το διοικητικό συμβούλιο αποτελείται από πέντε (5) ή περισσότερα μέλη, ώστε σε περίπτωση θανάτου, παραιτήσεως κλπ. να μην υπάρχει προσφυγή στο δικαστήριο για το διορισμό αντικατα-

στάτη - διαδικασία οπωσδήποτε χρονοβόρα και ενοχλητική.

Ο διορισμός από το διοικητικό συμβούλιο προσωρινών συμβούλων, σε αντικατάσταση παραιτηθέντων, αποθανόντων ή οπωσδήποτε αλλιώς γενομένων έκπτωτων, ισχύει μόνο μέχρι της πρώτης μετά το διορισμό γενικής συνελεύσεως (τακτικής ή έκτακτης). Είναι άκυρη τυχόν ρήτρα του καταστατικού που ορίζει ότι ως χρόνος θητείας του διορισθέντος από το Δ.Σ. προσωρινού συμβούλου λογίζεται ο υπολειπόμενος χρόνος της θητείας εκείνου τον οποίον αντικατέστησε.

Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της ανώνυμης εταιρείας εκλέγονται, ανακαλούνται ή αντικαθίστανται από τη γενική συνέλευση των μετόχων, η οποία παίρνει τις σχετικές αποφάσεις με τα ποσοστά που απαιτούνται για τη συνήθη απαρτία και πλειοψηφία. Τυχόν ρήτρα στο καταστατικό, που να απαιτεί εξαιρετική απαρτία και πλειοψηφία για τα θέματα αυτά είναι άκυρη. Η άποψη αυτή, που αναπτύσσεται στο σκεπτικό της υπ' αριθ. 1987/86 απόφαση του Αρείου Πάγου, πρέπει να γίνει δεκτή με κάποια επιφύλαξη. Τούτο επειδή, κατά τη διάταξη της παρ. 5 του άρθρου 29 του Κ.Ν. 2190/20, το καταστατικό μπορεί να ορίσει και άλλες - εκτός από αυτές που ρητώς αναφέρει ο νόμος - αποφάσεις για τη λήψη των οποίων απαιτείται αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία.

Ε λ ά χ ι σ τ ο ς κ α ι μ έ γ ι σ τ ο ς α ρ ι θ μ ό ς μ ε λ ώ ν Δ. Σ υ μ β ο υ λ ί ο υ. - Δεν υπάρχει περιορισμός, από το νόμο, του αριθμού των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Συνήθως, ορίζονται 5 ή 7 μέλη. Σπανίως περισσότερα.

Πολλές φορές στο καταστατικό αναγράφεται ότι η σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου θα περιλαμβάνει 5 - 9 μέλη ή 7 - 9 κ.ο.κ. Στις περιπτώσεις αυτές συμπληρώνεται υποχρεωτικά ο ελάχιστος αριθμός μελών και προαιρετικά τα υπόλοιπα μέλη. Όταν το καταστατικό ορίζει ελάχιστο και μέγιστο αριθμό μελών του διοικητικού συμβουλίου, τότε τον συγκεκριμένο αριθμό θα ορίσει η γενική συνέλευση. Αυτό μπορεί να το κάμει η γενική συνέλευση είτε κατά τρόπο έμμεσο εκλέγοντας ορισμένο αριθμό μελών είτε και με ιδιαίτερη απόφασή της που να καθορίζει τον αριθμό (απόφαση Εφετείου Δωδεκανήσου 25/83).

Ο τρόπος με τον οποίο ορίζεται ο συγκεκριμένος αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου καθορίζεται, βέβαια, με απόφαση της γενικής συνελεύσεως, που μπορεί να ισχύει πάγια ή σε κάθε περίπτωση να αποφασίζεται απ' αυτήν (τη γενική συνέλευση).

Δικαστικός διορισμός Δ. Συμβουλίου. - Στην πορεία της ανώνυμης εταιρείας μπορεί να προκύψουν περιπτώσεις κατά τις οποίες θα χρειασθεί να προσφύγουν οι ενδιαφερόμενοι στο δικαστήριο για να διορίσει αυτό προσωρινή διοίκηση, δηλαδή προσωρινό Δ. Συμβούλιο. Τέτοιες περιπτώσεις είναι:

α) Η παντελής έλλειψη διοικητικού συμβουλίου (διότι π.χ. παραιτήθηκαν ομαδικά όλα τα μέλη αυτού).

β) Η μείωση του αριθμού των μελών του Δ.Σ. κάτω των τριών, οπότε ο νόμος αποκλείει τη δυνατότητα εκλογής προσωρινού ή προσωρινών αντικαταστατών παραιτηθέντων, θανόντων κ.λ.π. συμβούλων από το ίδιο το συμβούλιο (άρθρο 34 παρ. 2γ Κ.Ν. 2190/20).

γ) Η ύπαρξη συγκρούσεως συμφερόντων ανάμεσα στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, ως ατόμων και Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Πάμισος' 1990, 97-392.

του νομικού προσώπου της εταιρείας. Τέτοια σύγκρουση υπάρχει όταν μέλη του Δ.Σ. ενεργούν, χωρίς τη προβλεπόμενη από το νόμο άδεια της γενικής συνελεύσεως, πράξεις ανταγωνιστικές προς το σκοπό και τις επιδιώξεις της εταιρείας (άρθρο 23 Κ.Ν. 2190/20). Η προσφυγή γίνεται στο Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας της εταιρείας και στηρίζεται στις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 69 Α.Κ. και 786 Κ. Πολ. Δικονομίας. Σε επείγουσες περιπτώσεις ή προς αποτροπήν επικείμενου κινδύνου, ο διορισμός προσωρινής διοικήσεως μπορεί να ζητηθεί από το ίδιο δικαστήριο, ως ασφαλιστικό μέτρο, με τη διαδικασία των άρθρων 686 επ. Κ. Πολ. Δικονομίας.

Η διοριζόμενη κατά τα άνω προσωρινή διοίκηση ανώνυμης εταιρείας μπορεί να αντικατασταθεί από το αρμόδιο δικαστήριο, όταν υπάρχει σπουδαίος λόγος. Ο διορισμός προσώπων, που αποδείχθηκαν ακατάλληλα για τη διοίκηση της ανώνυμης εταιρείας, αποτελεί σπουδαίο λόγο, ο οποίος δικαιολογεί την αντικατάστασή τους με νεότερη δικαστική απόφαση.

Το λειτούργημα των μελών του προσωρινού Δ.Σ. διορίσθηκε για ορισμένο χρονικό διάστημα λήγει με την πάροδο του χρόνου, έστω κι αν δεν έπαψε να υπάρχει ο λόγος που προκάλεσε το διορισμό, γιατί λόγω χάρη δεν εκλέχθηκε ακόμα αιρετή διοίκηση.

Παύση, ανάκληση, παραίτηση μελών Δ.Σ.-

Π α ύ σ η τ ω ν μ ε λ ώ ν τ ο υ δ ι ο ι κ η τ ι κ ο ύ σ υ μ β ο υ λ ί ο υ .

Όταν η εταιρεία λυθεί επειδή παρήλθε ο χρόνος διάρκειας αυτής ή με απόφαση της γενικής συνελεύσεως, ακολουθεί το στάδιο της εκκαθαρίσεως αυτής. Την εκκαθάριση διενεργούν οι εκκαθαριστές, που διορίζονται από τη γενική συνέλευση των μετόχων. Με το Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Πάμισος' 1990, 97-392.

διορισμό των εκκαθαριστών παύει η εξουσία του διοικητικού συμβουλίου και όλες οι αρμοδιότητες αυτού περιέχονται στους εκκαθαριστές.

Επίπτωχεύσεως της εταιρείας δεν ακολουθεί στάδιο εκκαθάρισεως και συνεπώς ούτε παύση των μελών του διοικητικού συμβουλίου, τα οποία εξακολουθούν να εκπροσωπούν την εταιρεία.

Ανάκληση διοικητικού συμβουλίου.

Η γενική συνέλευση των μετόχων, το όργανο, δηλαδή, που διορίζει το διοικητικό συμβούλιο, έχει το δικαίωμα να ανακαλέσει αυτό οποτεδήποτε και κάθε αντίθετη ρήτρα είναι άκυρη (απόφαση Σ.Ε. 783/51). Η γενική συνέλευση μπορεί να ανακαλεί ελεύθερα και χωρίς σπουδαίο λόγο τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου. Η ανάκληση, κι αν δεν δηλώνεται ρητώς, μπορεί να προκύπτει έμμεσα με το διορισμό από τη γενική συνέλευση νέου διοικητικού συμβουλίου πριν τη λήξη της θητείας του πρώτου του. Η ανάκληση μπορεί να γίνει από τακτική ή έκτακτη γενική συνέλευση (απόφαση Εφετείου Αθηνών 1173/83).

Παραίτηση μελών του διοικητικού συμβουλίου.

Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της ανώνυμης εταιρείας μπορούν να παραιτηθούν ελεύθερα από το αξίωμά τους. Η παραίτηση είναι άτυπη και επέρχεται μόλις γνωστοποιηθεί στην ανώνυμη εταιρεία (γνωμάτευση 559/60 Νομικού Συμβουλίου του Κράτους).

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Πάμισος' 1990, 97-392.

Η παραίτηση γίνεται με απλή γραπτή γνωστοποίηση προς τον πρόεδρο ή το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας, αλλά μπορεί να γίνει και σιωπηρά (π.χ. συνεχής αποχή ενός συμβούλου από τις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου). Το τελευταίο αυτό, μάλιστα, το προβλέπουν συνήθως τα καταστατικά των ανωνύμων εταιρειών, και περιλαμβάνουν σχετική ρήτρα.

Αν λόγω παραιτήσεως ή θανάτου ή ανακλήσεως ένα ή περισσότερα μέλη παύσουν να έχουν την ιδιότητα αυτή, τότε μειώνεται ο προβλεπόμενος από το καταστατικό αριθμός των συμβούλων και συνεπώς παύει να είναι νόμιμη η σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου. Για να μπορεί να ασκήσει νόμιμα τις αρμοδιότητές του το διοικητικό συμβούλιο πρέπει να συμπληρωθεί το συντομότερο με νέα μέλη σε αντικατάσταση αυτών που απεχώρησαν.

Δ η μ ο σ ί ε υ σ η τ η ς π α ρ α ι τ ή σ ε ω ς των μελών του δ. συμβουλίου (για να είναι αυτή έγκυρη) δεν απαιτείται από το νόμο. Αρκεί η δήλωση της βουλήσεως του παραιτουμένου συμβούλου να εκδηλωθεί και εξωτερικευθεί οπωσδήποτε (απόφαση Εφετείου Αθηνών 5583/75 και 1485/76).

Α ν τ ι κ α τ ά σ τ α σ η μ έ λ ο υ ς τ ο υ δ ι ο ι κ η τ ι κ ο ύ σ υ μ β ο υ λ ί ο υ .

Την κένωση της θέσεως (λόγω παραιτήσεως, θανάτου κ.λ.π.) μέλους του διοικητικού συμβουλίου ακολουθεί η εκλογή αντικαταστάτη από το ίδιο το διοικητικό συμβούλιο. Η εκλογή πρέπει να επικυρωθεί από την πρώτη γενική συνέλευση των μετόχων, που θα συνέλθει μελλοντικώς. Αν δεν επικυρωθεί η εκλογή αντικαταστάτη συμβούλου από τη γενική συνέλευση, τότε αυτή εκλέγει άλλο πρόσωπο για την κενωθείσα θέ-

ση, αλλά οι πράξεις που διενέργησε στο μεταξύ ο πρώτος αντικαταστάτης είναι έγκυρες και δεν δημιουργείται κανένα πρόβλημα.

Τούτο γιατί διαφορετική άποψη θα οδηγούσε σε άτοπο και δυσλειτουργία της εταιρείας.

Λειτουργία του Διοικητικού Συμβουλίου

Χρόνος και τόπος συγκλήσεως του Δ.Σ. - Ο νόμος (άρθρο 20 παρ.1 του Κ.Ν. 2190/20) ορίζει ότι το διοικητικό συμβούλιο οφείλει να συνέρχεται τουλάχιστον μία φορά κάθε ημερολογιακό μήνα, χωρίς να απειλεί κυρώσεις σε περίπτωση μη τηρήσεως της επιταγής αυτής. Γι' αυτό, στην πράξη, έχει επικρατήσει να καταχωρείται στο βιβλίο πρακτικών συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου ένα, τυπικό έστω, πρακτικό κάθε μήνα, το οποίο αποδεικνύει ότι έγινε μία συνεδρίαση αυτού.

Η σύγκληση και η συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου γίνεται στην έδρα της εταιρείας. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται να ορίζεται στο καταστατικό και άλλος - εκτός της έδρας της εταιρείας - τόπος, όπου θα μπορεί να συνεδριάζει το διοικητικό συμβούλιο. Αν ο κατά τον τρόπο αυτό οριζόμενος στο καταστατικό τόπος είναι στο εξωτερικό, τότε απαιτείται και ειδική άδεια του Υπουργού Εμπορίου.

Το διοικητικό συμβούλιο συγκαλείται με πρόσκληση του προέδρου του.

Στην πρακτική συνηθίζεται να ορίζεται σε μία από τις πρώτες συνεδριάσεις του δ. συμβουλίου ότι αυτό θα συνέρχεται τακτικά μία ορισμένη ημέρα κάθε

μήνα, π.χ. την πρώτη Δευτέρα αυτού και ώρα 10η πρωινή. Ο τρόπος αυτός έχει το πλεονέκτημα ότι οι σύμβουλοι γνωρίζουν από πριν τις τακτές ημερομηνίες συνεδριάσεων του δ. συμβουλίου και κανονίζουν τις εργασίες τους. Έχει, όμως, και το μειονέκτημα της δεσμεύσεως της εταιρείας.

Ακολουθεί το κείμενο του σχετικού με το χρόνο και τον τόπο συγκλήσεως του Δ.Σ. άρθρο 20 του Κ.Ν. 2190/20:

«Άρθρον 20

ΤΟΠΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ

1. Το Διοικητικόν Συμβούλιον δέον να συνέρχεται τουλάχιστον άπαξ κατά ημερολογιακόν μήνα εν τη έδρα της εταιρείας.

2. Εξαιρετικώς επιτρέπεται, όπως ορίζεται εν τω καταστατικώ και άλλος τόπος εν ω να δύναται να συνεδριάζει εγκύρως το Συμβούλιον, κείμενος είτε εν τη ημεδαπή, είτε μετά ειδικήν άδειαν του Υπουργού του Εμπορίου και εν τη αλλοδαπή. Εν τη πράξει ταύτη του Υπουργού δύνανται να καθορίζωνται και όροι, υπ' ους χορηγείται άδεια της συνεδριάσεως εν τη αλλοδαπή, ων μη τηρουμένων αι κατά τοιαύτας συνεδριάσεις ληφθείσαι αποφάσεις δύνανται να κηρυχθώσιν άκυροι απέναντι της εταιρείας».

Απαρτία συνεδριάσεως Δ.Σ. Αντιπροσώπευση συμβούλου. - Το διοικητικό συμβούλιο βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως όταν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται στη συνεδρίαση τα μισά μέλη αυτού και ένας ακόμα (δηλαδή, επί έξη μελών τα τέσσερα) ουδέποτε, όμως ο αριθμός των παρόντων συμβούλων μπορεί να είναι μικρότερος των τριών. Για να βρεθεί ο αριθμός απαρτίας παραλείπεται τυχόν κλάσμα που προκύπτει (δηλαδή, επί πενταμελούς συμβουλίου υπάρ-

χει απαρτία όταν παρίστανται τρία μέλη, επί επταμελών όταν παρίστανται τέσσερα κ.ο.κ.).

Επιτρέπεται όπως κάθε σύμβουλος αντιπροσωπεύει στη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου μόνον έναν άλλο σύμβουλο. Η πληρεξουσιότητα για αντιπροσώπευση μπορεί να δοθεί με συμβολαιογραφικό έγγραφο, απλό έγγραφο ή και τηλεγράφημα.

Αν οι σύμβουλοι που παρίστανται στη συνεδρίαση είναι μόνο δύο (επί τριμελούς συμβουλίου) και ο ένας από αυτούς αντιπροσωπεύει έναν ακόμη σύμβουλο, δεν υπάρχει απαρτία γιατί ο νόμος απαιτεί προς τούτο, όπως ο ελάχιστος αριθμός παρόντων συμβούλων είναι τρεις (άρθρο 21 παρ. 1 Κ.Ν. 2190/20).

Το κείμενο του σχετικού με την απαρτία των συνεδριάσεων του Δ.Σ. άρθρου 21 του Κ.Ν. 2190/20 έχει έτσι:

«Άρθρο 21

ΑΠΑΡΤΙΑ Δ.Σ.

1. Το Διοικητικόν Συμβούλιον ευρίσκεται εν απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως, όταν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται εν αυτώ το ήμισυ πλέον ενός των συμβούλων, ουδέποτε όμως ο αριθμός των παρόντων συμβούλων δύναται να είναι ελάσσων των τριών. Προς εξεύρεσιν του αριθμού απαρτίας παραλείπεται τυχόν προκύπτον κλάσμα.

2. Εφ' όσων δεν ορίζει άλλως ο νόμος ή το καταστατικόν, αι αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου λαμβάνονται εγκύρως δι' απολύτου πλειονοψηφίας των παρόντων και αντιπροσωπευμένων μελών.

3. Εκαστος σύμβουλος δύναται ν' αντιπροσωπεύη εγκύρως μόνον ένα έτερον σύμβουλον.

4. Η αντιπροσώπευσις εν τω συμβουλίω δεν δύναται ν' ανατεθή εις πρόσωπα μη ανήκοντα εις το Συμβούλιον».

Αρμοδιότητες Δ.Σ. - Το άρθρο 22 του Κ.Ν. 2190/20 ορίζει ότι το διοικητικό συμβούλιο είναι αρμόδιο να αποφασίζει κάθε πράξη που αφορά στη διοίκηση της εταιρείας, τη διαχείριση της περιουσίας αυτής και την επιδίωξη του σκοπού της. Από γενικότητα της διατάξεως αυτής συμπεραίνεται ότι το διοικητικό συμβούλιο έχει αρμοδιότητα επί παντός θέματος της εταιρείας, εκτός εκείνων που ρητώς εξαιρεί ο νόμος και για τα οποία απαιτεί απόφαση της γενικής συνελεύσεως. Ωστόσο, η γενική συνέλευση μπορεί με απόφασή της να περιορίσει τις αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου. Το καταστατικό μπορεί να ορίζει (και αυτό γίνεται στην πράξη) τα θέματα, στα οποία έχει αρμοδιότητα το διοικητικό συμβούλιο. Ακόμα, το καταστατικό μπορεί να ορίζει θέματα, για τα οποία η εξουσία του διοικητικού συμβουλίου μπορεί να ασκείται εν όλω ή εν μέρει από ένα ή περισσότερα μέλη αυτού ή από διευθυντές της εταιρείας. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, στα οποία ανατίθενται τέτοιες αρμοδιότητες, αποκαλούνται διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι.

Στο άρθρο του καταστατικού που περιγράφονται λεπτομερώς οι αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου, συνήθως, περιλαμβάνεται και η ρήτρα ότι η απарίθμηση των αρμοδιοτήτων του δ.σ. είναι ενδεικτική και όχι περιοριστική. Ετσι αφήνονται περιθώρια νόμιμης δράσεως του διοικητικού συμβουλίου και αποφεύγονται εμπλοκές και αμφισβητήσεις. Υπ' όψη, ότι πάντοτε ισχύει αυτό που σημειώνεται παραπάνω: υπάρχει ένας ελάχιστος αριθμός θεμάτων, που τα ορίζει ο νόμος, για τα οποία αποφασίζει αποκλειστικά η γενική συνέλευση.

Στις αρμοδιότητες του Δ.Σ. αναφέρεται το άρθρο 22 του Κ.Ν. 2190/20, το οποίο έχει ως εξής:

«Άρθρο 22

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ Δ.Σ.

1. Το Διοικητικόν Συμβούλιον είναι αρμόδιον ν' αποφασί-
ζη πάσαν πράξιν αφορώσαν εις την διοίκησιν της εταιρείας, εις
την διαχείρησιν της περιουσίας αυτής και εις την εν γένει ε-
πιδίωξιν του σκοπού της εταιρείας.

Πράξεις του Διοικητικού Συμβουλίου, ακόμη και αν είναι
εκτός του εταιρικού σκοπού, δεσμεύουν την εταιρεία απέναντι
στους τρίτους, εκτός αν αποδειχθεί ότι ο τρίτος γνώριζε την
υπέρβαση του εταιρικού σκοπού ή όφειλε να τη γνωρίζει. Δεν
συνιστά απόδειξη μόνη η τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας
ως προς το καταστατικό της εταιρείας ή τις τροποποιήσεις του.

2. Περιορισμοί της εξουσίας του Διοικητικού Συμβουλίου
από το καταστατικό ή από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης δεν
αντιτάσσονται στους καλόπιστους τρίτους, ακόμη και αν έχουν
υποβληθεί στις διατυπώσεις δημοσιότητας.

3. Το καταστατικόν δύναται να ορίζει θέματα, εφ' ων η ε-
ξουσία του Συμβουλίου δύναται να ασκείται εν όλω ή εν μέρει
υφ' ενός ή περισσοτέρων μελών αυτού ή των Διευθυντών της ε-
ταιρείας και να αναθέτη εις το Διοικητικόν Συμβούλιον να απο-
φασίζη περί τούτου, περιοριζομένης αναλόγως της ισχύος της
παραγράφου 2 του άρθρου 18 του παρόντος νόμου».

Τρόπος λήψεως αποφάσεων Δ.Σ. - Κατά το άρθρο
21 παρ. 2 του Κ.Ν. 2190/20, εφόσον δεν ορίζεται αλ-
λιώς στο νόμο ή το καταστατικό, οι αποφάσεις του
διοικητικού συμβουλίου λαμβάνονται εγκύρως με την
απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων και αντιπροσωπευο-
μένων μελών.

Ο νόμος ορίζει ορισμένες περιπτώσεις, κατά τις
οποίες απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία, όπως:

Για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου με απόφαση του Δ.Σ. ορίζεται πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών αυτού (άρθρο 13 παρ.1 Κ.Ν. 2190/20).

Επίσης και το καταστατικό μπορεί να ορίζει περιπτώσεις για τις οποίες να απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία κατά τη λήψη αποφάσεων του Δ.Σ. Αλλά και η ρήτρα στο καταστατικό κατά την οποία ορισμένες αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου θα λαμβάνονται με παμψηφία είναι νόμιμη.

Η ψήφος του Προέδρου του Δ.Σ.

Όλα τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου έχουν μία ψήφο. Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους γνωμάτευσε ότι δε μπορεί να τεθεί ρήτρα στο καταστατικό της εταιρείας σύμφωνα με την οποία σε περίπτωση ισοψηφίας κατ'ελάχιστον η ψήφος του προέδρου του δ. συμβουλίου (απόφαση Ολομέλειας Ν.Σ.Κ. 373/73).

Ευθύνη μελών Δ.Σ. έναντι τρίτων και δημοσίου.

Ευθύνη μελών διοικητικού συμβουλίου έναντι τρίτων. - Δεν υπάρχει ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου ανώνυμης εταιρείας, απ' την ιδιότητά τους αυτή, έναντι τρίτων προσώπων, εκτός μόνο αν υφίσταται πταίσμα τους από αδικοπραξία (άρθρο 914 Α.Κ. - «Ο παρά τον νόμον ζημιώσας άλλον υπαίτιως υποχρεούται εις αποζημίωσιν»). Δηλαδή, οι δανειστές της εταιρείας δεν μπορούν να στραφούν κατά του προσώπου και της περιουσίας μέλους του διοικητικού

συμβουλίου για τις υποχρεώσεις της εταιρείας. Υπ' όψη, ότι τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου δεν αποκτούν την ιδιότητα του εμπόρου από μόνο το λόγο αυτό (ότι είναι, δηλαδή, σύμβουλοι της ανώνυμης εταιρείας).

Οι διευθύνοντες σύμβουλοι και γενικά οι εκπρόσωποι της ανώνυμης εταιρείας ευθύνονται ποινικώς για καθυστέρηση ή μη καταβολή δεδουλευμένων αποδοχών του προσωπικού (άρθρο 1 Α.Ν. 690/45, Α.Π. 98/61).

Επί πτωχεύσεως αν. εταιρείας, με την πτωχευτική απόφαση και σύμφωνα με τη δυνατότητα που παρέχει το άρθρο 530 Εμπ. Νόμου, μπορεί να διαταχθεί η προσωπική κράτηση του διευθύνοντος συμβούλου της εταιρείας που επώχευσε και έπαψε να λειτουργεί, αν υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι θα φέρει αυτός προσκόμματα στη διαδικασία της πτωχεύσεως (Πολυμ. Πρωτ. θεσ/νίκης 803/85).

Ευθύνη μελών Δ.Σ. έναντι δημόσιου. - Το Ν.Δ. 356/74 (Κώδικας Εισπράξεως Δημοσίου Εσόδων) ρυθμίζει, γενικώς, τα της εισπράξεως των οφειλών προς το δημόσιο. Στο άρθρο 69 του νομοθετήματος αυτού αναφέρονται ορισμένες ειδικές περιπτώσεις προσωπικής κράτησης, όπως κατά διευθυντών και διευθυνόντων συμβούλων ανωνύμων εταιρειών για χρέη της εταιρείας προς το δημόσιο. Ήδη, όμως, με το άρθρο 4 περίπτωση θ' του Ν. 1867/89 ορίσθηκε ότι δεν διατάσσεται προσωπική κράτηση κατά των κάθε είδους εκπροσώπων ανωνύμων εταιρειών και Ε.Π.Ε. για χρέη εταιρειών προς το δημόσιο.

Παράλληλα το άρθρο 17 του Ν.Δ. 3843/58, που μετά την κωδικοποίηση του νόμου αυτού από το Π.Δ. 129/89 φέρει νέα αρίθμηση ως άρθρο 102, ορίζει ότι Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Πάμισος' 1990, 97-392.

οι κατά το χρόνο διαλύσεως ή συγχωνεύσεως ημεδαπών ανωνύμων εταιρειών ή συνεταιρισμών διευθυντές, διαχειριστές ή διευθύνοντες σύμβουλοι και εκκαθαριστές ευθύνονται προσωπικώς και αλληλεγγύως για την πληρωμή των οφειλομένων στο δημόσιο φόρων (εισοδήματος, παρακρατουμένων κ.λ.π.), αδιάφορα με το χρόνο βεβαιώσεως αυτών.

«Άρθρον 102

ΕΥΘΥΝΗ ΔΙΟΙΚΟΥΝΤΩΝ ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

1. Τα πρόσωπα που είναι διευθυντές, διαχειριστές ή διευθύνοντες σύμβουλοι και εκκαθαριστές των ημεδαπών ανώνυμων εταιρειών ή συνεταιρισμών κατά το χρόνο της διάλυσης ή συγχώνευσής τους, ευθύνονται προσωπικώς και αλληλεγγύως για την πληρωμή του φόρου που οφείλεται από αυτά τα νομικά πρόσωπα σύμφωνα με τον παρόντα, καθώς και του φόρου που παρακρατείται, ανεξάρτητα από το χρόνο βεβαίωσής τους. Στις ανώνυμες εταιρείες που συγχωνεύονται, ευθύνεται αλληλεγγύως μαζί με τα πιο πάνω πρόσωπα, για την πληρωμή των κατά το προηγούμενο εδάφιο οφειλόμενων φόρων της διαλυόμενης εταιρείας και εκείνη που την απορρόφησε ή η νέα εταιρεία που συστήθηκε ανεξάρτητα από το χρόνο βεβαίωσής τους. Τα πρόσωπα που αναφέρονται πιο πάνω έχουν το δικαίωμα αναγωγής κατά των προσώπων που διετέλεσαν σύμβουλοι, καθώς και μέλη ή μέτοχοι του νομικού προσώπου κατά το χρόνο της διάλυσης τους ως προς τους φόρους που αφορούν σε χρήσεις προγενέστερες από την έναρξη της εκκαθάρισης, ανεξάρτητα από το χρόνο βεβαίωσής τους.

2. Τα πρόσωπα που είναι διευθυντές, διαχειριστές και γενικά εντεταλμένοι στη διοίκηση του νομικού προσώπου, κατά το χρόνο της διάλυσης των λοιπών νομικών προσώπων του άρθρου 89, ευθύνονται προσωπικώς και αλληλεγγύως για την πληρωμή του φόρου που οφείλεται από αυτά τα νομικά πρόσωπα σύμφωνα με τον παρόντα, καθώς και των φόρων που παρακρατούνται, ανεξάρτητα από τον χρόνο βεβαίωσής τους».

Ευθύνη μελών Διοικητικού Συμβουλίου έναντι Ι.Κ.Α. - Οι εργοδότες που καθυστερούν την απόδοση των ασφαλιστικών εισφορών, πέραν των νομίμων προθεσμιών, προς το Ι.Κ.Α. και τους λοιπούς ασφαλιστικούς οργανισμούς απειλούνται με σοβαρές ποινικές και χρηματικές κυρώσεις.

Το άρθρο 1 του Α.Ν. 86/67 ορίζει τα ακόλουθα:

«Άρθρον 1

1. Οστις υπέχων νόμιμον υποχρέωσιν καταβολής των βαρυνουσών αυτόν τον ίδιον ασφαλιστικών εισφορών (εργοδοτικών), ασχέτως ποσού, προς τους εις το Υπουργείον Εργασίας υπαγομένους πάσης φύσεως Οργανισμούς Κοινωνικής Πολιτικής ή Κοινωνικής Ασφαλίσεως ή ειδικούς Λογαριασμούς, δεν καταβάλλει ταύτας εντός μηνός αφ' ης αύται κατέστησαν απαιτηταί, προς τους ως άνω Οργανισμούς, τιμωρείται δια φυλακίσεως τουλάχιστον τριών μηνών και χρηματικής ποινής τουλάχιστον 10 χιλιάδων δραχμών.

2. Οστις παρακρατών ασφαλιστικές εισφοράς των παρ' αυτώ εργαζομένων επί σκοπώ αποδόσεως εις τους κατά παράγραφον 1 Οργανισμούς δεν καταβάλλει ή δεν αποδίδει ταύτας προς τους ανωτέρω Οργανισμούς εντός μηνός αφ' ης κατέστησαν απαιτηταί τιμωρείται επί υπεξαιρέσει δια φυλακίσεως τουλάχιστον έξι μηνών και χρηματικής ποινής τουλάχιστον 10 χιλιάδων δραχμών.

3. Μετατροπή ή αναστολή της επιβαλλομένης ποινής δεν επιτρέπεται, η δε άσκησις της εφέσεως δεν έχει ανασταλτικόν αποτέλεσμα.

4. Αι εν λόγω υποθέσεις εισάγονται δι' απ' ευθείας κλήσεως εις το ακροατήριον, απαγορευμένης της προσφυγής».

Υπ' όψη, ότι μετά το Ν. 362/76 επιτρέπεται η μετατροπή, καθώς και η αναστολή της επιβαλλόμενης ποινής, ενώ παράλληλα η άσκηση εφέσεως έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα.

Η μήνυση για μη απόδοση ή καθυστέρηση αποδόσεως των ασφαλιστικών εισφορών υποβάλλεται «κατά παντός υπέχοντος νόμιμον υποχρέωσιν καταβολής των βαρυνουσών αυτό ασφαλιστικών εισφορών». Για τους ως άνω υπεύθυνους οφειλέτες των πόλεων Αθηνών, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης (όπου λειτουργούν ταμεία εισπράξεως εσόδων του Ι.Κ.Α.) ισχύει και η π ρ ο σ ω π ι κ ή κ ρ ά τ η σ η, η οποία εκτελείται από αστυνομικά όργανα κατόπιν εκδόσεως σχετικού εντάλματος από τον διευθυντή του οικείου δημοσίου ταμείου.

Για τις α ν ώ ν υ μ ε ς ε τ α ι ρ ε ί ε ς υπεύθυνοι ποινικώς έναντι του Ι.Κ.Α. για την καθυστέρηση αποδόσεως των ασφαλιστικών εισφορών είναι τόσο ο διευθύνων ή εντεταλμένος σύμβουλος, όσο και ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου (γνωμοδότηση 806/72 Ολομέλειας Νομικού Συμβουλίου του Κράτους).

Α ν ά κ λ η σ η υ π ο β λ η θ ε ί σ η ς μ η ν ύ σ ε ω ς από το Ι.Κ.Α. δεν είναι δυνατή, έστω κι αν στο μεταξύ εξοφλήθηκε η οφειλή ή ρυθμίσθηκε η τμηματική καταβολή της. Ομως, υπάρχει πρόβλεψη του νόμου, αν η εξόφληση ή τακτοποίηση της οφειλής γίνεται μέχρι την πρώτη δικάσιμη, ώστε η μήνυση αποσύρεται και τίθεται στο αρχείο από τον αρμόδιο εισαγγελέα (άρθρο 31 Ν.Δ. 1160/72).

Εξαιρούνται της προσωποκρατήσεως:

α) Οι κληρικοί κάθε βαθμού και οι δημόσιοι υπάλληλοι. Επίσης, οι εν ενεργεία βουλευτές.

β) Οι στρατευμένοι κατά τη διάρκεια της στρατεύσεως, δέκα ημέρες πριν τη στράτευση και τρεις μήνες μετά απ' αυτήν.

γ) Οσοι έχουν συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας, εκτός αν είναι διευθύνοντες, εντεταλμένοι και

συμπράττοντες σύμβουλοι, γενικοί διευθυντές ανωνύμων εταιρειών ή διαχειριστές Ε.Π.Ε.

Ευθύνη διευθυνόντων συμβούλων Α.Ε. για απόκρυψη κερδών και για αδικήματα φοροδιαφυγής.

Ευθύνη μελών Δ.Σ. έναντι της εταιρείας

Ο νόμος 2190/20, μέχρι τη δημοσίευση του Ν.Α. 4237/62, το οποίο πρόσθεσε στον πρώτο τα άρθρα 22α και 22β και έκανε κι άλλες τροποποιήσεις, δεν πρόβλεπε σοβαρή ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου έναντι της εταιρείας.

Τώρα, όμως, με τα άρθρα 22α και 22β, έχει καθιερωθεί ότι όλα τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου ευθύνονται έναντι της εταιρείας για κάθε πταίσμα τους κατά τη διοίκηση των εταιρικών υποθέσεων. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου ευθύνονται ιδίως αν ο ισολογισμός περιέχει παραλείψεις ή ψευδείς δηλώσεις, που αποκρύπτουν την πραγματική κατάσταση της εταιρείας. Η ευθύνη αυτή δεν υπάρχει αν αποδειχθεί ότι κατέβαλλαν επιμέλεια του συνετού οικογενειάρχη.

Ειδικά, οι διευθύνοντες σύμβουλοι της ανώνυμης εταιρείας είναι υπόχρεοι να καταβάλλουν κάθε επιμέλεια (και όχι μόνο την επιμέλεια του συνετού οικογενειάρχη). Δηλαδή, καθιερώνεται αυξημένη ευθύνη των διευθυνόντων συμβούλων.

Εχουμε υθια μελών διοικητικού συμβουλίου.

Όλα τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου υποχρεούνται να τηρούν απόλυτη εχεμύθεια σχετικά με τα απόρρητα στοιχεία της επιχειρήσεως, όπου περιέχονται σε γνώση τους (άρθρο 22α παρ. 3 Κ.Ν. 2190/20). Η ευθύνη αυτή διαρκεί όχι μόνο κατά τη διάρκεια της θητείας των συμβούλων, αλλά συνεχίζεται και μετά την απώλεια της ιδιότητας αυτής.

Κάθε μέλος του διοικητικού συμβουλίου δικαιούται να ζητήσει αντίγραφα των πρακτικών των συνεδριάσεων στις οποίες έλαβε μέρος, καθώς και άλλων στοιχείων της πορείας των εργασιών της εταιρείας. Αυτό συνάγεται από την όλη οικονομία των σχετικών διατάξεων περί διοικητικού συμβουλίου του Κ.Ν. 2190/20, σε συνδυασμό και με το άρθρο 288 Α.Κ. (καλή πίστη μεταξύ των συναλλασσομένων). Αλλά το διοικητικό συμβούλιο αποφασίζει, τελικά, αν και ποιες πληροφορίες θα παράσχει στον αιτούντα σύμβουλο.

Ε γ ε ρ σ η α γ ω γ ή ς κ α τ ά μ ε λ ώ ν δ ι ο ι κ η τ ι κ ο ύ σ υ μ β ο υ λ ί ο υ .

Για την έγερση αγωγής κατά μελών του διοικητικού συμβουλίου, με την έννοια των άρθρων 22α και 22β του Κ.Ν. 2190/20, απαιτείται απόφαση της γενικής συνελεύσεως των μετόχων, η οποία πρέπει να ληφθεί με απόλυτη πλειοψηφία ή να ζητήσουν τούτο από το διοικητικό συμβούλιο μέτοχοι εκπροσωπώντας το 1/3 του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Εάν επήλθε ζημία στην περιουσία της εταιρείας, την έγερση της αγωγής δικαιούται να κάμει το νομικό πρόσωπο αυτής και όχι οι μέτοχοι ατομικώς (απόφαση Εφετείου Θεσ/νίκης 769/75, Α.Π. 1285/80). Ατομική αγωγή κατά

μελών του διοικητικού συμβουλίου μπορεί να κάμει ο μέτοχος αν ζημιώθηκε αυτός άμεσα.

Π α ρ α ί τ η σ η τ η ς ε τ α ι ρ ε ί α ς α π ό α γ ω γ ή, κατά τα άνω, είναι δυνατή μόνον εφόσον συγκατατίθεται η γενική συνέλευση και δεν αντιστιθεται μειοψηφία εκπροσωπούσα το 1/4/ του μετοχικού κεφαλαίου, που εκπροσωπείται στη γενική συνέλευση. Το ίδιο ισχύει και για το συμβιβασμό.

Η π α ρ α γ ρ α φ ή των άνω αξιώσεων της εταιρείας είναι τριετής από τη χρονολογία τελέσεως της πράξεως. Αν η ζημία προήλθε από δόλο η παραγραφή είναι δεκαετής.

Τα άρθρα 22α και 22β του Κ.Ν. 2190/20, που ακολουθούν, αναφέρονται στην ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου έναντι της εταιρείας:

«Άρθρον 22α

ΕΥΘΥΝΗ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ Δ.Σ.

1. Παν μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου ευθύνεται έναντι της εταιρείας κατά την διοίκησιν των εταιρικών υποθέσεων δια παν αυτού πταίσμα. Ευθύνεται ιδία εάν ο ισολογισμός περιέχη παραλήψεις ή ψευδείς δηλώσεις αποκρυπτούσας την πραγματικήν κατάστασιν της εταιρείας.

2. Η ευθύνη αυτή δεν υφίσταται εάν αποδείξη ότι κατέλαβε την επιμέλειαν του συνετού οικογενειάρχου. Τούτο δεν ισχύει δια τον Διευθύνοντα Σύμβουλον της εταιρείας, υπόχρεον εις πάσαν επιμέλειαν.

Ωσαύτως η ευθύνη αυτή δεν υφίσταται επί πράξεων ή παραλείψεων στηριζομένων επί συννόμου αποφάσεως της γενικής συνελεύσεως.

3. Παν μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου υποχρεούται εις αυστηράν τήρησιν των απορρήτων της επιχειρήσεως τα οποία κατέστησαν αυτά γνωστά λόγω της ιδιότητος αυτού ως συμβούλου.

4. Η εταιρεία δύναται να παραιτηθή των προς αποζημίωσιν αξιώσεών της, ή να συμβιβασθή μετά πάροδον διετίας από της γενέσεως της αξιώσεως και μόνον εφ' όσον συγκατατίθεται η γενική συνέλευσις

και δεν αντιτίθεται μειοψηφία εκπροσωπούσα το 1/4 του εν τη συνελεύσει εκπροσωπούμενου εταιρικού κεφαλαίου.

5. Αι ως άνω αξιώσεις υπόκεινται εις τριετή παραγραφήν από της τελέσεως της πράξεως, εφ' όσον δε πρόκειται περί ζημίας εκ δόλου εις δεκαετή».

«Άρθρον 22β

ΑΞΙΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΜΕΛΩΝ Δ.Σ.

1. Αι αξιώσεις της εταιρείας κατά των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου εκ της διοικήσεως των εταιρικών υποθέσεων ασκούνται υποχρεωτικώς, εάν, εννοείται η ζημία δεν οφείλεται εις δόλον, αποφασίση τούτο η γενική συνέλευσις δι' απολύτου πλειοψηφίας ή ζητήσουν τούτο παρά του Διοικητικού Συμβουλίου μέτοχοι εκπροσωπώντας το 1/3 του καταβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου. Η αίτησις της μειοψηφίας λαμβάνεται υπ' όψιν μόνον εάν βεβαιωθή ότι οι αιτούντες εγένετο μέτοχοι τρεις τουλάχιστον μήνας προ της αιτήσεως.

2. Η αγωγή δέον να εγερθή εντός εξ μηνών από της ημέρας της γενικής συνελεύσεως ή της υποβολής της αιτήσεως.

3. Προς διεξαγωγήν της δίκης η γενική συνέλευσις δύναται να διορίση ειδικούς εκπροσώπους. Εάν η ενάσκησις της αξιώσεως ζητήται από την μειοψηφίαν ή εν περιπτώσει καθ' ην η υπό της προηγουμένης παραγράφου καθοριζόμενη προθεσμία ήθελε παρέλθει άπρακτος, δύναται ο Πρόεδρος των πρωτοδικών της περιφέρειας εις την οποίαν εδρεύει η εταιρεία, αιτήσει της μειοψηφίας, υποβαλλομένη εντός μηνός από της λήξεως της εν τη προηγουμένη παραγράφω προθεσμίας, κατά την διαδικασίαν του άρθρου 634 της Πολιτικής Δικονομίας, να διορίση ειδικούς εκπροσώπους της εταιρείας προς διεξαγωγήν του δικαστικού αγώνος».

Απαγορεύσεις στα μέλη του Δ.Σ. αν. εταιρείας

Απαγόρευση ασκήσεως παρεμφερούς επαγγέλματος. - Απαγορεύεται στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Πάμισος' 1990, 97-392.

που μετέχουν οπωσδήποτε στη διεύθυνση της εταιρείας, καθώς και στους διευθυντές αυτής, να διενεργούν κατ' επάγγελμα - χωρίς άδεια της γενικής συνελεύσεως - είτε για λογαριασμό τους είτε για λογαριασμό τρίτων πράξεις που εμπίπτουν στους σκοπούς της εταιρείας. Τα ίδια πρόσωπα απαγορεύεται να μετέχουν ως ομόρρυθμοι εταίροι σε εταιρείες που επιδιώκουν τους ίδιους σκοπούς με την ανώνυμη εταιρεία (άρθρο 23 παρ. 1 Κ.Ν. 2190/20).

Από τη διατύπωση της παραπάνω διατάξεως προκύπτει ότι οι διευθύνοντες, εντεταλμένοι κ.λ.π. σύμβουλοι και οι διευθυντές της ανώνυμης εταιρείας μπορούν να ασκούν, για λογαριασμό τους ή για λογαριασμό τρίτων, πράξεις σαν αυτές που αποτελούν το αντικείμενο της εταιρείας, εφόσον προηγουμένως έχει δοθεί η σχετική άδεια της γενικής συνελεύσεως. Στην πράξη, όταν ανακύψει τέτοιο θέμα, συγκαλείται έκτακτη γενική συνέλευση, η οποία δίνει εκ των προτέρων την προαναφερθείσα άδεια. Ωστόσο, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους γνωμοδότησε ότι μπορεί να περιληφθεί στο καταστατικό διάταξη, η οποία να παρέχει στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου την ευχέρεια να ασκούν και εκτός της ανώνυμης εταιρείας, με οποιαδήποτε ιδιότητα, πράξεις που εμπίπτουν στους σκοπούς της ανώνυμης εταιρείας (Ν.Σ.Κ. 1110/70, Τμ. Β') και με τροποποίηση του καταστατικού μπορεί να προστεθεί σ' αυτό τέτοια διάταξη. Έτσι εξασφαλίζονται τα διευθυντικά στελέχη της ανώνυμης εταιρείας, που ασκούν πολλαπλές δραστηριότητες εκτός αυτής, και αποφεύγεται η φροντίδα των γενικών συνελεύσεων.

Τα παραπάνω ισχύουν για τους διευθύνοντες, εντεταλμένους κ.λ.π. συμβούλους, αλλά αν δεν έχουν ορισθεί τέτοιοι, τότε τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου.

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις "Πάρισιος" 1990, 97-392.

βουλίου πρέπει να αποκτούν την προαναφερθείσα άδεια της γενικής συνελεύσεως, προκειμένου να ασκήσουν παρεμφερή δραστηριότητα έξω από την ανώνυμη εταιρεία. Τούτο γιατί στην περίπτωση αυτή θεωρείται ότι η διοίκηση της εταιρείας ασκούν από κοινού όλα τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου.

Σε περίπτωση παραβάσεως της παραπάνω απαγορεύσεως, δηλαδή, όταν διευθύνοντες σύμβουλοι και διευθυντές της ανώνυμης εταιρείας ενεργούν πράξεις παρεμφερείς με τους σκοπούς αυτής, χωρίς προηγούμενη άδεια της γενικής συνελεύσεως ή χωρίς σχετική διάταξη του καταστατικού, η εταιρεία δικαιούται να αξιώσει αποζημίωση από τα πρόσωπα αυτά ή να απαιτήσει όπως η ωφέλεια περιέλθει σ' αυτήν. Οι απαιτήσεις αυτές της εταιρείας παραγράφονται ένα έτος από την ημέρα που ανακοινώθηκαν στο διοικητικό συμβούλιο ή γνωστοποιήθηκαν στην εταιρεία από κάποιο μέτοχο. Σε κάθε περίπτωση η παραγραφή επέρχεται μετά πενταετία.

Δάνεια της εταιρείας προς τα μέλη διοικητικού συμβουλίου κ.λ.π. - Δά ν ε ι α της εταιρείας και παροχή πιστώσεων ή εγγυήσεων σε ιδρυτές μέλη του διοικητικού συμβουλίου ή σε διευθυντές, καθώς και σε συγγενείς αυτών μέχρι και του τρίτου βαθμού εξ αίματος ή αγχιστείας απαγορεύονται και είναι άκυρα. Η απαγόρευση χορηγήσεως δανείων κ.λ.π. της εταιρείας αφορά και τις συζύγους των άνω προσώπων. Το αντίθετο, δηλαδή, η χορήγηση δανείων, πιστώσεων ή εγγυήσεων από τα ανωτέρω πρόσωπα προς την εταιρεία δεν απαγορεύεται.

Η παραπάνω απαγόρευση ισχύει και για δάνεια ή πιστώσεις που χορηγούν εξαρτημένες εταιρείες, ως και ομόρρυθμες εταιρείες, στις οποίες ομόρρυθμο μέ-
 Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις "Πάμισος" 1990, 97-392.

λος είναι η ανώνυμη εταιρεία. Εταιρεία χαρακτηρίζεται ως εξαρτημένη άλλης (κυρίας) όταν μετοχές που εκπροσωπούν περισσότερο από το $\frac{1}{2}$ του καταβλημένου κεφαλαίου της ανήκουν στην κυριότητα αυτής.

Οποιοσδήποτε άλλες συμβάσεις της εταιρείας με τα παραπάνω πρόσωπα είναι άκυρες, χωρίς προηγούμενη ειδική έγκριση αυτών από τη γενική συνέλευση των μετόχων. Η έγκριση αυτή δεν μπορεί να δοθεί αν στην απόφαση αντιτάσσονται μέτοχοι που εκπροσωπούν τουλάχιστον το $\frac{1}{3}$ του μετοχικού κεφαλαίου που εκπροσωπείται στη γενική συνέλευση. Τέτοιες συμβάσεις είναι οι αγορές ακινήτων ή άλλων πραγμάτων από την ανώνυμη εταιρεία, της οποίας ιδρυτές μέλη του διοικητικού συμβουλίου είναι ομόρρυθμα μέλη της πωλήτριας εταιρείας κ.λ.π.

Η απαγόρευση αυτή δεν ισχύει για συμβάσεις που δεν εξέρχονται από τα όρια της τρέχουσας συναλλαγής της εταιρείας με τους πελάτες (άρθρο 32α παρ. 2 εδ. 3 Κ.Ν. 2190/20). Η έννοια της διατάξεως αυτής είναι ότι οι συμβάσεις της εταιρείας με τα πρόσωπα της παραγράφου 1 του άρθρου 32α επιτρέπονται αν δεν εξέρχονται των ορίων των συνηθών συναλλαγών, όπως είναι οι συναλλαγές με τους πελάτες. Βεβαίως στις συναλλαγές αυτές δεν περιλαμβάνονται οι χορηγήσεις δανείων ή πιστώσεων που απαγορεύονται απολύτως και είναι άκυρες έτσι κι αλλιώς.

Οι απαγορεύσεις του άρθρου 23α αφορούν όλα τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, που είναι ιδρυτές της ανώνυμης εταιρείας, καθώς και όλους τους διευθυντές της εταιρείας, που είναι και υπάλληλοι της εταιρείας, ανεξάρτητα από τον κλάδο που διευθύνουν ή τον τίτλο που φέρουν, αρκεί να ασκούν πραγματική διοίκηση (Α.Π. 627/74).

Τιμωρούνται με φυλάκιση και χρηματική ποινή οι παραβάτες των παραπάνω απαγορευτικών διατάξεων (άρθρα 23α παρ. 4 και 58α περίπτωση β' Κ.Ν. 2190/20).

Ακολουθούν τα κείμενα των σχετικών άρθρων 23 και 23α Κ.Ν. 2190/20.

«Άρθρον 23

ΑΣΥΜΒΙΒΑΣΤΟ ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

1. Απαγορεύεται εις μετέχοντας οπωσδήποτε της διευθύνσεως της εταιρείας Συμβούλους ως και εις τους διευθυντάς αυτής να ενεργώσι κατ' επάγγελμα άνευ αδείας της γενικής συνελεύσεως δι' ίδιον λογαριασμόν ή διά λογαριασμόν τρίτων πράξεις υπαγομένας εις τινα εκ των επιδιωκομένων υπό της εταιρείας σκοπών και να μετέχωσιν ως ομόρρυθμοι εταίροι εταιρειών, επιδιωκουσών τοιούτους σκοπούς.

2. Εν περιπτώσει παραβάσεως της ανωτέρω διατάξεως, η εταιρεία δικαιούται εις αποζημίωσιν, δυναμένη αντί ταύτης να απαιτήση προκειμένου μεν περί πράξεων γενομένων δι' ίδιον του Συμβούλου ή του Διευθυντού λογαριασμόν, όπως θεωρηθώσιν αι πράξεις αύται ως ενεργηθείσαι δια λογαριασμόν της εταιρείας, προκειμένου δε περί πράξεων γενομένων υπό του Συμβούλου ή του Διευθυντού δια λογαριασμόν τρίτων, όπως δοθή εις την εταιρείαν η εκ της μεσολαβήσεως αμοιβή ή εκχωρηθή προς αυτήν η επί της αμοιβής ταύτης απαίτησις.

3. Αι κατά το προηγούμενον εδάφιον απαιτήσεις της εταιρείας κατά Συμβούλων ή Διευθυντών αυτής παραγράφονται μετά εν έτος αφ' ης ανεκοινώθησαν εις συνεδρίασιν του Διοικητικού Συμβουλίου υπό μέλους αυτού ή εκοινοποιήθησαν προς την εταιρείαν υπό μετόχου. Η παραγραφή επέρχεται πάντως πέντε έτη μετά την ενέργειαν της απαγορευμένης πράξεως».

«Άρθρον 23α

ΔΑΝΕΙΑ ΠΡΟΣ ΙΔΡΥΤΕΣ - ΜΕΛΗ Δ.Σ. Κ.Λ.Π.

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Πάμισος' 1990, 97-392.

1. Δάνεια της εταιρείας προς ιδρυτές, μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, Γενικούς Διευθυντές ή Διευθυντές αυτής, συγγενείς αυτών μέχρι και του τρίτου βαθμού εξ αίματος ή αγχιστείας συμπεριλαμβανομένου ή συζύγους των ανωτέρω ως και παροχή πιστώσεων προς αυτούς καθ' οιονδήποτε τρόπον η παροχή εγγυήσεων υπέρ αυτών προς τρίτους, απαγορεύονται απολύτως και είναι άκυρα.

Επίσης δάνεια της εταιρείας σε τρίτους, καθώς και η παροχή πιστώσεων σ' αυτούς με οποιονδήποτε τρόπο η παροχή εγγυήσεων υπέρ αυτών με σκοπό την απόκτηση από αυτούς μετοχών της εταιρείας, απαγορεύονται απολύτως και είναι άκυρα.

2. Οιαδήποτε άλλαι συμβάσεις της εταιρείας μετά των ως άνω προσώπων είναι άκυροι άνευ προηγουμένης ειδικής εγκρίσεως αυτών υπό της γενικής συνελεύσεως των μετόχων. Η έγκριση δεν παρέχεται αν εις την απόφασιν αντετάχθησαν μέτοχοι εκπροσωπούντες τουλάχιστον το 1/3 του εν τη συνελεύσει εκπροσωπούμενου μετοχικού κεφαλαίου. Η απαγόρευσις αυτή δεν ισχύει προκειμένου περί συμβάσεως μη εξερχομένης των ορίων της τρεχούσης συναλλαγής της εταιρείας μετά των πελατών της.

3. Η απαγόρευση της παραγράφου 1 ισχύει και προκειμένου για δάνεια ή πιστώσεις που χορηγούνται από θυγατρικές εταιρείες κατά την έννοια του άρθρου 42ε παρ. 5, καθώς επίσης και από ομόρρυθμες εταιρείες, στις οποίες ομόρρυθμο μέλος είναι η ανώνυμη εταιρεία.

4. Η παράβασις των διατάξεων του παρόντος άρθρου επέγγεται τας ποινάς του άρθρου 58α».

Ασυμβίβαστο της ιδιότητας του μέλους Δ.Σ. ανώνυμης εταιρείας με ορισμένα επαγγέλματα.

Η ιδιότητα του μέλους του διοικητικού συμβουλίου ανώνυμης εταιρείας είναι ασυμβίβαστη με ορισμένα επαγγέλματα ή λειτουργήματα. Το ασυμβίβαστο ορίζεται σε κάθε περίπτωση από τη νομοθεσία του συγκεκριμένου επαγγέλματος και λειτουργήματος και όχι από τη νομοθεσία περί ανωνύμων εταιρειών. □τσι:

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις "Πάμισος" 1990, 97-392.

Για τους β ο υ λ ε υ τ έ ς το άρθρο 57 του Συντάγματος του 1975 ορίζει: «Τα καθήκοντα του βουλευτού είναι ασυμβίβαστα προς τα έργα ή την ιδιότητα μέλους του διοικητικού συμβουλίου, διοικητού, γενικού διευθυντού ή των αναπληρωτών αυτών ή υπαλλήλου εμπορικής εταιρείας ή επιχειρήσεως απολαυσούσης ειδικών προνομίων ή κρατικής επιχορηγήσεως ή τυχούσης παραχωρήσεως δημοσίας επιχειρήσεως».

Δ ι κ η γ ό ρ ο ι. Ο κώδικας περί δικηγόρων (Ν.Δ. 3026/54, άρθρο 63 παρ. 2) καθιερώνει ασυμβίβαστο του λειτουργήματος του δικηγόρου προς τα έργα του διοικητή, διαχειριστή ή εκπροσώπου ανώνυμης ή άλλης μορφής εταιρείας. Δεν θεωρείται, όμως, ασυμβίβαστη η ιδιότητα του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου ή του απλού μέλους αυτού, αλλά μόνο του διευθύνοντος ή εντεταλμένου συμβούλου. Ξρα, ο δικηγόρος μπορεί να δεχθεί θέση προέδρου ή απλού μέλους του διοικητικού συμβουλίου ανώνυμης εταιρείας, όχι, όμως, διευθύνοντος ή εντεταλμένου συμβούλου αυτής.

Ο ι δ ι κ α σ τ ι κ ο ί λ ε ι τ ο υ ρ γ ο ί (δικαστές, εισαγγελείς) και οι γραμματείς δικαστηρίων δεν επιτρέπεται να γίνουν μέλη των διοικητικών συμβουλίων ή διοικητές ή διευθυντές ανώνυμων εταιρειών (άρθρο 89 Συντάγματος 1975 και άρθρο 276 Οργανισμού Δικαστηρίων).

Δ η μ ό σ ι ο ι υ π ά λ λ η λ ο ι. Απαγορεύεται η συμμετοχή δημοσίων υπαλλήλων στη διοίκηση ανώνυμης εταιρείας χωρίς άδεια του αρμόδιου υπουργού, που χορηγείται μετά από σύμφωνη γνώμη του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου. Σχετικό το άρθρο 78 του Π.Δ. 611/1977 περί κώδικος δημοσίων υπαλλήλων και υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ., που έχει ως εξής:

«Άρθρον 78

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΙΣ ΔΙΟΙΚΗΣΙΝ ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

1. Απαγορεύεται η συμμετοχή υπαλλήλου εις την διοίκησιν ανωνύμου εταιρείας άνευ αδείας χορηγουμένης κατά τους όρους της παραγράφου 2 του άρθρου 77.

2. Απαγορεύεται η υπό του υπαλλήλου, συζύγου και τέκνων αυτού απόκτησις μετοχών ανωνύμων εταιρειών, αι οποίαι υπάγονται εις τον ειδικόν έλεγχον της υπηρεσίας εις την οποίαν υπηρετεί ο υπάλληλος ή οπωσδήποτε συνεργάζονται ή συναλλάσσονται μετ' αυτής.

3. Αι κείμεναι ειδικαί διατάξεις, αι οποίαι θεσπίζουν διά τους υπαλλήλους ετέρους περιορισμούς αναφερομένους εις ανωνύμους ή εταιρείας περιωρισμένης ευθύνης, τηρούνται εν ισχύι.

4. Προκειμένου περί ανωνύμων εταιρειών, αναδόχων υπηρεσιών του Δημοσίου ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, τηρούνται εν ισχύι αι κείμεναι διατάξεις, αι οποίαι θεσπίζουν την συμμετοχήν υπαλλήλων εις την διοίκησιν αυτών».

Θέματα σχετικά με τις αμοιβές των μελών του Δ.Σ.

Σχέση μελών διοικητικού συμβουλίου με την εταιρεία.

- Εάν τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου παρέχουν τις υπηρεσίες τους χωρίς αμοιβή, τότε η σχέση που τα συνδέει με την εταιρεία είναι αυτής της ε ν τ ο λ ή ς (άρθρο 713 επ. Α.Κ.).

Εάν, όμως, τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου παρέχουν τις υπηρεσίες τους έναντι τακτικής αμοιβής, η σχέση που τα συνδέει με την εταιρεία είναι σύμβαση α ν ε ξ α ρ τ ή τ ω ν υ π η ρ ε σ ι ώ ν.

Και στις δύο ανωτέρω περιπτώσεις, η καταγγελία της σχέσεως μέλους διοικητικού συμβουλίου με την εταιρεία μπορεί να γίνει από τη δεύτερη οποτεδήποτε,

χωρίς την ύπαρξη σπουδαίου λόγου και χωρίς την υποχρέωση καταβολής αποζημιώσεως.

Επίσης, στις παραπάνω περιπτώσεις δεν υπάρχει υποχρέωση της εταιρείας από το νόμο να ασφαλίσει τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου σε κάποιο ασφαλιστικό φορέα.

Συνέπεια όλων των ανωτέρω είναι ότι τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου - και όταν έχουν κάποια αμοιβή - δεν δικαιούνται επιδομάτων (δώρων) εορτών και άδειας, ούτε, φυσικά, άδειας, γιατί αυτά τα δικαιούνται όσοι συνδέονται με τον εργοδότη τους με σχέση εξαρτημένης εργασίας (απόφαση Αρείου Πάγου 15/71, Εφετείου Αθηνών 8336/75). Αλλιώς έχει το πράγμα για τους συμβούλους εκείνους, που εκτός από την απλή ιδιότητα του μέλους του διοικητικού συμβουλίου παρέχουν στην εταιρεία και τις υπηρεσίες τους σ' αυτήν ως γενικοί διευθυντές ή διευθυντές και προϊστάμενοι ή και ως απλοί υπάλληλοι.

Αμοιβές μελών διοικητικού συμβουλίου. - Για τον τρόπο αμοιβής των μελών του διοικητικού συμβουλίου της ανώνυμης εταιρείας ομιλεί το άρθρο 24 του Κ.Ν. 2190/20, το οποίο έχει ως εξής:

«Άρθρον 24

ΑΜΟΙΒΕΣ ΜΕΛΩΝ Δ.Σ.

1. Πάσα επί των κερδών χορηγουμένη εις μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου αμοιβή, δέον να λαμβάνηται εκ του απομένοντος υπολοίπου των καθαρών κερδών μετά την αφάιρσιν των κρατήσεων διά τακτικόν αποθεματικόν και απαιτουμένου ποσού προς διανομήν του πρώτου μερίσματος υπέρ των μετόχων, ίσου τουλάχιστον προς 6% επί του κατεβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου.

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις "Πάμισος" 1990, 97-392.

2. Πάσα ετέρα, μη καθορισμένη κατά ποσόν υπό του καταστατικού, χορηγούμενη δε εξ ουιουδήποτε λόγου εις σύμβουλον αμοιβή ή αποζημίωσις θεωρείται βαρύνουσα την εταιρείαν, μόνον, εάν εγκριθή δι' ειδικής αποφάσεως της τακτικής συνελεύσεως. Αύτη δύναται να μειωθή υπό του Δικαστηρίου εάν κατ' αγαθήν κρίσιν είναι υπέρογκος και αντετάχθησαν κατά της ληφθείσης αποφάσεως μέτοχοι εκπροσωπούντες το 1/10 του εταιρικού κεφαλαίου.

3. Η διάταξις της προηγουμένης παραγράφου δεν εφαρμόζεται προκειμένου περί αμοιβών οφειλομένων εις μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου δι' υπηρεσίας αυτών παρεχομένας εις την εταιρείαν επί τη βάσει ειδικής σχέσεως μισθώσεως εργασίας ή εντολής».

Ερμηνεύοντες το άρθρο 24 διακρίνουμε τις ακόλουθες περιπτώσεις αμοιβής των μελών του διοικητικού συμβουλίου.

α) Αμοιβή από τα κέρδη της εταιρείας, περί της οποίας προβλέπει η παράγραφος 1 του άρθρου 24. Τέτοιου είδους αμοιβή προς τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας μπορεί να παρέχεται μόνο μετά την κράτηση κατά το καταστατικό για τακτικό αποθεματικό (τουλάχιστο 5% του ύψους των καθαρών κερδών) και τη διανομή του πρώτου μερίσματος (ποσοστού 6% επί του καταβλημένου εταιρικού κεφαλαίου).

Φυσικά, οι τέτοιου είδους αμοιβές πρέπει να εγκριθούν από τη γενική συνέλευση των μετόχων. Οι αμοιβές από κέρδη φορολογούνται, κατά ρητή διάταξη του νόμου 9 άρθρο 25 παρ. 1 Ν.Δ. 3323/55), ως εισόδημα από κινητές αξίες. Συνεπώς, τέτοιες αμοιβές των μελών του διοικητικού συμβουλίου δεν μπορούν να υπάρξουν αν δεν έχει κέρδη η εταιρεία ή αυτά δεν επαρκούν για τη διανομή του πρώτου μερίσματος

β) Αμοιβή εκτός κερδών, για την οποία ομιλεί η παράγραφος 2 του άρθρου 24. Η αμοιβή αυτή δεν προέρχεται από τα κέρδη της εταιρείας και συνεπώς μπορεί να χορηγείται και όταν η εταιρεία δεν έχει (σε μία ή περισσότερες χρήσεις) κέρδη, βαρύνουσα αυτήν, όπως όλες οι άλλες δαπάνες λειτουργίας της. Πρέπει, όμως, να αναγνωρισθεί, να εγκριθεί με ειδική απόφαση από την τακτική γενική συνέλευση των μετόχων. Και αυτό γίνεται, στη γενική συνέλευση που εγκρίνει τον ισολογισμό, γι' αυτό και οι αμοιβές των μελών του διοικητικού συμβουλίου θεωρούνται ως εισόδημα του έτους εντός του οποίου εγκρίνονται και όχι του έτους που εισπράττονται. Και εδώ πρόκειται περί της συνηθισμένης αμοιβής (ή αποζημιώσεως) που χορηγείται στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου για την ιδιότητά τους αυτή και που συνήθως είναι συμβολική. Για την περίπτωση που ένα μέλος του διοικητικού συμβουλίου αναλάβει πρόσθετα καθήκοντα και έχει ιδιαίτερη (και υψηλή) αμοιβή θα δούμε παρακάτω.

Οι αμοιβές, που χορηγεί η Ανώνυμη Εταιρεία στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, για τις υπηρεσίες που παρέχονται εντός του κύκλου των καθηκόντων τους - περιπτώσεις (α) και (β) - δεν εκπίπτουν αι από τα ακαθόριστα έσοδα για τον προσδιορισμό του αποτελέσματος της οικείας χρήσεως (Σ.Ε. 1726/84, Υπ. Οικ. 1047053/10154/α0012/1989 - ΛΟΓΙΣΤΗΣ 1990, σελ. 83).

γ) Αμοιβή μελών διοικητικού συμβουλίου βάσει ειδικής σχέσεως εργασίας. Κατά τη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 24 του Κ.Ν. 2190/20, δεν χρειάζεται έγκριση της γενικής συνελεύσεως για τις αμοιβές που παρέχει η εταιρεία στα μέλη του Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις "Πάμισος" 1990, 97-392.

διοικητικού συμβουλίου για υπηρεσίες που παρέχουν σ' αυτήν με ειδική σχέση εργασίας ή εντολής.

Επειδή, όμως, κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 23 α του ίδιου νόμου για την έγκυρη σύναψη συμβάσεως μεταξύ μελών του διοικητικού συμβουλίου και της ανώνυμης εταιρείας απαιτείται ειδική έγκριση της γενικής συνελεύσεως, η διοίκηση και η νομολογία έκλιναν προς την άποψη αυτή. Ότσι, προκειμένου να ανατεθούν καθήκοντα γενικού διευθυντή ή διευθυντή σε κάποιο μέλος του διοικητικού συμβουλίου ή και απλώς να συναφθεί σύμβαση εργασίας, πρέπει προηγουμένως να ληφθεί έγκριση της γενικής συνελεύσεως των μετόχων, η οποία δεν παρέχεται, αν εναντιώνεται σ' αυτήν το 1/3 του εκπροσωπούμενου στη γενική συνέλευση μετοχικού κεφαλαίου. Τέτοια έγκριση δεν χρειάζεται αν η εργασιακή σύμβαση προϋπήρχε (αν, δηλαδή, κάποιος υπάλληλος της εταιρείας εκλεγεί μέλος του διοικητικού συμβουλίου).

Έτσι το Υπουργείο Οικονομικών από το 1978 ξεκαθάρισε το θέμα και δέχθηκε ότι οι μισθοί που καταβάλλονται στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου ανώνυμης εταιρείας βάσει ειδικής συμβάσεως μισθώσεως εργασίας ή εντολής εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα αυτής, εφόσον:

α) Υπάρχει προηγούμενη απόφαση της γενικής συνελεύσεως των μετόχων, που έχει εγκρίνει τη συναφθείσα σύμβαση μεταξύ της εταιρείας και του μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου.

β) Συντρέχουν και οι λοιπές προβλεπόμενες από το νόμο προϋποθέσεις αναγνωρίσεως της σχετικής δαπάνης (παραγωγικότητα δαπάνης, ύπαρξη νομίμων δικαιολογητικών κ.λ.π.).

Φορολογία αμοιβών μελών Διοικητικού Συμβουλίου. - Στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της ανώνυμης εταιρείας καταβάλλεται, συνήθως, κάποια αμοιβή για τις υπηρεσίες που προσφέρουν στην εταιρεία με την ιδιότητά τους αυτή (συμμετοχή στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου, υπογραφή αποφάσεων ή άλλων πράξεων όπως οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις κ.λ.π.). Στην περίπτωση αυτή, η αμοιβή των μελών του διοικητικού συμβουλίου προέρχεται από τα κέρδη της εταιρείας και φορολογούνται με τους συντελεστές της ισχύουσας κλίμακας, χωρίς να λαμβάνονται υπ' όψη τα αφορολόγητα ποσά, και επί πλέον με συμπληρωματικό φόρο 3% και τέλος χαρτοσήμου 1,20%. Εάν η εταιρεία δεν έχει πραγματοποιήσει κέρδη σε κάποια χρήση - και παρά ταύτα χορηγήσει κάποιο ποσό στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου με την παραπάνω έννοια - τούτο δεν προσαυξάνει τη ζημιά και φορολογείται πάλι με τον ίδιο τρόπο (δηλαδή με τη κλίμακα, πλέον 3% για συμπληρωματικό φόρο).

Με τις παραπάνω αμοιβές των μελών του διοικητικού συμβουλίου δεν πρέπει να συγχέονται τα ποσά που τυχόν καταβάλλονται στα ίδια πρόσωπα για την αντιμετώπιση εξόδων τους, τα οποία πραγματοποιούν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους (π.χ. εισιτήρια κ.α.). τα έξοδα αυτά, εφόσον καλύπτονται από δικαιολογητικά ή θεωρούνται εύλογα, δεν φορολογούνται.

Πολλές φορές, όμως, σε κάποια μέλη του διοικητικού συμβουλίου καταβάλλονται αμοιβές για υπηρεσίες που παρέχουν στην εταιρεία βάσει ειδικής συμβάσεως μισθώσεως εργασίας, δηλαδή, για υπηρεσίες πέραν εκείνων που πρέπει να παρέχουν λόγω της ιδιότητας του μέλους του διοικητικού συμβουλίου (όπως π.χ. διευθυντή της εταιρείας, λογιστή, τεχνικού συμβούλου κ.λ.π.). Έχει γίνει δεκτό, ότι οι αμοιβές

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις "Πάμισος" 1990, 97-392.

(μισθοί), που καταβάλλονται στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου κατά τα άνω, αναγνωρίζονται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα της εταιρείας ως δαπάνες μισθοδοσίας προσωπικού, εφόσον: α) Συντρέχουν και οι προβλεπόμενες από το νόμο λοιπές προϋποθέσεις (παραγωγικότητα δαπάνης, ύπαρξη νομίμου δικαιολογητικού κ.λ.π.).

β) Υπάρχει προέγκριση της σχετικής συμβάσεως μισθώσεως εργασίας από τη γενική συνέλευση των μετόχων της εταιρείας.

Ως προς τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου που συνδέονται με την εταιρεία με τέτοιες συμβάσεις εργασίας, σημειώνονται τα εξής:

α) Οι αμοιβές (μισθοί) τους θεωρούνται εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες μόνο εάν αυτοί δεν είναι μέτοχοι της εταιρείας ή το ποσοστό των μετοχών που κατέχουν δεν υπερβαίνει το 3% του συνολικού ποσού του μετοχικού κεφαλαίου. Και στην περίπτωση αυτή, θα είναι, προφανώς, ασφαλισμένοι στο Ι.Κ.Α. ή σε άλλο ασφαλιστικό οργανισμό κυρίας ασφαλίσεως για μισθωτούς (πλην, δηλαδή, Τ.Α.Ε. ή Τ.Ε.Β.Ε.).

β) Για τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου που είναι ασφαλισμένα, κατά το χρόνο παροχής εργασίας τους, στο Τ.Α.Ε. ή το Τ.Ε.Β.Ε., ανεξάρτητα από το ποσοστό συμμετοχής τους στο κεφάλαιο της εταιρείας, καθώς και για τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου που συμμετέχουν κατά το χρόνο της παροχής εργασίας τους στο κεφάλαιο της εταιρείας κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 3%, ανεξάρτητα αν είναι ασφαλισμένα ή όχι σε κάποιο ασφαλιστικό οργανισμό ή ακόμα κι αν είναι ασφαλισμένα στο Ι.Κ.Α., οι αμοιβές (μισθοί) τους θεωρούνται ως εισόδημα εξ εμπορικών επιχειρήσεων.

Η υποχρέωση ασφαλίσεως των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. - Στην υποχρεωτική ασφάλιση του Ταμείου Ασφαλίσεως Εμπόρων (Τ.Α.Ε.) υπάγονται τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου των ανωνύμων εταιρειών, που έχουν ως αντικείμενο την εμπορία, εφόσον μετέχουν στο κεφάλαιο της εταιρείας κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 3%.

Στην υποχρεωτική ασφάλιση του Τ.Ε.Β.Ε. υπάγονται τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των ανωνύμων εταιρειών, των οποίων το αντικείμενο συνιστά επάγγελμα από εκείνα που όσοι το ασκούν υπάγονται στην ασφάλιση του εν λόγω ταμείου. Πρόσθετη προϋπόθεση και εδώ τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου να είναι μέτοχοι στο κεφάλαιο της εταιρείας κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 5%.

Τα μέλη διοικητικού συμβουλίου ανώνυμης βιομηχανικής εταιρείας δεν υπάγονται οπωσδήποτε στην ασφάλιση του Τ.Α.Ε. ή Τ.Ε.Β.Ε.

Να σημειωθεί ότι είναι δυνατόν να συντρέξει και περίπτωση διπλής κυρίας ασφαλίσεως των προσώπων αυτών. Π.χ. Ένα μέλος του διοικητικού συμβουλίου ανώνυμης εταιρείας, που είναι ασφαλισμένο στο Τ.Α.Ε. ή στο Τ.Ε.Β.Ε., εφόσον προσφέρει παράλληλα στην ίδια εταιρεία ή άλλο εργοδότη εξαρτημένη εργασία, υποχρεούται να ασφαλισθεί γι' αυτή τη δεύτερη εργασία, στο Ι.Κ.Α. Έτσι, το πρόσωπο αυτό έχει διπλή κυρία ασφάλιση και, εφόσον πληρωθούν οι απαιτούμενες από το νόμο για τον κάθε ασφαλιστικό οργανισμό προϋποθέσεις, θα λάβει δύο κύριες συντάξεις.

Διευθύνοντες και εντεταλμένοι σύμβουλοι.

Σχέση Διευθύνοντα Συμβούλου προς την Ανώνυμη Εταιρεία. - Συνήθως, το διοικητικό συμβούλιο της ανώνυμης εταιρείας μεταβιβάζει σε ένα ή δύο μέλη του τις αρμοδιότητές του για να γίνει η διοίκηση πιο ευέλικτη. Οι σύμβουλοι αυτοί, που αναλαμβάνουν έτσι τη διοίκηση της εταιρείας, λέγονται *διευθύνοντες σύμβουλοι*. Και αν οι αρμοδιότητες που τους μεταβιβάζονται είναι ορισμένες ή αφορούν ορισμένους τομείς αποκαλούνται *εντεταλμένοι σύμβουλοι*. Δεν απαγορεύεται ο διορισμός περισσότερων από δυο διευθυνόντων ή εντεταλμένων συμβούλων, αλλά αυτό σπάνια συναντάται.

Η σχέση που συνδέει τον διευθύνοντα ή εντεταλμένο σύμβουλο με την ανώνυμη εταιρεία είναι σχέση εντολής. Αν ο διευθύνων ή εντεταλμένος σύμβουλος παίρνει αμοιβή, μπορεί να υποστηριχθεί και η άποψη ότι υπάρχει μίσθωση ανεξαρτήτων υπηρεσιών (αποφάσεις Πρωτοδικείου Ηρακλείου 83/58, Πρωτοδικείου Πατρών 372/57, Πρωτοδικείου Αθηνών 6316/56, Πρωτοδικείου Ναυπλίου 13/60). Οπωσδήποτε, δεν είναι σχέση εξαρτημένης εργασίας. Τέτοια σχέση (εξαρτημένης εργασίας) υπάρχει μόνο αν ο διευθύνων ή εντεταλμένος σύμβουλος προσφέρει και άλλες υπηρεσίες πέραν αυτών που εξυπονούνται από την ιδιότητά του αυτή, δηλαδή, αν ασκεί και τα καθήκοντα γενικού διευθυντή ή διευθυντή κάποιας υπηρεσίας ανώνυμης εταιρείας. Οι πρόσθετες αυτές υπηρεσίες του γενικού διευθυντή ή διευθυντή ή προϊσταμένου κάποιας υπηρεσίας απαιτούν την πολύωρη επιτόπια παρουσία του στο χώρο εργασίας του διοικητικού προσωπικού της εταιρείας και έναν πιο ισχυρό εργασιακό δεσμό, γι' αυτό και έχουμε πλέον σχέση εξαρτημένης εργασίας, η οποία βέβαια και είναι ασφαλιστέα στο Ι.Κ.Α. Πότε ακριβώς συ-
Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις "Πάμισος" 1990, 97-392.

ντρέχουν οι προϋποθέσεις για να χαρακτηρισθεί ο διευθύνων ή εντεταλμένος σύμβουλος ως συνδεδεμένος με την εταιρεία με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας είναι ζήτημα πραγματικό, το οποίο εξετάζεται κάθε φορά από τα αρμόδια όργανα ελέγχου του Ι.Κ.Α.

Ο γενικός διευθυντής δεν συναντάται σε όλες τις ανώνυμες εταιρείες, ενώ κατά κανόνα υπάρχει ένας ή περισσότεροι διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι. Σπανιότατα θα συναντήσουμε ανώνυμη εταιρεία χωρίς διευθύνοντα ή εντεταλμένο σύμβουλο, δηλαδή, εταιρεία που να διευθύνεται από ολόκληρο το διοικητικό συμβούλιο, το οποίο δρα συλλογικά. Μια τέτοια εταιρεία, εκτός των άλλων πρακτικών δυσχερειών που θα αντιμετώπιζε, θα πρόδιδε και πολύ χαμηλό οργανωτικό δείκτη. Ο γενικός διευθυντής (που απαντά συνήθως στις μεσαίες και συνηθέστατα στις μεγάλες ανώνυμες εταιρείες) είναι ένα ανώτατο στέλεχος της εταιρείας, που συνδέεται με σχέση εξαρτημένης εργασίας μ' αυτήν - είναι δηλαδή κανονικός υπάλληλος γι' αυτό και ασφαλίζεται στο Ι.Κ.Α., όπως όλοι οι υπάλληλοι. Τα κύρια καθήκοντά του είναι ο συντονισμός της διοικήσεως των διαφόρων υπηρεσιών της εταιρείας και η υλοποίηση των αποφάσεων του διοικητικού συμβουλίου. Όπως τονίσθηκε και παραπάνω, δεν αποκλείεται να ασκεί και τα καθήκοντα του γενικού διευθυντή ένας διευθύνων ή εντεταλμένος σύμβουλος. Τα ακριβή καθήκοντα του γενικού διευθυντή (σε κάθε ανώνυμη εταιρεία) ορίζονται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου. Δεν αποκλείεται, όμως, να έχουν περισσότερο πάγιο χαρακτήρα και να περιλαμβάνονται σε κάποιο άρθρο του καταστατικού.

Η απόφαση του διοικητικού συμβουλίου, με την οποία αυτό μεταβιβάζει σε άλλο ή άλλα πρόσωπα το σύνολο ή μέρος των αρμοδιοτήτων του ή παρέχει την

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις "Πάμισος" 1990, 97-392.

εξουσιοδότηση για την εκτέλεση συγκεκριμένης πράξεως, δεν απαιτείται να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Αρκεί η κατάθεση στην εκάστοτε αρμόδια υπηρεσία, τράπεζα κ.λ.π. κυρωμένου αντιγράφου ή αποσπάσματος των πρακτικών της σχετικής συνεδρίασεως του διοικητικού συμβουλίου. Σε ορισμένες περιπτώσεις (πώληση αυτοκινήτου, κατάθεση μηνύσεως, έγερση αγωγής κ.λ.π.) απαιτείται για κάθε συγκεκριμένη πράξη σχετική απόφαση του διοικητικού συμβουλίου, η οποία να παρέχει την αντίστοιχη πληρεξουσιότητα στο συγκεκριμένο πρόσωπο που θα υπογράψει εκ μέρους της εταιρείας.

Δ ι κ α σ τ ι κ ή   ε κ π ρ ο σ ώ π η σ η   τ η ς   α ν .   ε τ α ι ρ ε ί α ς .

Σύμφωνα με το άρθρο 18 του Κ.Ν. 2190/20, η ανώνυμη εταιρεία εκπροσωπείται στα δικαστήρια ή εξωδίκως από το διοικητικό συμβούλιο αυτής που ενεργεί συλλογικά. Στο καταστατικό μπορεί να ορισθεί ότι ένα ή περισσότερα μέλη του διοικητικού συμβουλίου ή άλλα πρόσωπα δικαιούνται να εκπροσωπούν την εταιρεία γενικά ή σε ορισμένου είδους πράξεις. Τα πρόσωπα αυτά, που ορίζονται από το καταστατικό, μπορούν να παρίστανται στα δικαστήρια, να εκπροσωπούν την εταιρεία και να υποβάλλουν μηνύσεις για λογαριασμό της, χωρίς ειδικό πληρεξούσιο έγγραφο. Τέτοιο έγγραφο απαιτείται για κάθε άλλο πρόσωπο, που ενεργεί ενώπιον δικαστηρίου ως εκπρόσωπος της εταιρείας (απόφαση Α.Π. 407/69, 92/77, Εφετείου Αθηνών 464/72).

Ευθύνη διευθυνόντων συμβούλων έναντι δημοσίου. - Οι διευθύνοντες και οι εντεταλμένοι σύμβουλοι της ανώνυμης εταιρείας ευθύνονται έναντι του δημοσίου:

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις "Πάμισος" 1990, 97-392.

α) Γ ι α α π ό κ ρ υ ψ η κ ε ρ δ ώ ν. Κατά το άρθρο 4 του Ν.Δ. 3843/58, όπως ισχύει σήμερα μετά την τροποποίησή του από την παρ. 2 του άρθρου 11 του Ν.Δ. 542/77, «Τα αποκρυβέντα κέρδη δι' αναλήψεως ή μη περιουσιακών στοιχείων φορολογούνται επ' ονόματι της ανωνύμου εταιρείας. Διά τον αναλογούντα φόρον επί των αποκρυβέντων κερδών ευθύνονται αλληλεγγύως μετά της ανωνύμου εταιρείας και οι έχοντες την ιδιότητα του διευθύνοντος ή εντεταλμένου συμβούλου αυτής κατά την αντίστοιχον διαχειριστικήν περίοδον ισχύοντος και κατ' αυτών του εις βάρος της ανωνύμου εταιρείας εκδοθέντος τίτλου βεβαιώσεως». Το Υπουργείο Οικονομικών, με την εγκύκλιό του υπ' αριθμ. 27/77, διευκρινίζει ότι η καθιερούμενη αλληλέγγυα ευθύνη των διευθυνόντων ή εντεταλμένων συμβούλων αποβλέπει στη διασφάλιση των συμφερόντων του δημοσίου και ότι στις περιπτώσεις, που δεν είναι δυνατή η είσπραξη του οφειλομένου φόρου για αποκρυβέντα κέρδη από την εταιρεία, μπορεί το δημόσιο ταμείο να στραφεί κατ' αυτών. Η ευθύνη που καθιερώνεται για το πρόσωπο του διευθύνοντος ή εντεταλμένου συμβούλου περιορίζεται στο ποσό του οφειλομένου φόρου για αποκρυβέντα κέρδη από την ανώνυμη εταιρεία και όχι για οποιαδήποτε άλλη αιτία.

β) Γ ι α α δ ί κ η μ α φ ο ρ ο δ ι α φ υ γ ή ς. Κατά το άρθρο 31 παρ. 3 του Ν.Δ. 1591/86, οι ποινές για τα αδικήματα της φοροδιαφυγής, προκειμένου για ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες, επιβάλλονται στους διευθύνοντες ή εντεταλμένους ή συμπράττοντες συμβούλους και διευθυντές.

Το άρθρο αυτό έχει ως εξής:

«Άρθρον 31

ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ

1. Αδίκημα φοροδιαφυγής διαπράττει:

α) Οποιοσ δεν υποβάλλει δηλώσεις ή υποβάλλει ανακριβείς δηλώσεις για τους φόρους ή τα τέλη ή τις εισφορές, που σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις υποχρεούται να παρακρατεί και να αποδίδει στο Δημόσιο, ή για το φόρο Κύκλου Εργασιών που αποβλέπεται από τις κείμενες διατάξεις, ή το χαρτόσημο της παραγράφου 1 του άρθρου 15δ και των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 15ε του Κώδικα Νόμων τελών χαρτοσήμου ή την ειδική εισφορά ειδών πολυτελείας της υποπερίπτωσης β' της περίπτωσης Ζ' της παραγράφου 1 του άρθρου 11 του ν. 4169/1961 (ΦΕΚ - 81), ή τον φόρον κέντρων διασκέδασης και πολυτελείας του άρθρου 4 του ν.δ. 254/1973 (ΦΕΚ - 335), εφόσον το συνολικό ποσό των παραπάνω φόρων, τελών και εισφορών που είχε υποχρέωση να δηλώσει και να αποδώσει στο Δημόσιο, από συναλλαγές ή άλλες πράξεις που πραγματοποιήθηκαν σε διάστημα ενός (1) ημερολογιακού τριμήνου, υπερβαίνει τις τριακόσιες χιλιάδες (300.000) δραχμές.

Για τον υπολογισμό των ημερολογιακών τριμήνων, πρώτος μήνας θεωρείται ο Ιανουάριος κάθε έτους.

β) Οποιοσ δεν υποβάλλει δήλωση φορολογίας εισοδήματος, εφόσον για το ποσό του εισοδήματος που δε δηλώθηκε, οφείλεται κύριος φόρος πάνω από τριακόσιες χιλιάδες (300.000) δραχμές.

γ) Οποιοσ δεν εκδίδει τα φορολογικά στοιχεία που προβλέπονται:

αα) Από τις διατάξεις των παραγράφων 2, 3, 5 έως και 14, 16, 18 και 19 του άρθρου 13, των παραγράφων 1, 4 έως 7 και 10 του άρθρου 19, των παραγράφων 1, 3, 5 και 6 του άρθρου 20, των παραγράφων 1 και 6 του άρθρου 21, των παραγράφων 1 έως 6 του άρθρου 23, των παραγράφων 2, 3 και 5 του άρθρου 25, της παραγράφου 1 του άρθρου 26 και της παραγράφου 1, εδάφια 4 και 5 του άρθρου 28 του Κώδικα Φορολογικών Στοιχείων, όπως οι διατάξεις αυτές ισχύουν κάθε φορά και

ββ) Από τις διατάξεις των υπ' αριθμ. Σ. 2087/50/7.4.91979 (ΦΕΚ 384 τ. Β') και Σ. 3537/37/20.6.1979 (ΦΕΚ 933 τ. Β') αποφάσεων του Υπουργού Οικονομικών, όπως οι διατάξεις αυτές ισχύουν κάθε φορά.

δ) Οποιος εκδίδει ανακριβή, ως προς την ποσότητα ή την τιμή μονάδας ή την αξία, τα στοιχεία που αναφέρονται στην προηγούμενη περίπτωση γ' εφόσον από την ανακρίβεια αυτή προκύπτει διαφορά, που υπερβαίνει το δέκα τα εκατό (10%) της συνολικής ποσότητας ή της συνολικής αξίας των αγαθών ή της παροχής υπηρεσιών ή της συναλλαγής γενικά.

ε) Οποιος τηρεί ανακριβή βιβλία και στοιχεία του Κώδικα Φορολογικών Στοιχείων, εφόσον η ανακρίβεια διαπιστωθεί από τακτικό έλεγχο του οποίου το αποτέλεσμα οριστικοποιήθηκε είτε με διοικητική επίλυση της διαφοράς είτε λόγω παρόδου άπρακτης της προθεσμίας για άσκηση προσφυγής, είτε με οριστική απόφαση του Διοικητικού Δικαστηρίου, εφόσον στη διαχειριστική περίοδο που ελέγχθηκε προκύπτει διαφορά ακαθαρίστων εσόδων πάνω από είκοσι τα εκατό (20%) σε σχέση με αυτά που δηλώθηκαν και πάντως όχι μικρότερη από πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) δραχμές.

στ) Οποιος δεν τηρεί την υποχρέωση διαφύλαξης των βιβλίων που προβλέπεται από την διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 44 Κώδικα Φορολογικών Στοιχείων, καθώς και των Στοιχείων που αναφέρονται, στην προηγούμενη περίπτωση γ'.

ζ) Οποιος εκδίδει πλαστό ή εικονικό ή νοθεύει τιμολόγιο πώλησης αγαθών ή παροχής υπηρεσιών ή οποιοδήποτε από τα φορολογικά στοιχεία που αναφέρονται στην περίπτωση γ' της παραγράφου αυτής.

Θεωρείται ως πλαστό και το φορολογικό στοιχείο που έχει διατηρηθεί ή σφραγισθεί μ' οποιοδήποτε τρόπο, χωρίς να έχει καταχωρηθεί στα οικεία βιβλία της αρμόδιας φορολογικής Αρχής σχετική πράξη θεώρησής του και εφόσον η μη καταχώρηση τελεί σε γνώση του υπόχρεου για την θεώρηση του φορολογικού στοιχείου. Θεωρείται επίσης ως πλαστό το φορολογικό στοιχείο και όταν το περιεχόμενο και τα λοιπά στοιχεία του πρωτοτύπου ή αντιτύπου αυτού είναι διαφορετικά από αυτά που αναγράφονται στο στέλεχος του ιδίου στοιχείου.

Θεωρείται εικονικό και το φορολογικό στοιχείο που εκδόθηκε για συναλλαγή, διακίνηση ή οποιαδήποτε άλλη αιτία ανύπαρκτη στο σύνολο ή για μέρος αυτής ή για συναλλαγή που πραγματοποιήθηκε από πρόσωπα διαφορετικά από αυτά που αναγράφονται στο φορολογικό στοιχείο.

η) Οποιος γνωρίζει το σκοπό της επιχειρούμενης πράξης και συνεργεί με οποιοδήποτε τρόπο στην κατασκευή πλαστών φορολογικών στοιχείων, ή γνωρίζει ότι τα στοιχεία είναι πλαστά ή εικονικά και συνεργεί με οποιοδήποτε τρόπο στην έκδοσή τους, ή αποδέχεται τα πλαστά ή τα εικονικά ή νοθευμένα φορολογικά στοιχεία με σκοπό την απόκρυψη φορολογητέας ύλης.

2. Κάθε ένα από τα αδικήματα που προβλέπονται στις περιπτώσεις γ, δ, ε, στ και της προηγούμενης παραγράφου, τιμωρείται με ποινή φυλακίσεως τουλάχιστον ενός (1) μηνός και κάθε ένα από τα αδικήματα που προβλέπονται στις λοιπές περιπτώσεις τιμωρείται με ποινή φυλακίσεως τουλάχιστον έξη (6) μηνών.

3. Οι ποινές αυτές επιβάλλονται:

α) Προκειμένου για ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες στους διευθύνοντες συμβούλους, εντεταλμένους ή συμπράττοντες συμβούλους και διευθυντές και γενικά σε κάθε πρόσωπο εντεταλμένο, είτε αμέσως από το νόμο είτε από ιδιωτική βούληση ή δικαστική απόφαση στη διεύθυνση των εταιρειών αυτών.

β) Προκειμένου για ομόρρυθμες ή ετερόρρυθμες ή περιορισμένης ευθύνης εταιρείες ή συνεταιρισμούς στους διαχειριστές αυτών.

γ) Προκειμένου για αλλοδαπές επιχειρήσεις γενικά, στους διευθυντές ή αντιπροσώπους ή πράκτορες που έχουν στην Ελλάδα.

4. Σε περίπτωση υποτροπής το κατώτερο όριο των άνω ποινών διπλασιάζεται.

5. Οι ανωτέρω ποινές επιβάλλονται ανεξάρτητα από τους πρόσθετους φόρους και τα πρόστιμα που προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις».

«ΑΡΘΡΟ 82

ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ

Αδίκημα φοροδιαφυγής διαπράττει:

α) Οποιος δεν υποβάλλει δήλωση φορολογίας εισοδήματος, εφόσον για το ποσό του εισοδήματος που δε δηλώθηκε οφείλεται κύριος φόρος πάνω από τριακόσιες χιλιάδες (300.000) δραχμές.

β) Οποιοσ δεν υποβάλλει δηλώσεις ή υποβάλλει ανακριβείς δηλώσεις για φόρους, τέλη ή εισφορές που σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις υποχρεούται να παρακρατεί και να αποδίδει στο Δημόσιο ή για το φόρο προστιθέμενης αξίας ή για το φόρο κύκλου εργασιών ή την ειδική εισφορά ειδών πολυτελείας της υποπερίπτωσης β' της περίπτωσης Ζ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του ν. 4169/1961 (ΦΕΚ-Α' 81), εφόσον το συνολικό ποσό των παραπάνω φόρων, τελών και εισφορών που είχε υποχρέωση να δηλώσει και να αποδώσει στο Δημόσιο, από συναλλαγές ή άλλες πράξεις που πραγματοποιήθηκαν σε διάστημα ενός ημερολογιακού εξαμήνου υπερβαίνει το ποσό των εξακοσίων χιλιάδων (600.000) δραχμών ή το ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών για διάστημα ενός ημερολογιακού έτους.

γ) Οποιοσ διαφεύγει της φορολογίας με τη μέθοδο της υπερετιμολόγησης και υποτιμολόγησης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 35.

δ) Οποιοσ τηρεί ανακριβή βιβλία και στοιχεία του Κώδικα Φορολογικών Στοιχείων, εφόσον η ανακρίβεια διαπιστωθεί από τακτικό έλεγχο του οποίου το αποτέλεσμα οριστικοποιήθηκε είτε με διοικητική επίλυση της διαφοράς, είτε λόγω παρόδου άπρακτης της προθεσμίας για άσκηση προσφυγής, είτε με οριστική απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου, εφόσον στη διαχειριστική περίοδο που ελέγχθηκε προκύπτει διαφορά ακαθάριστων εσόδων πάνω από είκοσι τοις εκατό (20%) σε σχέση με αυτά που δηλώθηκαν και πάντως όχι μικρότερη από ένα εκατομμύριο (1.000.000) δραχμές.

«ΑΡΘΡΟ 83»

ΠΟΙΝΕΣ

1. Τα αδικήματα που προβλέπονται από το προηγούμενο άρθρο τιμωρούνται:

α) Με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον έξι (6) μηνών με τις α', β', μέχρι έξι (6) μηνών για την περίπτωση γ' και ενός (1) μηνός τουλάχιστον για την περίπτωση δ'.

β) Με στέρηση της παρεχόμενης από το νόμο για τις εμπορικές μισθώσεις ειδικής προστασίας της επαγγελματικής στέγης, για χρονικό διάστημα από έξι (6) μήνες μέχρι ένα έτος.

γ) Με απώλεια του δικαιώματος λήψης διαβατηρίου ή με στέρηση αυτού που εκδόθηκε, για χρονικό διάστημα από έξι (6) μήνες μέχρι ένα έτος».

«ΑΡΘΡΟ 103»

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

1. Οι διατάξεις των άρθρων 76 έως 85 εφαρμόζονται αναλόγως και στη φορολογία εισοδήματος των νομικών προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 89.

2. Οι ποινές που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 83 επιβάλλονται:

α) Για ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες, στους διευθύνοντες συμβούλους, εντεταλμένους ή συμπράττοντες συμβούλους και διευθυντές και γενικά σε κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε αμέσως από το νόμο είτε από ιδιωτική βούληση ή δικαστική απόφαση στη διεύθυνση των εταιρειών αυτών.

β) Για συνεταιρισμούς, στους διαχειριστές τους.

γ) Για αλλοδαπές επιχειρήσεις γενικά, στους διευθυντές ή αντιπροσώπους ή πράκτορες που έχουν στην Ελλάδα».

δ) Για χρέη προς το δημόσιο. Για κάθε χρέος προς το δημόσιο χωρεί προσωπική κράτηση κατά των διευθυνόντων, εντεταλμένων και συμπράττοντων συμβούλων της ανώνυμης εταιρείας.

ε) Για χρέη προς το Ι.Κ.Α. και τους λοιπούς ασφαλιστικούς οργανισμούς. Να σημειωθεί εδώ ότι κατά την υπ' αριθ. 1365/79 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, ως διευθύνοντες ή εντεταλμένοι

σύμβουλοι ανώνυμης εταιρείας νοούνται τα πρόσωπα εκείνα που είναι μέλη του διοικητικού συμβουλίου και ορίζονται απ' αυτό για να εκπροσωπούν την εταιρεία και να διαχειρίζονται τις υποθέσεις της, αδιάφορα αν οι δοθείσες σ' αυτά αρμοδιότητες είναι πλήρεις ή περιορισμένες και εξειδικευμένες.

Π ώ ς α σ κ ε ί τ α ι η π ο ι ν ι κ ή δ ί ω ξ η .

Μετά την αντικατάσταση του άρθρου 32 του Ν. 1591/86 (με την απόφαση 1105135/2.10.89 Υπουργείου Οικονομικών που θα κυρωθεί με νόμο) η ποινική δίωξη κατά των υπεύθυνων για τα αδικήματα φοροδιαφυγής του άρθρου 31 του άνω νόμου ασκείται εντός μηνός από την οριστικοποίηση της φορολογικής εγγραφής. Σε περιπτώσεις, όμως, εξώδικης ή κατά τις διατάξεις του Ν.Δ. 4600/66 λύσεως της φορολογικής διαφοράς (δηλ. επί συμβιβασμού) δεν ασκείται ποινική δίωξη.

Υποδείγματα πρακτικών συνεδριάσεων διοικητικού συμβουλίου ανώνυμης εταιρείας.

Υποχρεωτικές, τακτικές και έκτακτες συνεδριάσεις. - Το διοικητικό συμβούλιο της ανώνυμης εταιρείας υποχρεούται κατά το νόμο άρθρο 20 Κ.Ν. 2190/20) να συνέρχεται τουλάχιστο μία φορά κάθε ημερολογιακό μήνα στην έδρα της εταιρείας και εκτάκτως όποτε το συγκαλέσει ο πρόεδρος αυτού. Ο τρόπος συγκλήσεως, συνεδριάσεως και λήψεως αποφάσεων του διοικητικού συμβουλίου εξετάστηκαν λεπτομερώς σε παραπάνω παράγραφο.

Οι υποχρεωτικές κατά το νόμο συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου κάθε μήνα λέγονται τακτικές και όλες οι άλλες έκτακτες. Στις τακτικές (μία φορά Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Πάμισος' 1990, 97-392.

το μήνα) συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου, όπως είναι φυσικό, εξετάζονται τα τρέχοντα θέματα και στις έκτακτες τα θέματα εκείνα που προκύπτουν εκτάκτως και έχουν επείγοντα χαρακτήρα. Σε όλες τις συνεδριάσεις (τακτικές και έκτακτες) του διοικητικού συμβουλίου τηρούνται πλήρη πρακτικά σχετικά με τις διεξαγόμενες συζητήσεις και λαμβανόμενες αποφάσεις.

Τα πρακτικά των τακτικών συνεδριάσεων είναι σχεδόν πανομοιότυπα. Στην αρχή αναγράφεται ο τόπος, ο χρόνος και τα άλλα στοιχεία της συγκλήσεως της συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου, καθώς και τα θέματα της ημερησίας διατάξεως, όπως όλα αυτά αναφέρονται στην πρόσκληση που έστειλε ο πρόεδρος στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου. Ακολουθεί η καταχώρηση των ονομάτων των μελών του διοικητικού συμβουλίου και των λοιπών στελεχών της εταιρείας (νομικός σύμβουλος, γενικός διευθυντής, προϊστάμενοι υπηρεσιών κ.ά.) που παρίστανται στη συνεδρίαση. Στη συνέχεια καταχωρούνται με συντομία και σαφήνεια οι συζητήσεις που γίνονται και οι αποφάσεις που λαμβάνονται για κάθε ένα χωριστά από τα θέματα της ημερησίας διατάξεως. Στο τέλος κλείεται και υπογράφεται το πρακτικό από τα παρόντα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, οπότε αυτομάτως έχει γίνει η κύρωση των αποφάσεων που ελήφθησαν. Στις μεγάλες εταιρείες με τα πολυπρόσωπα συμβούλια και τον μακρύ κατάλογο των θεμάτων που συζητιούνται σε κάθε τακτική συνεδρίαση, είναι πολύ πιθανό να μη επαρκεί ο χρόνος για την καθαρογραφή των πρακτικών, οπότε αυτό γίνεται αργότερα και συνεπώς η υπογραφή και επικύρωση των πρακτικών έπεται χρονολογικώς. Συνήθως αυτό γίνεται στην επόμενη συνεδρίαση πριν αρχίσουν να εξετάζονται θέματα της ημερησίας διατάξεως.

Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2^{ος}) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Πάμισος' 1990, 97-392.

Η τεχνική συντάξεως των πρακτικών συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου είναι, σε γενικές γραμμές, η αυτή. Παρακάτω δίδονται υποδείγματα για ορισμένα πρακτικά ειδικών συνεδριάσεων, όπως είναι οι πρώτες συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου μετά την ίδρυση της ανώνυμης εταιρείας και η συνεδρίαση για την έγκριση του ισολογισμού.

Υπόδειγμα πρακτικού τυπικής συνεδριάσεως του Δ.Σ. -
 Όπως σημειώθηκε και στη προηγούμενη παράγραφο, το Δ.Σ. πρέπει να συνέρχεται μια φορά το μήνα, στην έδρα της εταιρείας. Είναι ενδεχόμενο, όμως, σε πολλές τακτικές μηνιαίες αυτές συνεδριάσεις να μη υπάρχουν αξιόλογα θέματα για συζήτηση αποφάσεων. Αυτό το φαινόμενο είναι πολύ συνηθισμένο στις μικρές και οικογενειακές ανώνυμες εταιρείες. Στις περιπτώσεις αυτές συντάσσεται ένα σύντομο, τυπικό, πρακτικό, το οποίο υπογράφεται από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, απλώς για να πληρωθεί το γράμμα του νόμου.

Υποστηρίζεται και η άποψη ότι δεν είναι απαραίτητη η σύγκληση του διοικητικού συμβουλίου κάθε μήνα - καθώς, μάλιστα, καμιά αρχή δεν ενδιαφέρεται για την πιστή τήρηση της επιταγής της παρ. 1 του άρθρου 20 του Κ.Ν. 2190/20. Η άποψη αυτή δεν φαίνεται να βρίσκει ισχυρό έρεισμα στη διατύπωση της σχετικής παραγράφου του νόμου. Αντίθετα, η ερμηνεία που θεωρεί υποχρεωτική την μία φορά το μήνα σύγκληση και συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου λειτουργεί σαφώς υπέρ των συμφερόντων της εταιρείας, των μετόχων, αλλά και των τρίτων.

Ακολουθεί ένα υπόδειγμα πρακτικού τέτοιας τυπικής συνεδριάσεως:

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΣ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Στην Αθήνα την ..... του μήνα ..... του έτους ....., ημέρα ..... και ώρα ..... συνήλθαν στα γραφεία της έδρας της ανώνυμης εταιρείας ..... οδός ..... αριθμ. .... τα μέλη του Δ. Συμβουλίου αυτής, κατόπιν προσκλήσεως του προέδρου του Δ.Σ. σε τακτική μηνιαία συνεδρίαση:

Παρέστησαν τα μέλη του Δ. Συμβουλίου:

- 1)
- 2)
- 3)

.....
 .....
 .....

Αφού διαπιστώθηκε ότι υπάρχει η νόμιμη απαρτία, ο Πρόεδρος του Δ. Συμβουλίου κηρύσσει την έναρξη συνεδρίασεως και ενημερώνει τα λοιπά μέλη του Δ. Σ. σχετικά με την πορεία των εργασιών της εταιρείας. Επακολουθεί σύντομη διαλογική συζήτηση, κατά την οποία ο Πρόεδρος του Δ.Σ. (ή ο Διευθύνων Σύμβουλος ή ο παριστάμενος Γ. Διευθυντής) παρέχει τις πληροφορίες και επεξηγήσεις που ζήτησαν ορισμένα μέλη του Δ.Σ.

Κατόπιν, λύεται η συνεδρίαση και υπογράφεται το παρόν πρακτικό από τα παρασπάντα μέλη του Δ.Σ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ Δ.Σ.

Υπόδειγμα προσκλήσεως μελών
διοικητικού συμβουλίου σε
συνεδρίαση.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Καλούνται τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου
της ανώνυμης εταιρείας ..... σε
τακτική μηνιαία συνεδρίαση, που θα συνέλθει στην έ-
δρα της εταιρείας, οδός ..... αριθ-
μός ..... την ..... του μήνα .....
του έτους ..... και ώρα ..... με θέματα ημερη-
σίας διατάξεως τα εξής:

1)

2)

3)

.....
.....
.....

Αθήνα .....

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Β Ι Β Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

- *Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη*, Οργάνωση εταιρειών (τόμος 2ος) - ανώνυμες εταιρείες (από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική), εκδόσεις 'Ήάμισος' 1990, 97-392.
- *Γεωργίου Ν. Καφούση*, Η λογιστική των εμπορικών εταιρειών (Προσαρμοσμένη στις οδηγίες της Ε.Ο.Κ. και στο Ελληνικό γενικό Λογιστικό Σχέδιο), Εκδόσεις 'Αντωνίου Ν. Σακκούλα' 1989, 3-438.
- *Βασιλείου Ν. Σαρσέντη - Αναστασίου Σπ. Παπαναστασάτου*, Λογιστική εταιρειών, Εκδόσεις 'Α. Σταμούλης' 1990, 3-374.